

Στην κατάταξη των Νομών της χώρας με βάση την μέση τιμή του Συνθετικού Δείκτη Ευημερίας και Ανάπτυξης (31,9) διακρίνουμε:

- τους νομούς που υπερέχουν (top 10) στον Δείκτη και είναι: Αττικής (με τιμή 70,4), Θεσσαλονίκης (55,5), Δωδεκανήσου (49,3), Κυκλάδων (46,9), Χανίων (41,1), Ηρακλείου (40,6), Μαγνησίας (39,2), Σάμου (38,9), Κεφαλληνίας (38,5) και Χίου (37,2)
- τους νομούς που υπολείπονται (bottom 10) στον Δείκτη και είναι: Ευρυτανίας (με τιμή 16,8), Ηλείας (17,2), Θεσπρωτίας (20,1), Άρτας (20,9), Σερρών (21,0), Καρδίτσας (21,3), Αιτωλίας και Ακαρνανίας (22,3), Γρεβενών (24,3) και Φλωρίνης (24,7).

Ακολουθεί ο πίνακας με τον Συνθετικό Δείκτη Ευημερίας και Ανάπτυξης (ΣΔΕΑ) σε τιμές 2004.

Γεωγραφική ενότητα	ΣΔΕΑ Απόλυτη τιμή		ΣΔΕΑ Σχετική τιμή
Νομοί (NUTS III)	2004		2004
Ελλάδα		Θέση	100,0
Αττικής	63,6	1	158,3
Θεσσαλονίκης	46,8	2	116,3
Δωδεκανήσου	44,6	3	111,0
Κυκλάδων	40,7	4	101,2
Χανίων	40,1	5	99,8
Ηρακλείου	39,5	6	98,3
Λασιθίου	38,2	7	95,0
Βοιωτίας	37,2	8	92,4
Κορινθίας	37,0	9	92,1
Αργολίδας	36,7	10	91,3
Μαγνησίας	36,1	11	89,7
Κεφαλληνίας	34,5	12	85,9
Ζακύνθου	34,3	13	85,2
Ιωαννίνων	33,6	14	83,4
Λάρισας	32,5	15	80,9
Ευβοίας	31,9	16	79,4
Αχαΐας	31,8	17	79,0
Χαλκιδικής	31,6	18	78,7
Σάμου	31,6	19	78,6
Καβάλας	31,5	20	78,2
Αρκαδίας	31,2	21	77,7
Κέρκυρας	31,2	22	77,5
Ρέθυμνου	31,0	23	77,1
Λευκάδας	31,0	24	77,1
Φθιώτιδας	31,0	25	77,1
Χίου	30,6	26	76,1
Πιερίας	29,2	27	72,6
Κοζάνης	28,9	28	71,9
Έβρου	27,7	29	68,9
Άρτας	27,4	30	68,2
Τρικάλων	27,2	31	67,7

Ημαθίας	27,1	32	67,5
Πρέβεζας	27,0	33	67,2
Φωκίδας	26,5	34	65,9
Λέσβου	26,4	35	65,6
Λακωνίας	26,2	36	65,1
Θεσπρωτίας	26,0	37	64,7
Μεσσηνίας	26,0	38	64,6
Γρεβενών	25,2	39	62,6
Ευρυτανίας	24,6	40	61,3
Ξάνθης	24,2	41	60,3
Ροδόπης	23,9	42	59,6
Δράμας	23,5	43	58,4
Καστοριάς	23,5	44	58,4
Πέλλας	22,1	45	54,8
Καρδίτσας	22,0	46	54,8
Κιλκίς	21,3	47	53,1
Αιτωλοακαρνανίας	21,0	48	52,2
Φλώρινας	20,8	49	51,8
Σερρών	20,8	50	51,6
Ηλείας	17,1	51	42,6

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο νομός Κιλκίς από την 43^η θέση με τιμή δείκτη ΣΔΕΑ 24,3 το 2000 έπεσε το 2004 στην 47^η θέση με δείκτη ΣΔΕΑ 21,3.

2.9 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός μιας περιοχής αποτελεί το σύνολο του πληθυσμού που εργάζεται και προσφέρεται για εργασία και διακρίνεται στον απασχολούμενο σε διάφορες εργασίες και στον άνεργο πληθυσμό.

Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και κατάσταση ασχολίας (Απογραφή Πληθυσμού 2011)

Περιγραφή τύπου μόνιμης διαμονής/ φύλο	Σύνολο πληθυσμού	Οικονομικά ενεργοί					Οικονομικά μη ενεργοί			
		Σύνολο οικονομικά ενεργού πληθυσμού	Απασχολούμενοι	Άνεργοι			Σύνολο οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού	Μαθητές-σπουδαστές	Συνταξιούχοι	Λοιποί
				Σύνολο	Πρώην απασχολούμενοι	"Νέοι"				
Ελλάδα	10.816.286	4.586.636	3.727.633	859.003	593.235	265.768	6.229.650	1.737.074	2.407.222	2.085.354
Π.Κ.Μ.	1.882.108	771.613	603.133	168.480	119.797	48.683	1.110.495	322.500	424.303	363.692
Π. Ε. ΚΙΛΚΙΣ	80.419	29.573	22.986	6.587	4.506	2.081	50.846	11.078	24.429	15.339
Άρρενες	40.151	18.604	14.758	3.846	2.739	1.107	21.547	5.659	11.569	4.319
Θήλεις	40.268	10.969	8.228	2.741	1.767	974	29.299	5.419	12.860	11.020
Δ. ΚΙΛΚΙΣ	51.926	19.734	15.439	4.295	2.914	1.381	32.192	7.470	15.187	9.535
Άρρενες	25.748	12.215	9.722	2.493	1.752	741	13.533	3.796	7.132	2.605
Θήλεις	26.178	7.519	5.717	1.802	1.162	640	18.659	3.674	8.055	6.930
Δ. ΠΑΙΟΝΙΑΣ	28.493	9.839	7.547	2.292	1.592	700	18.654	3.608	9.242	5.804
Άρρενες	14.403	6.389	5.036	1.353	987	366	8.014	1.863	4.437	1.714
Θήλεις	14.090	3.450	2.511	939	605	334	10.640	1.745	4.805	4.090

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφή 2011)

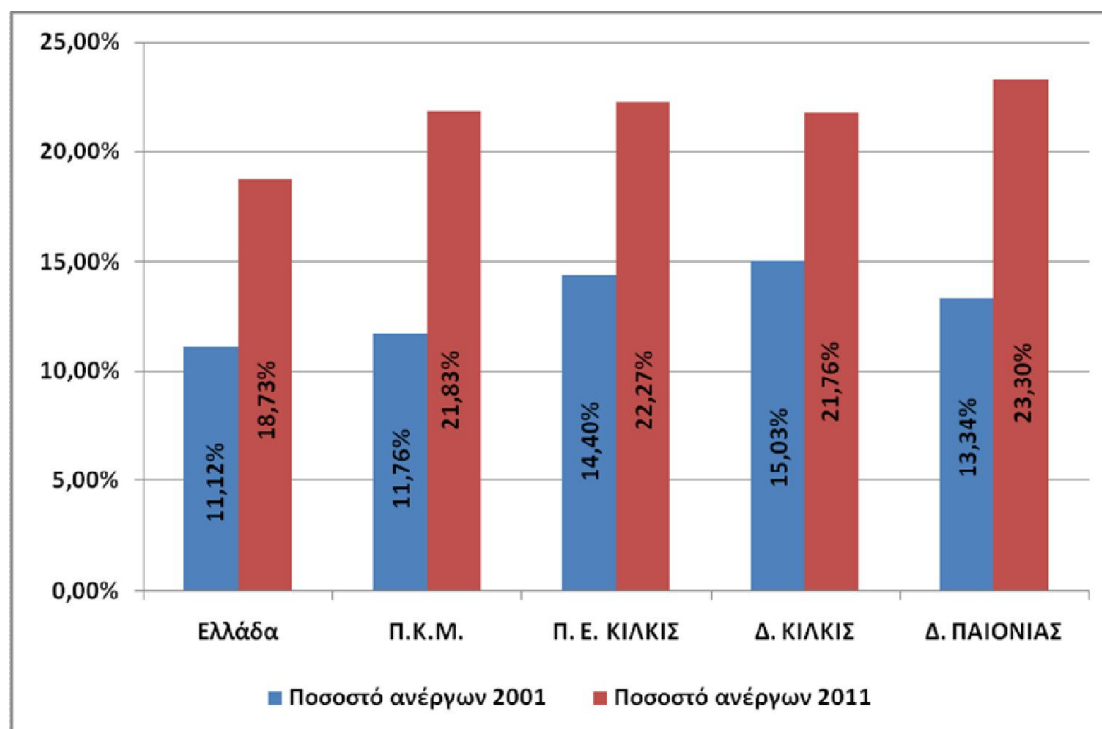
Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Περιφερειακή Ενότητα Κιλκίς αποτελεί το 36,77% του συνολικού πληθυσμού της (ΕΛΣΤΑΤ, 2011). Από τον συνολικό οικονομικά ενεργό πληθυσμό του νομού (29.573 άτομα) το 22,27% είναι άνεργοι (6.587 άτομα) εκ των οποίων το 31,59% είναι νέοι άνεργοι. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2001 οι άνεργοι του νομού ανέρχονταν στα 4.985 άτομα σε σύνολο 34.622 οικονομικά ενεργών, ποσοστό 14,40%. Πάντως σχετικά με τη ανεργία στο νομό αυτή φαίνεται να πλήττει περισσότερο τον ανδρικό πληθυσμό αφού το ποσοστό των άνεργων αντρών αποτελεί το 58,39% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Π.Ε Κιλκίς. Ανάλογα είναι τα στοιχεία και για το Δ. Κιλκίς. Έτσι ο οικονομικά ενεργός του πληθυσμός (19.734) αποτελεί το 38,00% του συνολικού πληθυσμού του δήμου. Το ποσοστό των απασχολούμενων επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δ. Κιλκίς αποτελεί το 78,24% και το υπόλοιπο 21,76% αφορά ανέργους, ποσοστό λίγο μικρότερο από το μέσο ποσοστό ανεργίας του νομού (22,27%) και του Δ. Παιονίας (23,30%). Όσον αφορά τους νέους ανέργους του δήμου του Κιλκίς αυτοί αποτελούν το 32,15% του συνόλου των ανέργων της περιοχής. Επίσης σχετικά με τις άνεργες γυναίκες στο Δ. Κιλκίς αυτές αποτελούν το 41,96% των ανέργων του δήμου. Τέλος όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα το 71,28% του γυναικείου φύλου είναι μη ενεργό ενώ το αντίστοιχο ποσοστό είναι αρκετά μικρότερο, 52,56%.

Ακολουθεί πίνακας όπου γίνεται σύγκριση του ποσοστού ανεργίας επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού των αντίστοιχων τόπων μόνιμης διαμονής για τα έτη 2001 και 2011 από όπου προκύπτει ότι το 2011 παρατηρήθηκε αύξηση των ποσοστών ανεργίας, όπως άλλωστε ήταν αναμενόμενο, Συγκριτικά το ποσοστό ανεργίας στο δήμο Κιλκίς το 2011 έφτασε το 21,76% ενώ το αντίστοιχο της Π.Ε Κιλκίς έφτανε το 22,27%. Πάντως τα ποσοστά ανεργίας στο σύνολο του νομού το 2011 είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα της Π.Κ.Μ. και του συνόλου της χώρας. Παρόλα αυτά η μεταβολή – αύξηση των ποσοστών αυτών την περίοδο 2001-2011 είναι μικρότερη στο Δ. Κιλκίς (6,74%) συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές που αποτυπώνονται στον πίνακα.

Περιγραφή τύπου μόνιμης διαμονής	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 2001	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 2011	Άνεργοι 2001	Ποσοστό ανέργων 2001	Άνεργοι 2011	Ποσοστό ανέργων 2011	Μεταβολή ποσοστού ανέργων (2011-2001)
Ελλάδα	4.621.848	4.586.636	513.765	11,12%	859.003	18,73%	7,61%
Π.Κ.Μ.	786.798	771.613	92.506	11,76%	168.480	21,83%	10,08%
Π. Ε. ΚΙΛΚΙΣ	34.622	29.573	4.985	14,40%	6.587	22,27%	7,88%
Δ. ΚΙΛΚΙΣ	21.754	19.734	3.269	15,03%	4.295	21,76%	6,74%
Δ. ΠΑΙΟΝΙΑΣ	12.868	9.839	1.716	13,34%	2.292	23,30%	9,96%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – Ιδία επεξεργασία

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι μεταβολές των ποσοστών ανεργίας το 2001 και το 2011 των δύο δήμων του Κιλκίς συγκριτικά με την Π.Κ.Μ. και την Ελλάδα.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τη διαχρονική εξέλιξη της συμμετοχής του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του νομού Κιλκίς τις τελευταίες δεκαετίες

Πίνακας: Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός του Ν. Κιλκίς

ΕΤΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
1961	46.533	45,26%
1971	31.700	37,57%
1981	30.463	37,35%
1991	32.248	39,47%
2001	34.622	38,88%
2011	29.573	36,77%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Από τον παραπάνω πίνακα αξίζει να επισημανθεί η σημαντική μείωση του ποσοστού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού επί το συνολικού κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 (προφανώς ως συνέπεια της εξωτερικής αλλά και της εσωτερικής μετανάστευσης), καθώς και η αναστροφή της πτωτικής τάσης κατά τη δεκαετία του 1980, παρόλο που την περίοδο εκείνη ο συνολικός πληθυσμός βρισκόταν στο χαμηλά επίπεδα. Ωστόσο, η εφαρμογή πολιτικών αναβάθμισης των ποιοτικών χαρακτηριστικών του εργατικού δυναμικού είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων ειδικοτήτων, γεγονός το οποίο σε συνδυασμό με την αύξηση της εισόδου των γυναικών στην αγορά εργασίας, οδήγησε σε σταδιακή μεγέθυνση του όγκου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ο οποίος όμως το 2001 έπεσε στο 38,88% του συνολικού πληθυσμού του νομού και το 2011 ακόμη περισσότερο στο 36,77%.

Ακολουθούν πίνακες με τη σύνθεση της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Αρχής για το 2011, σε απόλυτους αριθμούς και σε ποσοστά.

Σύνθεση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής 2011

	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
Δ. ΚΙΛΚΙΣ	2.336	4.150	8.953
Δ. ΠΑΙΟΝΙΑΣ	1.807	1.735	4.005
Π.Ε. ΚΙΛΚΙΣ	4.143	5.885	12.958
Π.Κ.Μ.	69.563	112.559	421.011
ΕΛΛΑΔΑ	372.209	654.377	2.701.047

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2011, Ιδία επεξεργασία

Ποσοστό απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής 2011

	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
Δ. ΚΙΛΚΙΣ	15,13%	26,88%	57,99%
Δ. ΠΑΙΟΝΙΑΣ	23,94%	22,99%	53,07%
Π.Ε. ΚΙΛΚΙΣ	18,02%	25,60%	56,37%
Π.Κ.Μ.	11,53%	18,66%	69,80%
ΕΛΛΑΔΑ	9,99%	17,55%	72,46%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2011, Ιδία επεξεργασία

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το εργατικό δυναμικό στο δήμο Κιλκίς απασχολείται στον πρωτογενή τομέα σε ποσοστό 15,13%, στον δευτερογενή τομέα σε ποσοστό 26,88% και στον τριτογενή κατά 57,99%. Ο δήμος λοιπόν ακολουθεί τα τελευταία χρόνια, την επικρατούσα τάση τριτογενοποίησης της οικονομίας. Αξίζει να αναφερθεί ότι στο νομό Κιλκίς το 1991 στον πρωτογενή τομέα απασχολούνταν το 33,44%, στο δευτερογενή το 27,16% και στον τριτογενή το, 33,93%.

Ακολουθεί ο συγκριτικός πίνακας σύνθεσης της απασχόλησης ανά παραγωγικό τομέα για τα έτη 2001 και 2011 για τους δύο δήμους του Κιλκίς, για την Π.Ε. Κιλκίς αλλά και για την Π.Κ.Μ. και το σύνολο της χώρας.

Σύγκριση Σύνθεσης απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής 2001 -2011

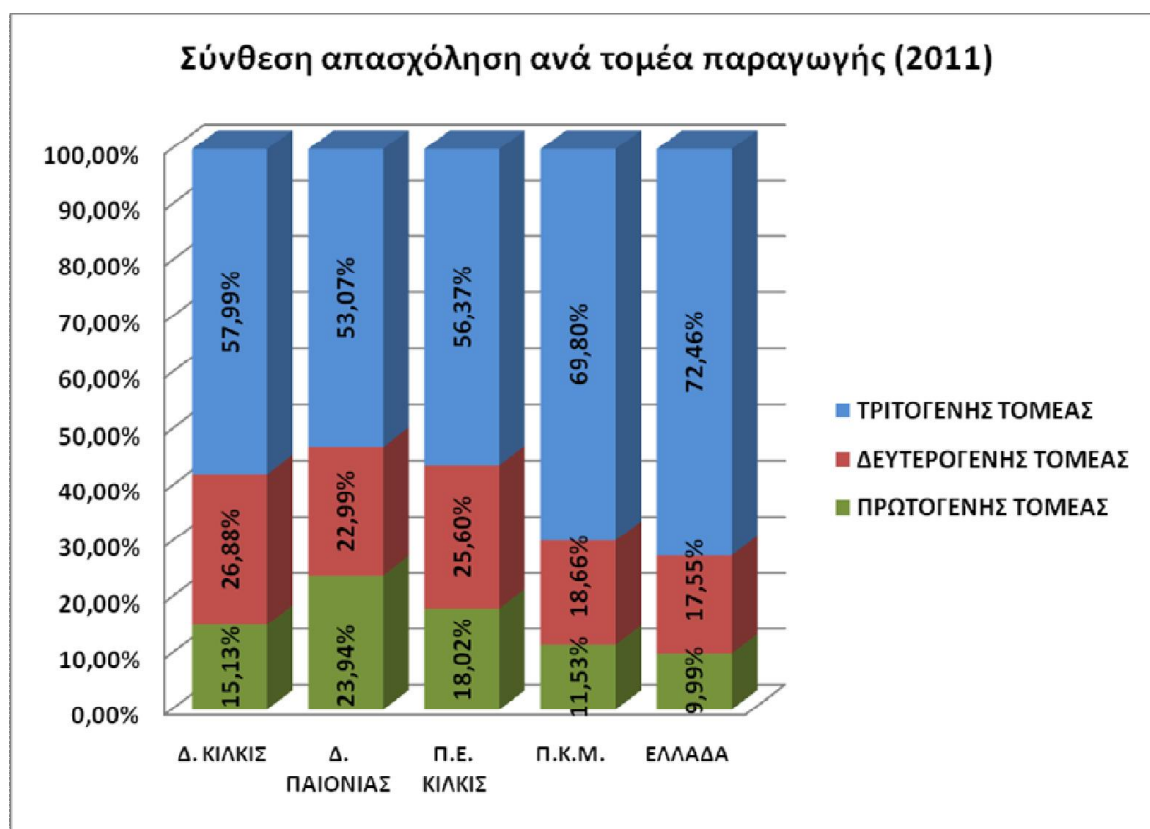
	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ 2001*	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ 2011	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ 2001*	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ 2011	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ 2001*	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ 2011
Δ. ΚΙΛΚΙΣ	19,68%	15,13%	27,45%	26,88%	39,71%	57,99%
Δ. ΠΑΙΟΝΙΑΣ	28,40%	23,94%	23,26%	22,99%	34,85%	53,07%
Π.Ε. ΚΙΛΚΙΣ	22,92%	18,02%	25,89%	25,60%	37,90%	56,37%
Π.Κ.Μ.	15,20%	11,53%	23,14%	18,66%	51,22%	69,80%
ΕΛΛΑΔΑ	13,44%	9,99%	20,75%	17,55%	55,20%	72,46%

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001 - 2011, Ιδία επεξεργασία

* Στα στοιχεία του 2001 δεν συμπεριλαμβάνονται από τον αντίστοιχο πίνακα Απογραφής 2001 της ΕΣΥΕ οι νέοι και αυτοί που δήλωσαν ασαφώς ή δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Επιβεβαιώνεται λοιπόν από τα από τα παραπάνω η σημαντική μείωση ενασχόλησης με τον πρωτογενή τομέα το 2011, η πολύ μικρή μείωση των ποσοστών εργατικού δυναμικού του δευτερογενή τομέα και η σημαντική αύξηση της απασχόλησης του τριτογενή τομέα. Πάντως

αξίζει να σημειωθεί ότι παρά τις μειώσεις που έχει υποστεί ο πρωτογενής τομέας στην περιοχή συνεχίζει να παραμένει σε αρκετά υψηλά επίπεδα συγκριτικά με την Π.Κ.Μ. και τη Ελλάδα. Τα παραπάνω αποτυπώνονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

Ακολουθεί ο πίνακας με τους απασχολούμενους κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας από το οποίο προκύπτει ότι το 15,13% των οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δ. Κιλκίς απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 26,82% στον κλάδο του χονδρικού – λιανικού εμπορίου επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, το 13,27% στον τομέα της δημόσια διοίκησης και άμυνας καθώς και υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης ενώ η απασχόληση στους υπόλοιπους κλάδους έχει μικρότερα ποσοστά.

Απογραφή Πληθυσμού 2011. Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Περιγραφή τόπου μόνιμης διαμονής	Σύνολο	Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας									
		ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΧΩΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑ/ΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	ΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ
ΕΛΛΑΔΑ	3.727.633	372.209	254.081	651.739	192.871	291.589	102.192	359.779	294.359	236.831	971.983
Π.Κ.Μ.	603.133	69.563	34.191	116.962	26.075	40.949	14.507	48.880	54.294	39.702	158.010
Π.Ε. ΚΙΛΚΙΣ	22.986	4.143	1.113	3.160	690	1.193	404	3.029	1.368	1.267	6.619
Δ. ΚΙΛΚΙΣ	15.439	2.336	722	2.133	444	779	311	2.048	1.001	955	4.710
Δ. ΠΑΙΟΝΙΑΣ	7.547	1.807	391	1.027	246	414	93	981	367	312	1.909

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2011

2.10 Μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας - Ισοζύγιο Ροών Μισθωτής Απασχόλησης στον Ιδιωτικό Τομέα ανά Π.Ε. της Π.Κ.Μ.

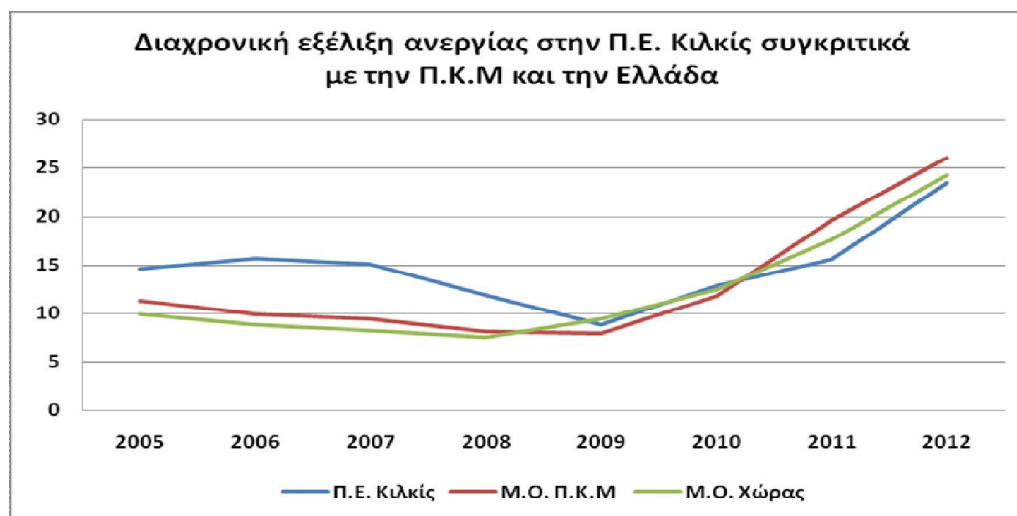
Στον επόμενο πίνακα αποτυπώνονται τα μέσα ετήσια ποσοστά ανεργίας ανά Περιφερειακή Ενότητα για την περίοδο 2005-2012. Όπως φαίνεται το 2011 αποτελεί το έτος-κλειδί κατά το οποίο εκτοξεύεται η ανεργία και γίνεται εμφανής η κρίση σε όλους τους τομείς. Στην Κεντρική Μακεδονία, ο μέσος όρος ανεργίας το 2010 ανέρχεται στο 13,5%, για να αυξηθεί σημαντικά το 2011 σε 19,6% και τελικά το 2012 να «απογειωθεί» σε 26%. Το μεγαλύτερο ετήσιο ποσοστό ανεργίας για το 2012 καταγράφεται στην Π.Ε Θεσσαλονίκης (28,7%), το οποίο έχει αυξηθεί κατά 18 περίπου ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2005. Ακολουθεί η Π.Ε Πιερίας (25% το 2012, και αύξηση περίπου 17 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το 2005) ως η δεύτερη Ενότητα της Κεντρικής Μακεδονίας με ποσοστό ανεργίας πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Το Κιλκίς (23,4%), η Πέλλα (22,6%), η Ημαθία (20,1%), οι Σέρρες (19,2%) και η Χαλκιδική (17,2%) εμφανίζουν ποσοστά ανεργίας χαμηλότερα από το μέσο όρο της χώρας (24,2%). Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο στην Ημαθία, κατά την περίοδο 2005-2012, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε κατά μισή ποσοστιαία μονάδα.

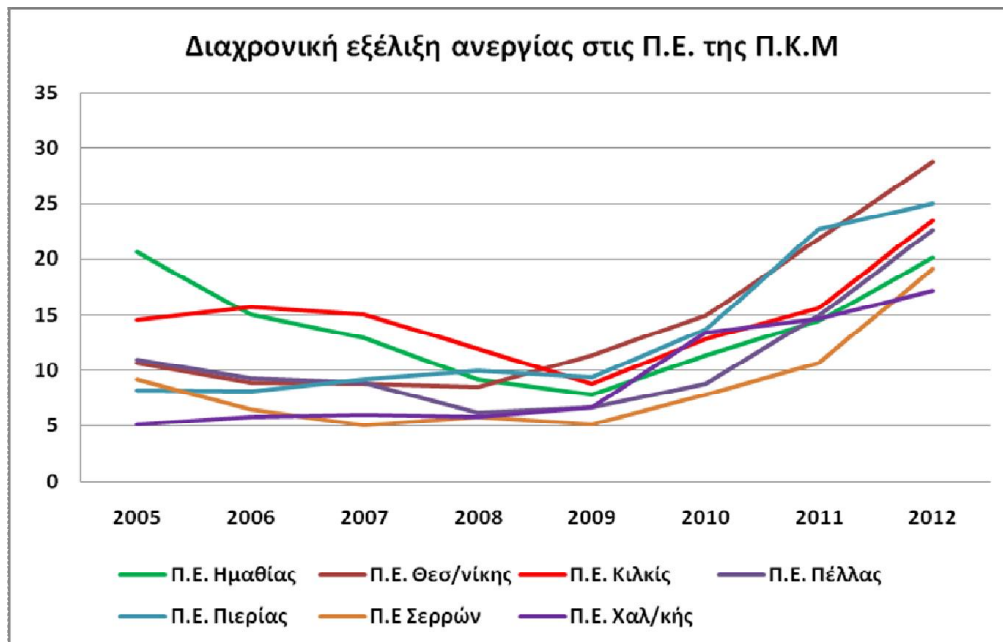
Βέβαια τα μεγέθη αυτά αναφέρονται στην εγγεγραμμένη ανεργία. Η πραγματική κατάσταση είναι σαφώς χειρότερη.

Μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας ανά Π.Ε (2005 –2012)

Διοικητική Διαίρεση	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (2005-2012)
Π.Ε. Ημαθίας	20,6	15,1	12,9	9,2	7,86	11,32	14,5	20,1	-0,5
Π.Ε. Θεσ/νίκης	10,6	8,9	8,8	8,5	11,31	14,92	21,8	28,7	18,1
Π.Ε. Κιλκίς	14,6	15,7	15,1	11,9	8,84	12,82	15,6	23,4	8,8
Π.Ε. Πέλλας	11	9,3	8,9	6,2	6,7	8,86	15	22,6	11,6
Π.Ε. Πιερίας	8,2	8,1	9,2	10	9,41	13,65	22,7	25	16,8
Π.Ε. Σερρών	9,2	6,5	5	5,8	5,08	7,84	10,7	19,2	10
Π.Ε. Χαλ/κής	5,1	5,8	6	5,8	6,67	13,42	14,7	17,2	12,1
Μ.Ο. Π.Κ.Μ	11,33	9,91	9,41	8,2	7,98	11,83	19,6	26	14,9
Μ.Ο. Χώρας	9,9	8,9	8,3	7,6	9,5	12,5	17,7	24,2	14,3

Πηγή: Στρατηγικό σχέδιο επιχειρησιακού προγράμματος Π.Κ.Μ. 2015-2019

Ενδεικτική της κινητικότητας που επικρατεί στην περιφερειακή αγορά εργασίας αποτελεί η καταγραφή των ροών απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα της περιφερειακής οικονομίας από τον ΟΑΕΔ και το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας. Οι ροές για το πρώτο επτάμηνο του 2014 παρουσιάζονται ανά Περιφερειακή Ενότητα: σε επίπεδο αναγγελιών προσλήψεων προηγούνται η Π.Ε Θεσσαλονίκης με ποσοστό 49,7% και η Π.Ε Χαλκιδικής με ποσοστό 19%. Όλες οι υπόλοιπες Ενότητες παρουσιάζουν ποσοστά κάτω του 10%. Ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά καταγράφονται στις Π.Ε Σερρών (4,7%) και Π.Ε Κιλκίς (2,5%).

Ισοζύγιο Ροών Μισθωτής Απασχόλησης στον Ιδιωτικό Τομέα ανά Περιφερειακή Ενότητα (1/1/2014 –31/7/2014)

Περιφερειακή Ενότητα	Αναγγελίες Πρόσληψης	Οικειοθελείς Αποχωρήσεις	Καταγγελίες Σύμβασης	Λήξεις Συμβάσεων Ορισμένου Χρόνου	% Προσλήψεων επί συνόλου Π.Κ.Μ
Π.Ε Ημαθίας	11.138	2.656	1.605	3.746	7,9
Π.Ε Θεσ/νίκης	69.818	30.958	17.030	27.296	49,7
Π.Ε Κιλκίς	3.512	1.152	910	1.330	2,5
Π.Ε Πέλλας	11.187	2.920	990	3.207	8,0
Π.Ε Πιερίας	11.556	4.371	1.226	2.382	8,2
Π.Ε Σερρών	6.574	2.703	1.181	3.155	4,7
Π.Ε Χαλ/κής	26.614	4.493	1.663	2.756	19,0
Σύνολο Π.Κ.Μ	140.399	49.253	24.605	43.872	100,0

Πηγή: Στρατηγικό σχέδιο επιχειρησιακού προγράμματος Π.Κ.Μ. 2015-2019

2.11 Παραγωγικοί τομείς και η συμβολή τους στην τοπική οικονομία

2.11.1 Πρωτογενής Τομέας

2.11.1.1 Βασικά χαρακτηριστικά σε επίπεδο Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται στοιχεία για τη διάρθρωση της γεωργικής γης, των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τις καλλιέργειες κατά κατηγορίες για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και τη χώρα ως βάση σύγκρισης και στάθμισης της σημαντικότητας των αγροτικών δραστηριοτήτων.

Είναι φανερό ότι η γεωργία και η κτηνοτροφία έχουν σημαντική συνεισφορά στην οικονομία της Περιφέρειας, όπως και της χώρας. Ως προς τη διάρθρωση του τομέα διακρίνονται τα υψηλά ποσοστά αροτριάων και αρδευθεισών καλλιεργειών, η υψηλή συγκέντρωση της εθνικής παραγωγής σιτηρών, βιομηχανικών και αρωματικών φυτών, η βελτιωμένη διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων σχετικά με το μέσο όρο της χώρας, ο συγκριτικά υψηλός βαθμός μηχανοποίησης και οργάνωσης σε επιχειρηματικά πλαίσια

των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η εκμετάλλευση σημαντικού ποσοστού του ζωικού κεφαλαίου της χώρας.

Ωστόσο, ο πρωτογενής τομέας της Κεντρικής Μακεδονίας παραμένει ευάλωτος λόγω της εξάρτησής του από τις επιδοτήσεις για την ενίσχυση του γεωργικού εισοδήματος και της αντικατάστασης από εισαγωγές γεωργικών προϊόντων.

Σύμφωνα με την μελέτη «Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας» (2013) του Υ.Π.Ε.Κ.Α, ο αγροτικός τομέας στην Κεντρική Μακεδονία έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

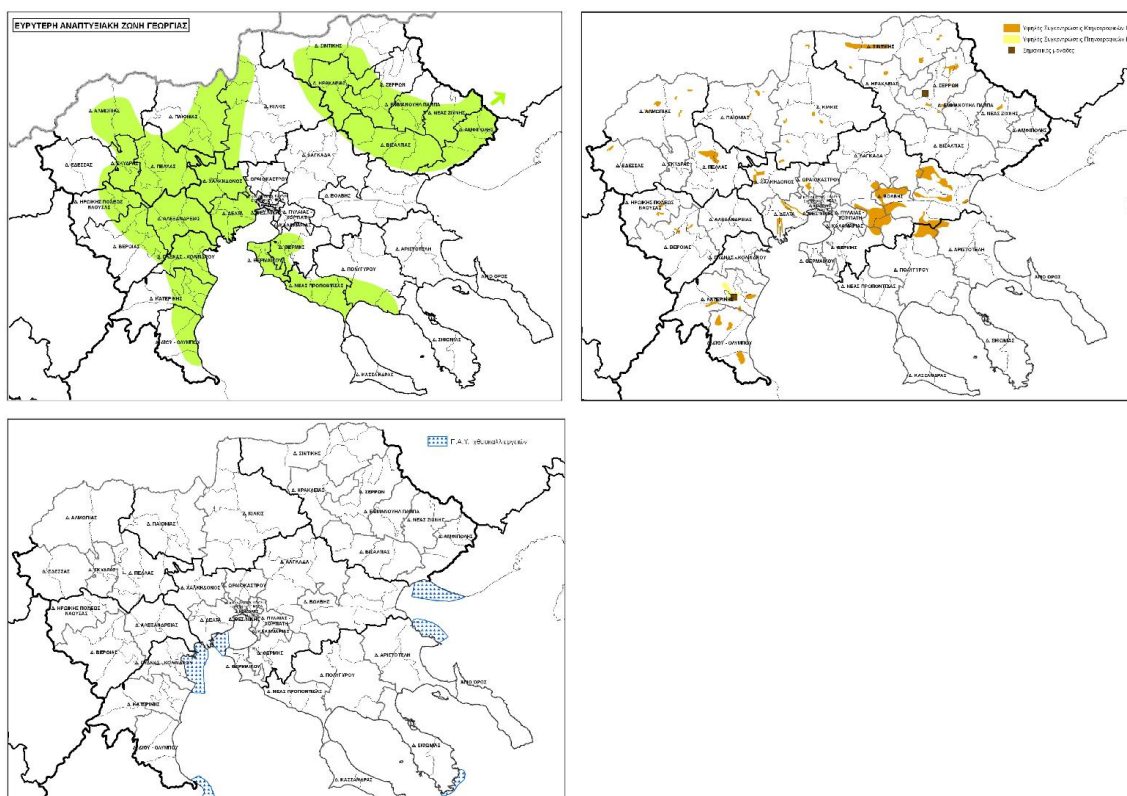
- Κυριαρχία των σιτηρών
- Συνεχιζόμενη παρουσία βαμβακοκαλλιέργειας
- Μονοκαλλιέργεια (1-3 κυρίαρχες καλλιέργειες) σε όλες τις εκμεταλλεύσεις εκτός από την περιοχή της Θεσσαλονίκης και των
- Σερρών
- Αυξομείωση καλλιεργειών ανάλογα με την κλαδική κατεύθυνση των ενισχύσεων
- Επικράτηση των ετήσιων καλλιεργειών.

Σύμφωνα με το υπό διαμόρφωση Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Κεντρικής Μακεδονίας, το πλαίσιο για τη χωροθέτηση των δραστηριοτήτων του τομέα υπακούει στον αναπτυξιακό στρατηγικό στόχο για απεξάρτηση του αγροτικού τομέα από τις ενισχύσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών, ενίσχυση της τάσης επιστροφής στον τομέα και αναδιάρθρωση του προς την κατεύθυνση της εξωστρεφούς, ανταγωνιστικής και πολυλειτουργικής γεωργίας / κτηνοτροφίας / αλιείας, μέσα από: αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας και δυνατοτήτων που παρέχει η Κοινή Αγροτική Πολιτική, ένταξη σε πολυτομεακούς περιφερειακούς παραγωγικούς σχηματισμούς, υιοθέτηση καινοτομίας και επιχειρηματικών προτύπων και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.

Δίνονται δε οι εξής κατευθύνσεις χωρικής πολιτικής για τον πρωτογενή τομέα, λαμβάνοντας υπόψη και την οριοθέτηση Ευρύτερων Αναπτυξιακών Ζωνών (άρθρο 8):

- Στην ΕΑΖ Γεωργίας, κατάργηση των παρεκκλίσεων αρτιότητας που προβλέπει η νομοθεσία περί εκτός σχεδίου δόμησης.
- Στις αρδευόμενες περιοχές, και στις περιοχές στις οποίες έχει γίνει αναδασμός, απαγόρευσης της χωροθέτησης κατοικίας.
- Κατηγοριοποίηση το ταχύτερο δυνατόν της γεωργικής γης βάσει των κριτηρίων και της διαδικασίας της απόφ. 168040 ΦΕΚ 1528 Β/7.9.2010 (Άρθ.18).

Χάρτης: Ζώνες ανάπτυξης γεωργίας (ι), κτηνοτροφίας (ιι) και ιχθυοκαλλιεργειών (ιιι)

Στην Ορεινή Ευρύτερη Ζώνη του παρόντος, και ιδίως στις περιοχές που περιλαμβάνουν τμήματα της ΕΑΖ Κτηνοτροφίας-Πτηνοτροφίας, προώθηση της δημιουργίας Κτηνοτροφικών Πάρκων (βάσει της ΚΥΑ 487/2002) σε κοινόχρηστες εκτάσεις.

2.11.1.2 Το αγροτικό προφίλ της Π.Ε. Κιλκίς

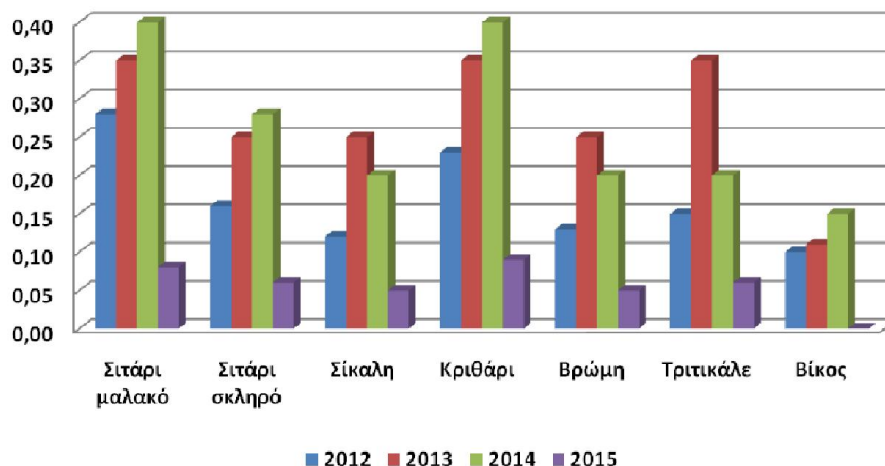
Η διαθέσιμη γεωργική γη στην Π.Ε. Κιλκίς είναι περίπου 1.060 χιλ. στρ. και καλύπτει το 45% της συνολικής έκτασης. Οι αρδευόμενες εκτάσεις αποτελούν πολύ μικρό ποσοστό της γεωργικής γης (μόλις 21,1%). Το ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό της ξηρικής γης έχει επιβάλλει τις εκτατικές καλλιέργειες σιτηρών και περιορίσει τις καλλιέργειες του βαμβακιού, τεύτλων και κηπευτικών. Ακολουθεί πίνακας και διάγραμμα όπου παρουσιάζεται η εξέλιξη των στρεμματικών αποδόσεων καλλιεργειών στην Π.Ε. Κιλκίς, για την περίοδο 2012-2015.

Εξέλιξη στρεμματικών αποδόσεων στην Π.Ε. Κιλκίς (2012-2015)

Καλλιέργειες	Αποδόσεις (τόνοι/στρέμμα)			
	2012	2013	2014	2015
Σιτάρι μαλακό	0,28	0,35	0,40	0,08
Σιτάρι σκληρό	0,16	0,25	0,28	0,06
Σίκαλη	0,12	0,25	0,20	0,05
Κριθάρι	0,23	0,35	0,40	0,09
Βρώμη	0,13	0,25	0,20	0,05
Τριττάλε	0,15	0,35	0,20	0,06
Βίκος	0,10	0,11	0,15	0,00

Πηγή: Π.Ε. Κιλκίς

**Εξέλιξη στρεμματικών αποδόσεων στην Π.Ε. Κιλκίς
(2012-2015)
(σε τόνους ανά στρέμμα)**

Σύμφωνα με την Π.Ε. Κιλκίς η παρατεταμένη περίοδος υψηλών βροχοπτώσεων τον χειμώνα και οι υψηλές θερμοκρασίες του Μαΐου επηρέασαν την αγροτική παραγωγή στο νομό καθώς αυτή μειώθηκε κατά περισσότερο από το 30% του μέσου όρου. Είναι χαρακτηριστικός ο παραπάνω πίνακας αποδόσεων των καλλιεργειών τον οποίο δημοσιοποίησε η Π.Ε Κιλκίς και τον οποίο απέστειλε με έγγραφο στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ζητώντας να ξεκινήσει άμεσα η διαδικασία ένταξης του νομού σε πρόγραμμα κρατικών οικονομικών ενισχύσεων.

Στην κτηνοτροφία η πλειοψηφία των εκμεταλλεύσεων έχει μικτή παραγωγική κατεύθυνση. Οι βασικές κατηγορίες ζώων που εκτρέφονται στην Π.Ε. είναι τα βοοειδή και τα αιγοπρόβατα. Το μέγεθος της μέσης εκμετάλλευσης είναι περίπου 93 στρ. ενώ το 50% των εκμεταλλεύσεων έχουν πάνω από τέσσερα αγροτεμάχια. Το μικρό και πολυτεμαχισμένο μέγεθος της γεωργικής εκμετάλλευσης σε συνδυασμό με την έλλειψη νερού αποτελούν το πιο σημαντικό πρόβλημα για το γεωργικό τομέα του νομού.

Η Π.Ε. Κιλκίς με κριτήριο γεωργικά, κλιματολογικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά διαχωρίζεται σε πέντε περιοχές:

1. Περιοχή Κιλκίς. Περιλαμβάνει τους πρώην Δήμους Κιλκίς, Κρουσσών και Γαλλικού. Επικρατούντες κλάδοι φυτικής και ζωικής παραγωγής είναι τα σιτηρά, ο καπνός (Μπασμάς), η αιγοπροβατοτροφία, η γαλακτοπαραγωγός βοοτροφία και οι θηλάζουσες αγελάδες (κυρίως στα Δ.Δ. Μελανθίου, Ελληνικού, Θεοδοσίων και Ισώματος). Η περιοχή αυτή είναι από τις πιο προβληματικές της Π.Ε. Κιλκίς. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι αρδευόμενες εκτάσεις της περιοχής αποτελούν μόλις το 3,8% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης.

2. Περιοχή Πολυκάστρου. Περιλαμβάνει τους πρώην Δήμους Αξιούπολης, Ευρωπού και Πολυκάστρου. Αποτελεί την πιο αναπτυγμένη περιοχή της Π.Ε., καθώς σχεδόν όλες οι καλλιέργειες είναι ποτιστικές και το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων είναι μεγάλο. Οι κύριοι κλάδοι φυτικής παραγωγής της περιοχής είναι: καπνός (Καμπά Κουλάκ και Virginia), τεύτλα, βαμβάκι, ντομάτες, αμπέλια, ρόδια, ελιές, καλαμπόκι, ενώ η υπόλοιπη έκταση καλλιεργείται με σιτηρά. Τα αγροκτήματα των Δ.Δ. Σκρα, Φανού, Ειδομένης και Πλάγιων είναι τα πιο προβληματικά της περιοχής.

3. Περιοχή Δοϊράνης. Περιλαμβάνει τους πρώην Δήμους Δοϊράνης και Μουριών. Επικρατούν και ποτιστικές και ξηρικές καλλιέργειες (βαμβάκι, καλαμπόκι, μηδική και χειμερινά

σιτηρά, αλιεύματα). Η δενδροκομία και η κτηνοτροφία αποτελούν σημαντικούς κλάδους για την περιοχή.

4. Περιοχή Πικρολίμνης. Περιλαμβάνει τους πρώην Δήμους Πικρολίμνης και Χέρσου, όπου καλλιεργούνται ποτιστικές (βαμβάκι, καλαμπόκι, μηδική) και ξηρικές καλλιέργειες (χειμερινά σιτηρά). Είναι ιδιαίτερα προβληματική περιοχή με τα σιτηρά να αποτελούν το 95,3% της έκτασης που καταλαμβάνουν οι κύριοι κλάδοι φυτικής παραγωγής. Οι αρδευόμενες εκτάσεις καταλαμβάνουν το 9% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης.

5. Περιοχή Γουμένισσας. Περιλαμβάνει τον πρώην Δήμο Γουμένισσας και την Κοινότητα Λιβαδίων. Η περιοχή των Λιβαδίων βρίσκεται σε υψίπεδο και οι περισσότεροι γεωργοί είναι μετακινούμενοι κτηνοτρόφοι. Στην περιοχή της Γουμένισσας η οποία έχει χαρακτηριστεί Ζώνη παραγωγής Οίνου Ονομασίας Προέλευσης (ΟΠΑΠ) επικρατεί η καλλιέργεια αμπελιών και σε μικρότερο βαθμό καστανιών και κερασιών. Τα Δ.Δ. Στάθης και Φιλυριά είναι τα μόνα στην περιοχή αυτή με αρδευόμενες εκτάσεις γεωργικής γης. Η αμπελοκαλλιέργεια αποτελεί σημαντικό κλάδο για την περιοχή ενώ . Η περιοχή Γουμένισσας, με εξαίρεση τα αγροκτήματα των Δ.Δ. Στάθης και Φιλυριά, είναι προβληματική.

Δυνάμεις & αδυναμίες αγροτικής μεταποίησης στην Π.Ε. Κιλκίς

Είναι δεδομένο ότι ο αγροτικός τομέας προσφέρει περίπου 4% στο Α.Ε.Π. και με τον πολλαπλασιαστή φτάνει περίπου στο 20%. Τα αγροτικά, όμως, προϊόντα, φθάνουν στο ράφι (τιμή καταναλωτή) 5 μέχρι και 15 φορές την τιμή παραγωγού. Ταυτόχρονα αυτή η προστιθέμενη αξία 400-1400% (5-15 φορές) της αξίας της πρωτογενούς παραγωγής, όταν μένει στην περιοχή, δημιουργεί συνθήκες τοπικής ενδογενούς ανάπτυξης και τροφοδοτεί μια Τοπική Εφοδιαστική Αλυσίδα. Έτσι, γίνεται ολοένα και περισσότερο αντιληπτό ότι ο τομέας που μπορεί να μας βγάλει ταχύτερα από την κρίση, είναι ο αγροδιατροφικός τομέας. Όταν μάλιστα η αγροτική παραγωγή ποιοτικών φημισμένων πιστοποιημένων προϊόντων, μεταποιημένων με παραδοσιακές συνταγές, σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και καινοτομίες, ενσωματώνεται στις τουριστικές υπηρεσίες, τότε δημιουργεί επαρκή διαφοροποίηση στο τελικό τουριστικό προϊόν, που δημιουργεί τοπική ανάπτυξη. Μας δίνεται, δηλαδή, η δυνατότητα να στηρίξουμε τη διατήρηση του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού στην ελληνική περιφέρεια με την αξιοποίηση δύο μεγάλων συγκριτικών πλεονεκτημάτων που έχει η χώρα μας και ιδιαίτερα η ελληνική περιφέρεια: του τουρισμού και της γεωργίας.

Η διοίκηση της Περιφερειακής Ενότητας Κιλκίς έχει αναγνωρίσει έγκαιρα ότι τα προϊόντα με γεωγραφική προέλευση είναι εξ ορισμού ευεργετικά για την περιοχή του Κιλκίς και ότι μπορούν να της προσφέρουν ισχυρά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για **μια βιώσιμη οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά τοπική ανάπτυξη.**

Με αφορμή την πρωτοβουλία του ΥπαΑΤ για το καλάθι αγροτικών προϊόντων αναδεικνύονται σήμερα περισσότερο ίσως από ποτέ ορισμένα δυνατά αλλά και πολλά περισσότερα αδύναμα χαρακτηριστικά της Π.Ε. Κιλκίς στον τομέα της αγροτικής παραγωγής. Στα **δυνατά** καταγράφονται:

- τα αγροτικά προϊόντα της περιοχής όπως τα επώνυμα τυροκομικά Π.Ο.Π. προϊόντα και ο Π.Γ.Ε. οίνος,
- η διαθεσιμότητα πλούσιας ποιοτικής α' ύλης όπως το σιτάρι, το κρέας και το γάλα για την παραγωγή ποιοτικών τοπικών προϊόντων,
- ο μοναδικός συνδυασμός περιβαλλοντικών συνθηκών (έδαφος, κλίμα) απαραίτητος για την καλλιέργεια και παραγωγή ιδιαίτερων σε γεύση και θρεπτικές αξίες προϊόντων,
- η αποκλειστική τεχνογνωσία παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων όπως αυτή μεταφέρθηκε από γενιά σε γενιά διατηρώντας μια πολύτιμη πολιτισμική παράδοση.

Δυστυχώς, όμως, πολλά είναι και τα **αδύναμα** χαρακτηριστικά που καταγράφονται, όπως:

- ο μικρός μεταποιητικός κλάδος των παραγόμενων γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων,
- η έλλειψη κουλτούρας επιχειρηματικότητας από τους αγρότες,

- η απουσία οργανωμένων σχημάτων συλλογικής δραστηριοποίησης και δικτύων,
- ο χαμηλός βαθμός τυποποίησης και πιστοποίησης γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων,
- η υστέρηση σε τεχνολογικό επίπεδο και σε επίπεδο καινοτομίας,
- η χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω υψηλού κόστους και χαμηλής ποιότητας των προϊόντων,
- οι αδυναμίες στον τομέα προβολής, διακίνησης και εμπορίας.

Και βέβαια ενυπάρχουν μια σειρά από διαθρωτικά αρνητικά χαρακτηριστικά όπως:

- η χρόνια διαρθρωτική αδυναμία της κατακερματισμένης βάσης της αγροτικής παραγωγής (μικρός κλήρος) κάτι που δυσχεραίνει πολύ την απαιτούμενη αλλαγή καλλιεργειών και καθιστά σχεδόν αδύνατη την επιχειρηματική ανασυγκρότηση της αγροτικής δραστηριότητας,
- το δυσανάλογα μεγάλο το κέρδος του έμπορου-μεταπωλητή αγροτικών προϊόντων σε σύγκριση με το κέρδος που αποκομίζει ο ίδιος ο γεωργός από τα προϊόντα που παράγει,
- το διαρκώς αυξανόμενο κόστος παραγωγής,
- οι στρεβλώσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα,
- οι «ελληνοποιήσεις» προϊόντων,
- η έλλειψη εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων των αγροτών.

2.11.1.3 Ο γεωργικός τομέας στον Ελλάδα

Περίοδος 2009 – 2012

Από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) ανακοινώνονται τα προσωρινά αποτελέσματα της Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας αναφορικά με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις για το έτος 2013. Για λόγους συγκρισιμότητας δίνονται και τα στοιχεία των ετών 2009, 2010, 2011 και 2012. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι:

Η **συνολική καλλιεργούμενη γεωργική γη** (αροτραίες, κηπευτική γη, μόνιμες καλλιέργειες και αγραναπαύσεις) της Χώρας παρουσίασε αύξηση 0,2% το 2010 σε σχέση με το 2009, μείωση 0,2% το 2011 σε σχέση με το 2010, μείωση 0,7 % το 2012 σε σχέση με το 2011 και 0,4% το 2013 σε σχέση με το 2012.

Συγκεκριμένα, η συνολική γεωργική γη ήταν:

- 36.992,7 χιλ. στρέμματα το 2009,
- 37.080,3 χιλ. στρέμματα το 2010,
- 37.012,9 χιλ. στρέμματα το 2011,
- 36.766,1 χιλ στρέμματα το 2012,
- 36.602.7 χιλ στρέμματα το 2013.

Οι **εκτάσεις που καλλιεργήθηκαν** (σύνολο αροτραίων, κηπευτικής γης και μόνιμων καλλιεργειών) παρουσίασαν αύξηση 0,1% το 2010 σε σχέση με το 2009, μείωση 0,6% το 2011 σε σχέση με το 2010, μείωση 1,4 % το 2012 σε σχέση με το 2011 και μείωση 0,6% το 2013 σε σχέση με το 2012.

Συγκεκριμένα, οι εκτάσεις που καλλιεργήθηκαν ήταν:

- 32.361,5 χιλ. στρέμματα το 2009,
- 32.380,2 χιλ. στρέμματα το 2010,
- 32.200,8 χιλ. στρέμματα το 2011,
- 31.745,5 χιλ. στρέμματα το 2012,
- 31.567.6 χιλ. στρέμματα το 2013.

Οι **αγραναπαύσεις** παρουσίασαν αύξηση 1,5% το 2010 σε σχέση με το 2009, αύξηση 2,4% το 2011 σε σχέση με το 2010, αύξηση 4,3 % το 2012 σε σχέση με το 2011 και αύξηση 0.3% το 2013 σε σχέση με το 2012.

Συγκεκριμένα, οι εκτάσεις με αγραναπαύσεις ήταν:

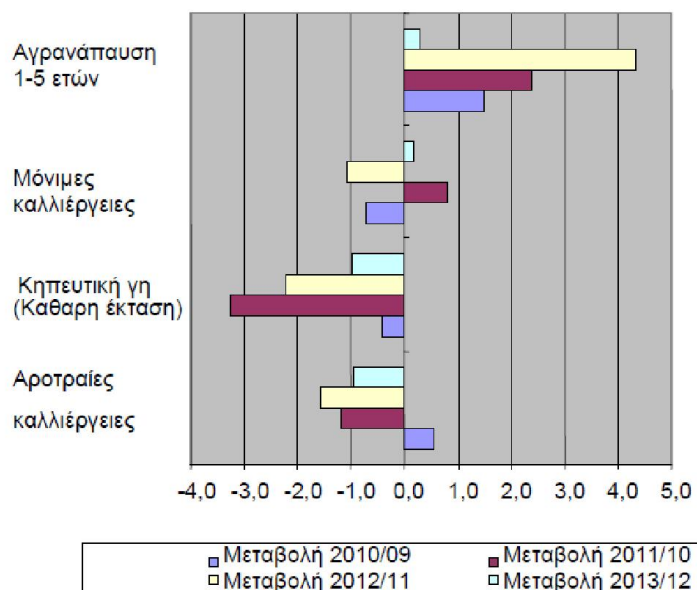
- 4.631,2 χιλ. στρέμματα το 2009,
- 4.700,2 χιλ. στρέμματα το 2010,
- 4.812,0 χιλ. στρέμματα το 2011,
- 5.020,6 χιλ. στρέμματα το 2012,
- 5.035,1 χιλ. στρέμματα το 2013.

Η κατανομή των βασικών ομάδων καλλιεργειών, κατά έτος, έχει ως εξής:

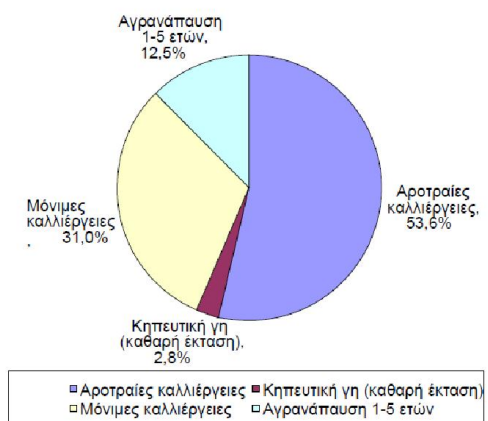
Το **2009**, 53,6% της καλλιεργούμενης έκτασης (19.829,1 χιλ. στρέμματα) καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιεργείες, 31,0% (11.484,6 χιλ. στρέμματα) οι μόνιμες καλλιεργείες, 2,8 % (1.047,8 χιλ.στρέμματα) οι κηπευτικές καλλιεργείες και 12,5% (4.631,2 χιλ. στρέμματα) οι αγροναπαύσεις. Το **2010**, 53,8% της καλλιεργούμενης έκτασης (19.935,7 χιλ. στρέμματα) καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιεργείες, 30,7% (11.400,8 χιλ. στρέμματα) οι μόνιμες καλλιεργείες, 2,8 % (1.043,6 χιλ. στρέμματα) οι κηπευτικές καλλιεργείες και 12,7% (4.700,2 χιλ. στρέμματα) οι αγροναπαύσεις. Το **2011**, 53,2% της καλλιεργούμενης έκτασης (19.698,7 χιλ. στρέμματα) καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιεργείες, 31,0% (11.492,3 χιλ. στρέμματα) οι μόνιμες καλλιεργείες, 2,7% (1.009,7 χιλ. στρέμματα) οι κηπευτικές καλλιεργείες και 13,0% (4.812,0 χιλ. στρέμματα) οι αγροναπαύσεις. Το **2012**, 52,7% της καλλιεργούμενης έκτασης (19.389,1 χιλ. στρέμματα) καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιεργείες, 30,9 % (11.369,3 χιλ. στρέμματα) οι μόνιμες καλλιεργείες, 2,7 % (987,1 χιλ. στρέμματα) οι κηπευτικές καλλιεργείες και 13,7% (5.020,6 χιλ. στρέμματα) οι αγροναπαύσεις. Το **2013**, 52,5% της καλλιεργούμενης έκτασης (19.201,2 χιλ. στρέμματα) καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιεργείες, 31,1% (11.389,0 χιλ. στρέμματα) οι μόνιμες καλλιεργείες, 2,7% (977,4 χιλ. στρέμματα) οι κηπευτικές καλλιεργείες και 13,7% (5.035,1 χιλ. στρέμματα) οι αγροναπαύσεις. Οι σημαντικότερες ως προς την έκταση μεταβολές που παρατηρούνται, κατά είδος καλλιεργείας, είναι:

- στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με **σιτάρι σκληρό**, μείωση 1,9% το 2010 σε σχέση με το 2009, μείωση 9,3% το 2011 σε σχέση με το 2010, μείωση 3,6 % το 2012 σε σχέση με το 2011 και μείωση 6,7% το 2013 σε σχέση με το 2012 δηλ. καλλιεργήθηκαν 6.037,0 χιλ. στρέμματα το 2009, 5.920,5 χιλ. στρέμματα το 2010, 5.368,6 χιλ. στρέμματα το 2011, 5.175,7 χιλ. στρέμματα το 2012 και 4.831,5 χιλ. στρέμματα το 2013.
- στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με **αραβόσιτο**, μείωση 11,6 % το 2010 σε σχέση με το 2009, αύξηση 2,9% το 2011 σε σχέση με το 2010, μείωση 1,1 % το 2012 σε σχέση με το 2011 και αύξηση 0,2% το 2013 σε σχέση με το 2012 δηλ. καλλιεργήθηκαν 2.352,4 χιλ. στρέμματα το 2009, 2.079,1 χιλ. στρέμματα το 2010, 2.139,6 χιλ. στρέμματα το 2011 2.117,1 χιλ. στρέμματα το 2012 και 2.121,3 χιλ. στρέμματα το 2013.
- στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με **βαμβάκι**, αύξηση 3,0% το 2010 σε σχέση με το 2009, αύξηση 8,1% το 2011 σε σχέση με το 2010, μείωση 1,9 % το 2012 σε σχέση με το 2011, και μείωση 6,8% το 2013 σε σχέση με το 2012 δηλ. καλλιεργήθηκαν 2.676,1 χιλ. στρέμματα το 2009, 2.756,0 χιλ. στρέμματα το 2010, 2.978,4 χιλ. στρέμματα το 2011, 2.922,4 χιλ. στρέμματα το 2012 και 2.723,4 χιλ. στρέμματα το 2013.
- στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με **αμπέλια και σταφιδάμπελα**, μείωση 1,7% το 2010 σε σχέση με το 2009, μείωση 4,1% το 2011 σε σχέση με το 2010, μείωση 0,2 % το 2012 σε σχέση με το 2011 και μείωση 1,6% το 2013 σε σχέση με το 2012 δηλ. καλλιεργήθηκαν 1.226,2 χιλ. στρέμματα το 2009, 1.205,5 χιλ. στρέμματα το 2010, 1.156,2 χιλ. στρέμματα το 2011, 1.154,0 χιλ. στρέμματα το 2012 και 1.135,4 χιλ. στρέμματα το 2013.
- στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με **κανονικούς δενδρώνες**, μείωση 0,6% το 2010 σε σχέση με το 2009, αύξηση 1,3% το 2011 σε σχέση με το 2010, μείωση 1,2 % το 2012 σε σχέση με το 2011 και αύξηση 0,4% το 2013 σε σχέση με το 2012 δηλ. καλλιεργήθηκαν 10.246,9 χιλ. στρέμματα το 2009, 10.183,7 χιλ. στρέμματα το 2010, 10.321,0 χιλ. στρέμματα το 2011, 10.201,9 χιλ. στρέμματα το 2012 και 10.241,0 χιλ. στρέμματα το 2013.

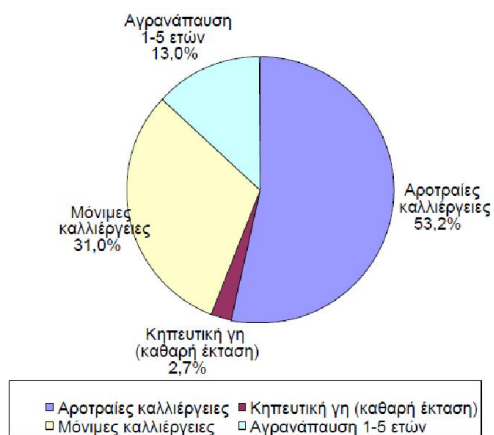

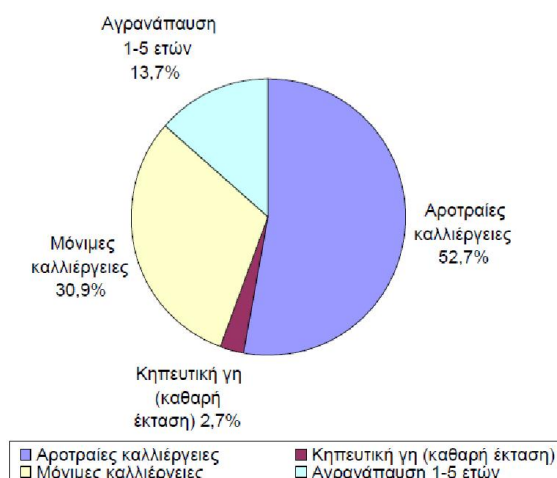
Διάγραμμα 2α. Ποσοστιαία κατανομή (%) της καλλιεργούμενης γεωργικής γης, κατά κατηγορίες, 2009

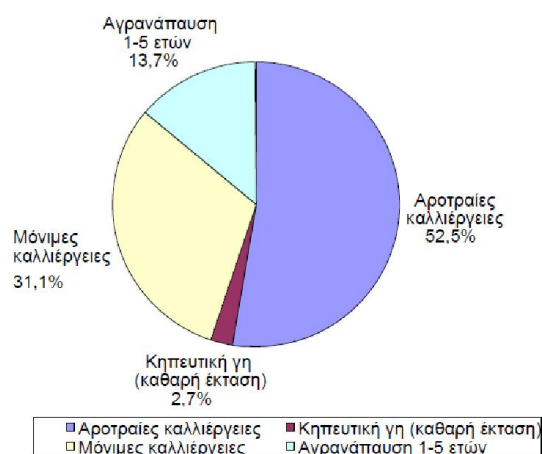
Διάγραμμα 2γ. Ποσοστιαία κατανομή (%) της καλλιεργούμενης γεωργικής γης, κατά κατηγορίες, 2011

Διάγραμμα 2δ. Ποσοστιαία κατανομή (%) της καλλιεργούμενης γεωργικής γης, κατά κατηγορίες, 2012

Διάγραμμα 2ε. Ποσοστιαία κατανομή (%) της καλλιεργούμενης γεωργικής γης, κατά κατηγορίες, 2013

Περίοδος 2013

Το 2013, συγκριτικά με το 2009, τόσο ο συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων της Χώρας όσο και η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκτασή τους (ΧΓΕ) μειώθηκαν. Ακολουθώντας τη μείωση της ΧΓΕ, οι εκτάσεις με μόνιμες καλλιέργειες (αμπέλια και δέντρα) παρουσιάζουν, επίσης, μείωση. Αντιθέτως, οι ετήσιες καλλιέργειες καταγράφουν αύξηση, όπως και οι αρδευόμενες εκτάσεις. Ο συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων με ζώα παρουσιάζει μείωση, εκτός από αυτές που εκτρέφουν προβατοειδή. Ο αριθμός των κεφαλών των ζώων παρουσιάζει μείωση σε όλες τις κατηγορίες ζώων. Σε ό,τι αφορά στην απασχόληση στη γεωργία και κτηνοτροφία, η οικογενειακή εργασία και η αλληλοβοήθεια μεταξύ των γεωργών ενισχύονται έναντι μορφών εργασίας με αμοιβή (μόνιμοι και εποχικοί εργάτες). Επιπλέον, η πλειοψηφία των ημερών εργασίας προέρχεται από την απασχόληση των κατόχων των εκμεταλλεύσεων και των μελών της οικογένειάς τους.

1. Διάρθρωση γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

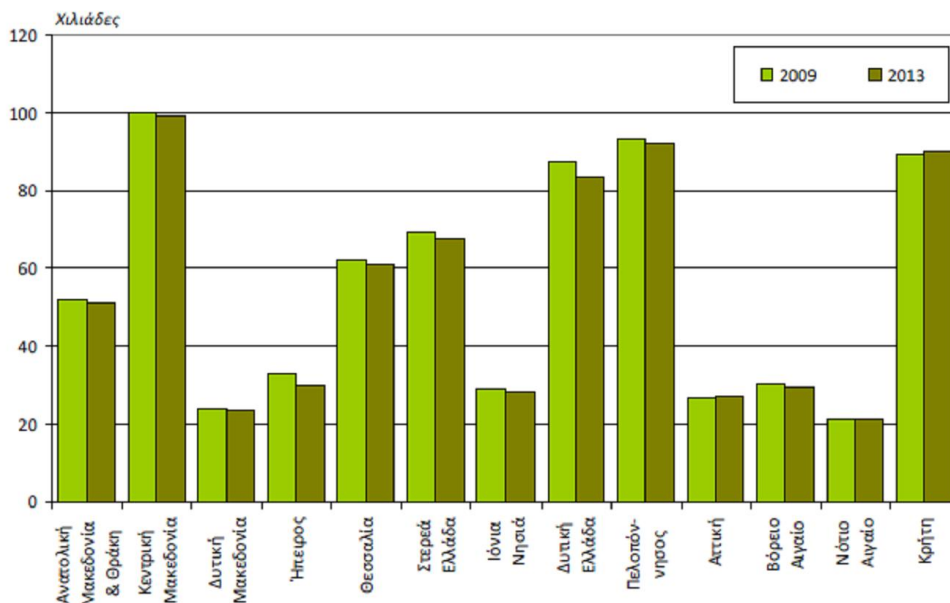
1.1 Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση

Το 2013, συγκριτικά με το 2009, στο σύνολο της Χώρας παρουσιάζεται μείωση κατά 1,9% τόσο του συνολικού αριθμού των εκμεταλλεύσεων όσο και του αριθμού των εκμεταλλεύσεων με ΧΓΕ. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων ανέρχεται σε 723.007 το 2009 και σε 709.449 το 2013, ενώ οι εκμεταλλεύσεις με ΧΓΕ ανέρχονται σε 716.823 το 2009 και σε 703.535 το 2013.

Σε ό,τι αφορά στη ΧΓΕ, το 2013 παρουσιάζεται μείωση, σε σχέση με το 2009, κατά 2,8% στο σύνολο της Χώρας. Συγκεκριμένα, η συνολική χρησιμοποιούμενη έκταση ανέρχεται σε 34.779 χιλ. στρέμματα το 2009, ενώ το 2013 σε 33.815 χιλ. στρέμματα. Το 2013 οι περισσότερες εκμεταλλεύσεις με ΧΓΕ καταγράφονται στην Κεντρική Μακεδονία (99.226) και ακολουθούν η Πελοπόννησος (91.946) και η Κρήτη (89.774), ενώ σύμφωνα το Διάγραμμα 2, οι περισσότερες εκτάσεις καταγράφονται στην Κεντρική Μακεδονία (6.819 χιλ. στρέμματα) και ακολουθούν η Θεσσαλία (4.209 χιλ. στρέμματα) και η Κρήτη (3.617 χιλ. στρέμματα).

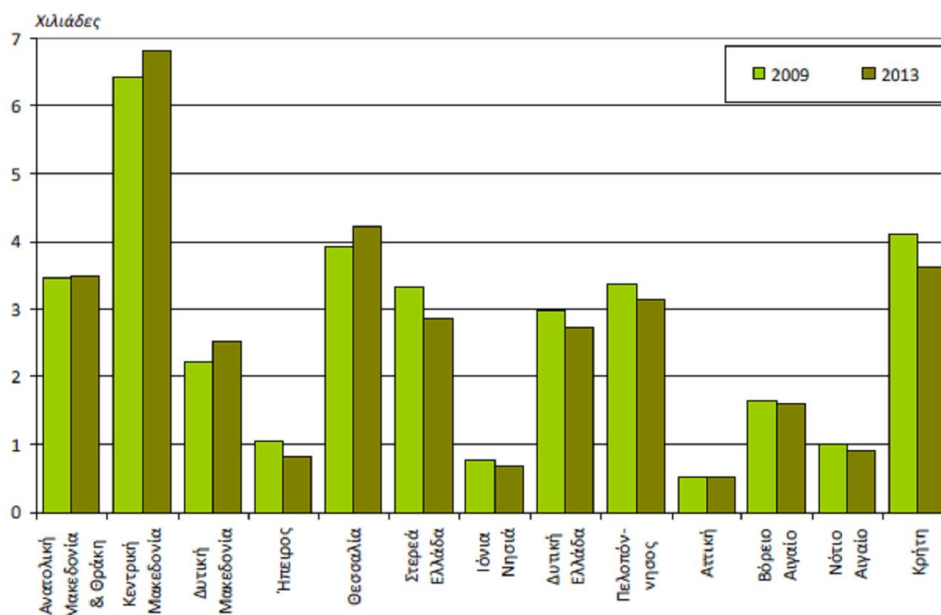
Διάγραμμα 1: Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση, κατά περιφέρεια

Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

Διάγραμμα 2: Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση, κατά περιφέρεια

Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

Σημειώνεται ότι, όσον αφορά στον αριθμό των εκμεταλλεύσεων με ΧΓΕ ανά περιφέρεια, παρουσιάζεται μεγαλύτερη μείωση στην Ήπειρο (9,4%) και στη Δυτική Ελλάδα (4,5%), ενώ αύξηση παρουσιάζεται μόνο στην Αττική (+0,8%) και στην Κρήτη (+0,4%).

Σε ό,τι αφορά στη ΧΓΕ ανά περιφέρεια, παρουσιάζεται μεγαλύτερη μείωση στην Ήπειρο (22,3%), στη Στερεά Ελλάδα (14,4%) και στα Ιόνια Νησιά (12,3%), ενώ αυξήσεις καταγράφονται στη Δυτική Μακεδονία (+13,3%), στη Θεσσαλία (+7,3%), στην Κεντρική

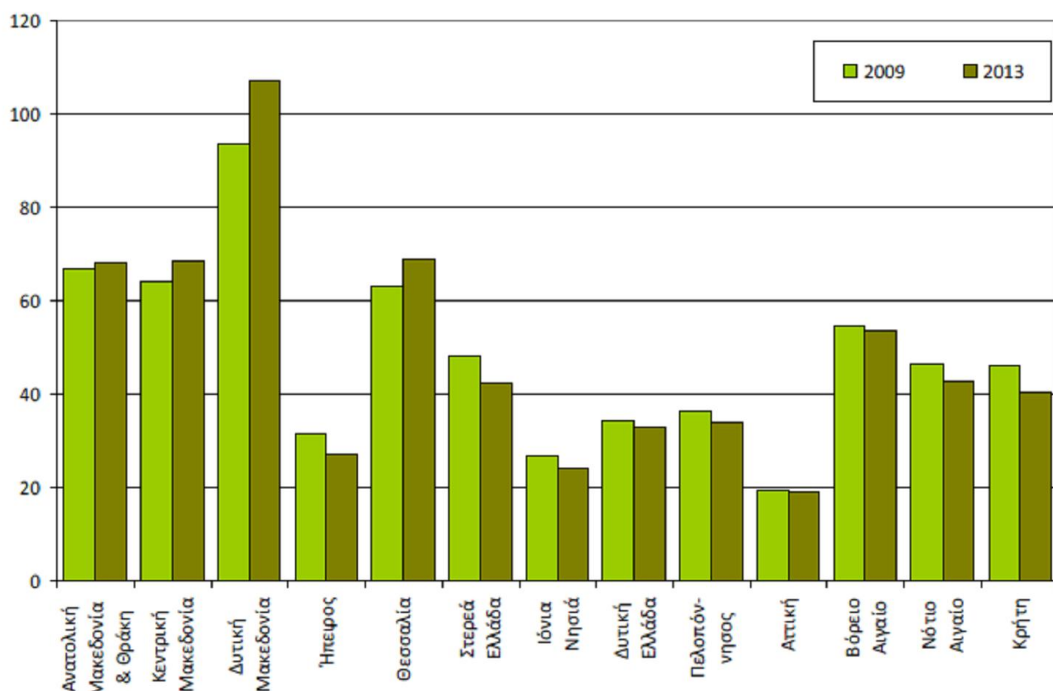
Μακεδονία (+6,2%) και στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (+0,4%). Η μέση ΧΓΕ ανά εκμετάλλευση παρουσιάζει μικρή μείωση (0,9%) το 2013, σε σχέση με το 2009.

Συγκεκριμένα, ενώ το 2009 είναι 48,52 στρέμματα ανά εκμετάλλευση, το 2013 είναι 48,06 στρέμματα.

Η μεγαλύτερη μέση ΧΓΕ ανά εκμετάλλευση καταγράφεται στην Δυτική Μακεδονία (107,30 στρέμματα) και ακολουθούν η Θεσσαλία (68,87 στρέμματα) και η Κεντρική Μακεδονία (68,72 στρέμματα).

Αντίστοιχα, η μικρότερη μέση χρησιμοποιούμενη έκταση ανά εκμετάλλευση καταγράφεται στην Αττική (18,93 στρέμματα) και ακολουθούν τα Ιόνια Νησιά (23,79 στρέμματα) και η Ήπειρος (27,02 στρέμματα).

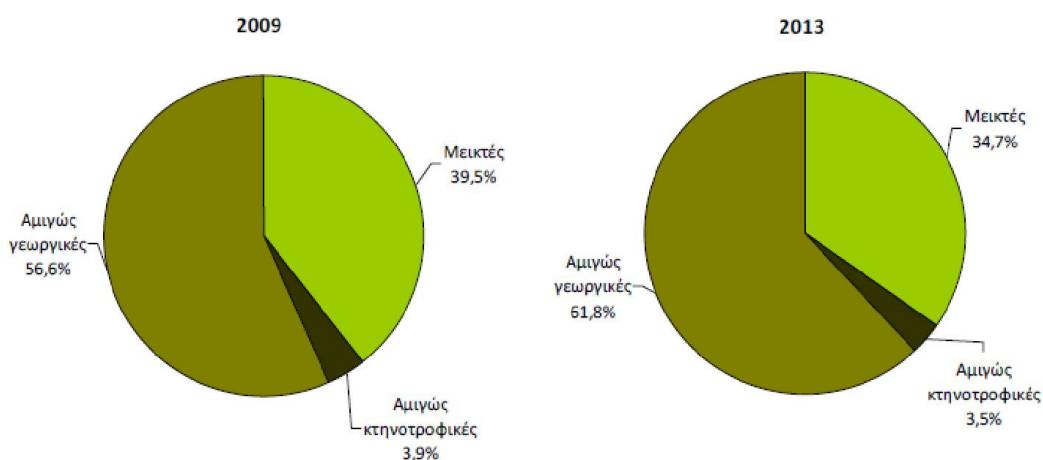
Διάγραμμα 3: Μέση χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση εκμεταλλεύσεων, κατά περιφέρεια
Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

1 Παραγωγική κατεύθυνση των εκμεταλλεύσεων

Σε ό,τι αφορά στην παραγωγική κατεύθυνση των εκμεταλλεύσεων, κατά το 2013, το 61,8% είναι αμιγώς γεωργικές εκμεταλλεύσεις, το 34,7% μεικτές και το 3,5% αμιγώς κτηνοτροφικές. Συγκεκριμένα, το 2013, 575.525 εκμεταλλεύσεις είναι αμιγώς γεωργικές με 20.910 χιλ.στρέμματα ΧΓΕ, 115.461 μεικτές με 11.722 χιλ. στρέμματα και 18.463 αμιγώς κτηνοτροφικές με 1.184 χιλ.στρέμματα (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Ποσοστιαία κατανομή των εκμεταλλεύσεων σε μεικτές, αμιγώς γεωργικές και αμιγώς κτηνοτροφικές
 Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

Σε σχέση με το 2009, ο αριθμός των μεικτών εκμεταλλεύσεων παρουσιάζει μείωση κατά 12,5%, των αμιγώς γεωργικών μικρή μείωση κατά 0,1% και των αμιγώς κτηνοτροφικών αύξηση κατά 13,9% (Πίνακας 3α). Σε ό,τι αφορά τη ΧΓΕ των παραπάνω εκμεταλλεύσεων, σε σχέση με το 2009, η ΧΓΕ των μεικτών εκμεταλλεύσεων παρουσιάζει μείωση κατά 14,6%, των αμιγώς γεωργικών αύξηση κατά 6,2% και των αμιγώς κτηνοτροφικών μείωση κατά 13,3%.

2. Χρήση γης

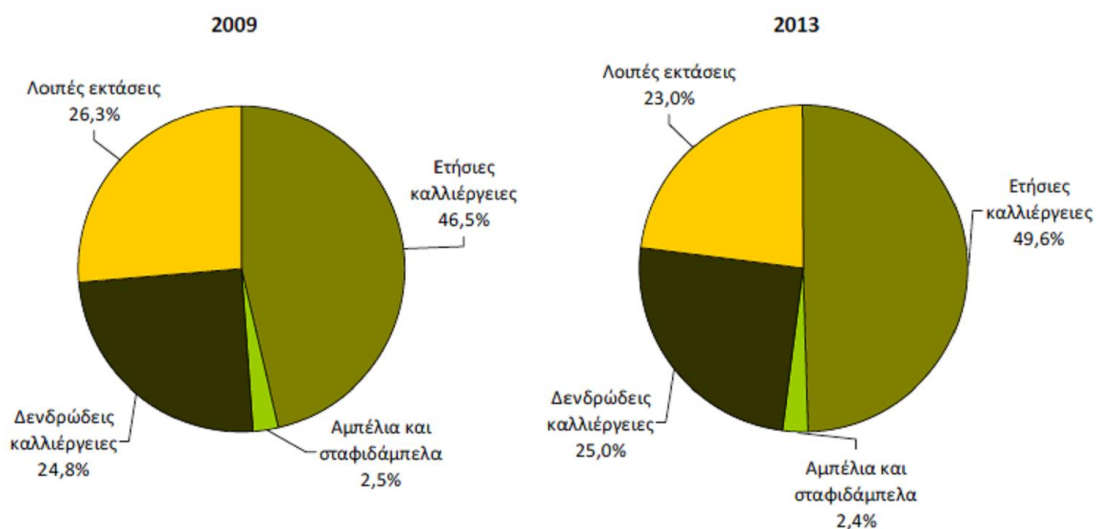
Από τα στοιχεία της κατανομής της ΧΓΕ κατά κατηγορία χρήσης, το 2013, σε σχέση με το 2009, στο σύνολο της Χώρας παρουσιάζεται μείωση στον αριθμό των εκμεταλλεύσεων που καλλιεργούν ετήσιες καλλιέργειες (3,6%), δενδρώδεις καλλιέργειες (3,4%) και λοιπές εκτάσεις (5,2%) και μεγαλύτερη μείωση στον αριθμό αυτών που καλλιεργούν αμπέλια και σταφιδάμπελα (21,8%). Οι εκτάσεις που καλλιεργήθηκαν με ετήσιες καλλιέργειες παρουσιάζουν αύξηση (+3,7%) το 2013, σε σχέση με το 2009, ενώ στις εκτάσεις με αμπέλια και σταφιδάμπελα, με δενδρώδεις καλλιέργειες και στην κατηγορία «λοιπές εκτάσεις» καταγράφεται μείωση (7,3%, 1,8% και 14,7%, αντίστοιχα).

Ειδικότερα, παρατηρείται ότι στην Κεντρική Μακεδονία καλλιεργούνται οι περισσότερες εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες (5.168 χιλ. στρέμματα) και ακολουθούν η Θεσσαλία (3.172 χιλ. στρέμματα) και η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (2.857 χιλ. στρέμματα). Οι περισσότερες εκτάσεις με αμπέλια και σταφιδάμπελα καλλιεργούνται στην Πελοπόννησο (198 χιλ. στρέμματα) και ακολουθεί η Δυτική Ελλάδα (141 χιλ. στρέμματα) και η Κρήτη (138 χιλ. στρέμματα).

Οι περισσότερες εκτάσεις με δενδρώδεις καλλιέργειες βρίσκονται στην Πελοπόννησο (2.064 χιλ.στρέμματα) και ακολουθούν η Κρήτη (1.474 χιλ. στρέμματα) και η Δυτική Ελλάδα (952 χιλ. στρέμματα).

Επίσης κατά το 2013, οι ετήσιες καλλιέργειες αποτελούν το 49,6% της ΧΓΕ, οι δενδρώδεις το 25,0%, τα αμπέλια το 2,4% και οι λοιπές εκτάσεις το 23,0% (Διάγραμμα 5).

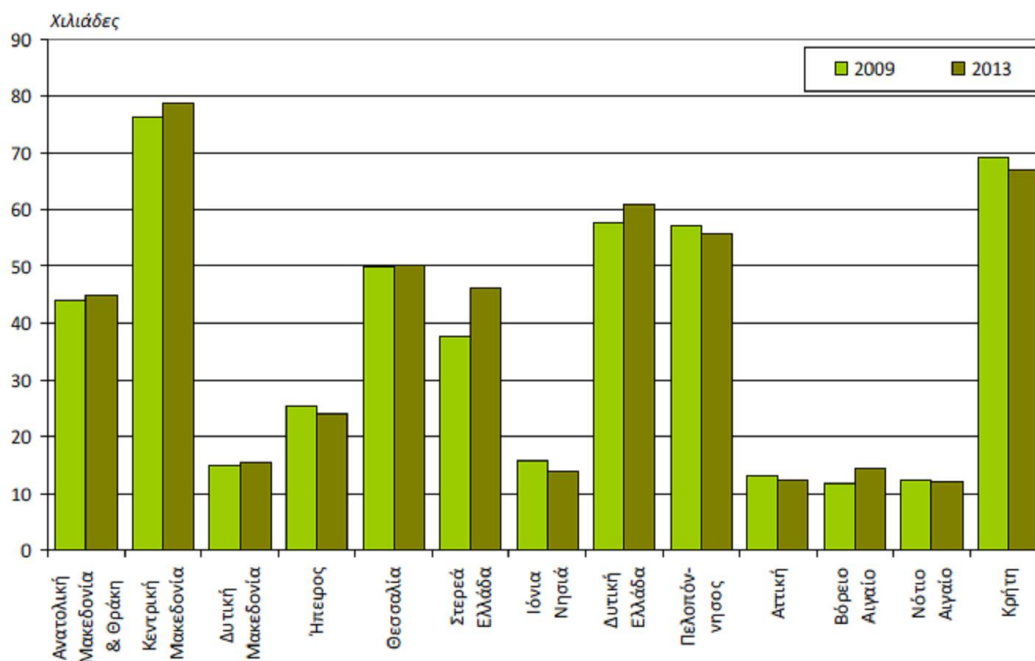
Διάγραμμα 5: Ποσοστιαία κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων, κατά βασικές κατηγορίες χρήσης
 Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

3. Άρδευση

Η αρδευθείσα ΧΓΕ το 2013, σε σχέση με το 2009, παρουσιάζει αύξηση κατά 13,4%, ενώ, αντίστοιχα, ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων που πότισαν τις εκτάσεις τους είναι αυξημένος κατά 2,4%. Το 2013 η συνολική αρδευθείσα έκταση της Χώρας ανέρχεται σε 11.779 χιλιάδες στρέμματα, ποσοστό 50% της συνολικής ΧΓΕ, μη συμπεριλαμβανομένων των άγονων βοσκοτόπων. Στο Διάγραμμα 6 φαίνεται ότι οι περισσότερες αρδευθείσες εκτάσεις βρίσκονται στην Κεντρική Μακεδονία (3.027 χιλ. στρέμματα) και ακολουθεί η Θεσσαλία (2.140 χιλ. στρέμματα) και η Δυτική Ελλάδα (1.123 χιλ. στρέμματα).

Διάγραμμα 6: Εκμεταλλεύσεις με αρδευόμενες εκτάσεις, κατά περιφέρεια
 Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

4. Ζωικό κεφάλαιο

Συγκρίνοντας το 2013 με το 2009, παρατηρείται μείωση του αριθμού των εκμεταλλεύσεων που εκτρέφουν βοοειδή κατά 4,7%, αιγοειδή κατά 4,6%, χοίρους κατά 2,0% και πουλερικά κατά 2,1%, ενώ αριθμός των εκμεταλλεύσεων που εκτρέφουν προβατοειδή παρουσίασε αύξηση κατά 2,7%.

Σε ό,τι αφορά στον αριθμό των εκτρεφόμενων ζώων, συγκρίνοντας το 2013 με το 2009, παρατηρείται μείωση σε όλες τις κατηγορίες ζώων. Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των βοοειδών έχει μειωθεί κατά 5,1%, των προβατοειδών κατά 5,1%, των αιγοειδών κατά 13,3%, των χοίρων κατά 18,9% και των πουλερικών κατά 24,2%.

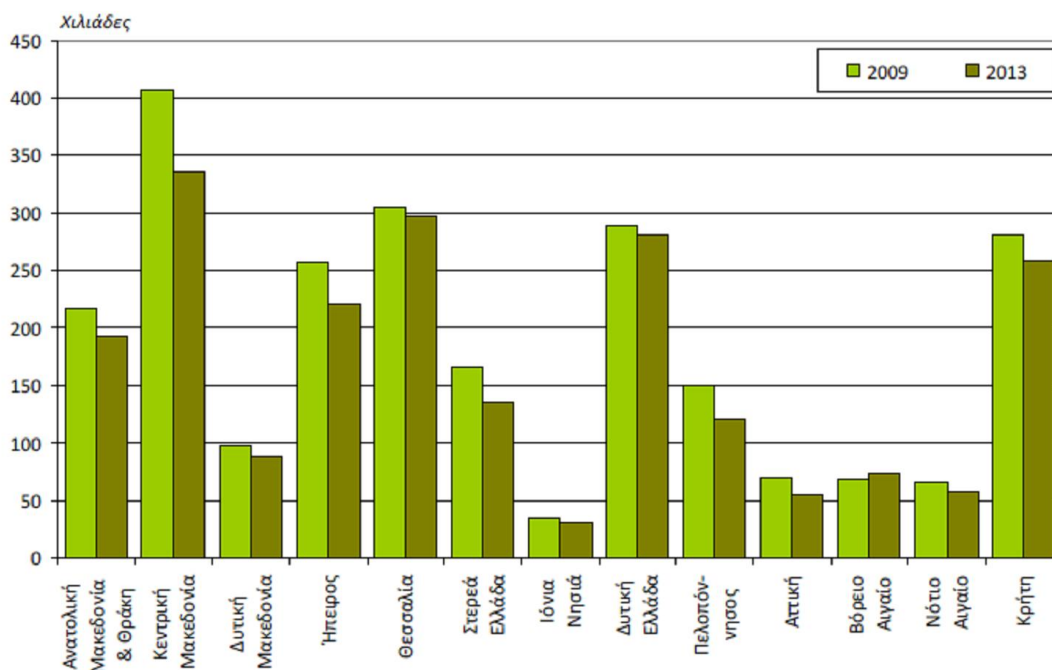
Από τα στοιχεία του αριθμού των εκτρεφόμενων ζώων, ανά περιφέρεια, προκύπτει ότι η Κεντρική Μακεδονία είναι μια από τις μεγαλύτερες κτηνοτροφικές περιοχές της Χώρας, όπου εκτρέφονται όλες οι κατηγορίες των ζώων.

Μεγάλος αριθμός βοοειδών εκτρέφεται, επίσης, στη Θεσσαλία και την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Η Θεσσαλία χαρακτηρίζεται, επίσης, από την εκτροφή του μεγαλύτερου αριθμού χοιροειδών (146.749) ενώ η Ήπειρος από τον μεγαλύτερο αριθμό πουλερικών της Χώρας (8.323.766).

Η Κρήτη και η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη χαρακτηρίζονται από μεγάλο αριθμό εκτρεφόμενων προβατοειδών και αιγοειδών. Η ζωική μονάδα (ΖΜ) είναι μια μονάδα αναφοράς που διευκολύνει την πρόσθεση ζωικού κεφαλαίου που προέρχεται από ζώα διαφορετικών ειδών και ηλικιών, χρησιμοποιώντας ειδικούς συντελεστές, οι οποίοι καθορίζονται βάσει των διατροφικών απαιτήσεων κάθε είδους ζώου. Μία (1) ζωική μονάδα αντιστοιχεί στο ισοδύναμο βόσκησης μιας ενήλικης αγελάδας γαλακτοπαραγωγής που παράγει 3.000 kg γάλακτος ετησίως, χωρίς επιπλέον συμπυκνωμένες ζωοτροφές. Σύμφωνα με το Διάγραμμα 7, η Κεντρική Μακεδονία έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ζωικών μονάδων (336.689) και ακολουθούν η Θεσσαλία (296.272) και η Δυτική Ελλάδα (280.933). Η Αττική, το Βόρειο Αιγαίο, το Νότιο Αιγαίο και τα Ιόνια Νησιά έχουν τους μικρότερους αριθμούς ζωικών μονάδων.

Διάγραμμα 7: Κατανομή του ζωικού κεφαλαίου, κατά περιφέρεια

Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

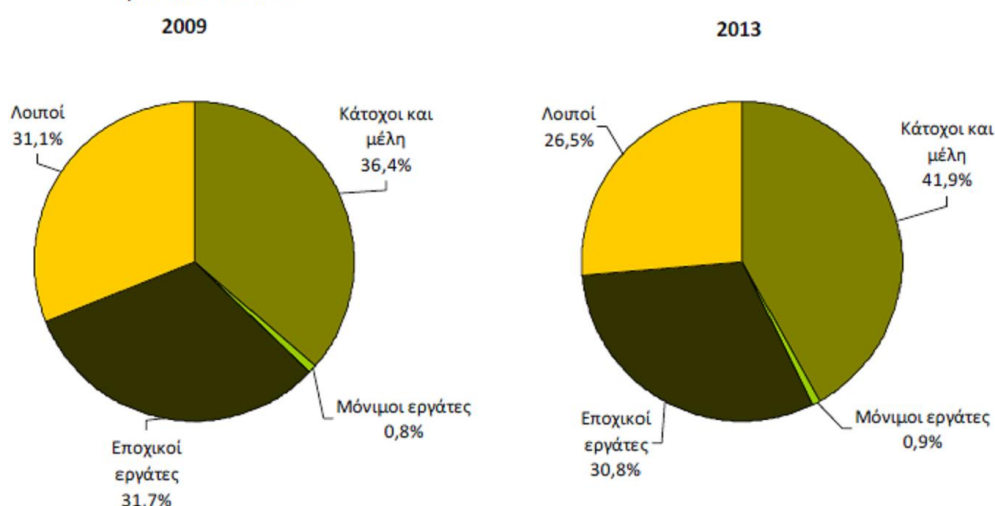
5. Απασχόληση στη γεωργία – κτηνοτροφία

Το 2013, συγκριτικά με το 2009, στο σύνολο της Χώρας, παρουσιάζεται μείωση του αριθμού όλων των κατηγοριών απασχολούμενων στη γεωργία – κτηνοτροφία, εκτός από το οικογενειακό εργατικό δυναμικό. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των κατόχων και των μελών της οικογένειάς τους που απασχολήθηκαν στην εκμετάλλευση παρουσιάζει αύξηση κατά 2,3%, ενώ οι μόνιμοι εργάτες παρουσιάζουν μείωση κατά 4,6%, οι εποχικοί εργάτες κατά 13,6% και οι λοιποί απασχολούμενοι (αλληλοβοήθεια και κατ' αποκοπή εργασία) κατά 24,5%. Σε ό,τι αφορά τον αριθμό των ημερών εργασίας, συγκρίνοντας το 2013 με το 2009, οι ημέρες εργασίας των κατόχων και των μελών της οικογένειάς τους παρουσιάζουν αύξηση κατά 13,5% και των λοιπών απασχολούμενων κατά 15,7%.

Αντίθετα, οι ημέρες εργασίας των μόνιμων εργατών παρουσιάζουν μείωση κατά 5,5% και των εποχικών εργατών κατά 14,8%. Από το Διάγραμμα 8 προκύπτει ότι κατά το 2013, το οικογενειακό εργατικό δυναμικό αποτελεί το 41,9% του συνόλου του εργατικού δυναμικού στη γεωργία – κτηνοτροφία. Οι εποχικοί εργάτες αντιστοιχούν στο 30,8% του συνόλου, οι λοιποί απασχολούμενοι στο 26,5% και οι μόνιμοι εργάτες στο 0,9%.

Διάγραμμα 8: Ποσοστά απασχολούμενων στη γεωργία – κτηνοτροφία, κατά κατηγορία

Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

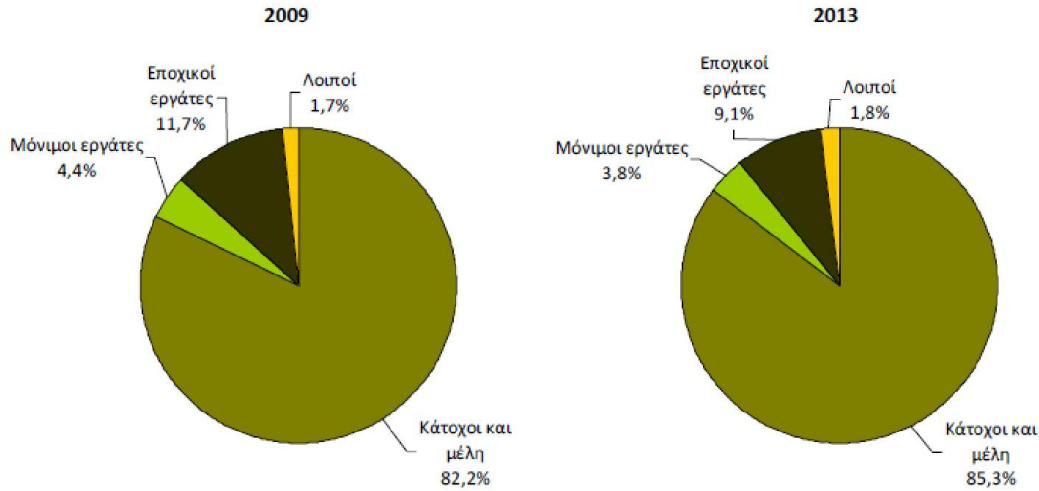

Το 2013, το οικογενειακό εργατικό δυναμικό πραγματοποιεί το 85,3% του συνόλου των ημερών εργασίας στη γεωργία – κτηνοτροφία, όταν οι ημέρες εργασίας των εποχικών εργατών αντιστοιχούν στο 9,1%, των μόνιμων εργατών στο 3,8% και των λοιπών απασχολούμενων στο 1,8% των συνολικών ημερών εργασίας (Διάγραμμα 9).

Διάγραμμα 9: Ποσοστά ημερών εργασίας απασχολούμενων στη γεωργία – κτηνοτροφία, κατά κατηγορία

Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2009 και Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2013

Σε ό,τι αφορά στη μορφή απασχόλησης του οικογενειακού εργατικού δυναμικού, το 2013, από τους 1.218.274 κατόχους εκμεταλλεύσεων και απασχολούμενα μέλη της οικογένειάς τους, τα 938.526 άτομα (77,0%) απασχολούνται «αποκλειστικά» στη γεωργία – κτηνοτροφία, τα 39.931 άτομα (3,3%) απασχολούνται «κυρίως» και τα 239.816 άτομα (19,7%) απασχολούνται «δευτερευόντως».

Το 2013, σε σχέση με το 2009, ο αριθμός των κατόχων και των μελών της οικογένειάς τους που απασχολήθηκαν στην εκμετάλλευση «αποκλειστικά» ή «κυρίως» παρουσιάζουν αύξηση κατά 7,2% και 10,4%, αντίστοιχα, ενώ οι «δευτερευόντως» απασχολούμενοι παρουσιάζουν μείωση κατά 14,1%.

2.11.1.4 Ο γεωργικός τομέας στον Δήμο Κιλκίς

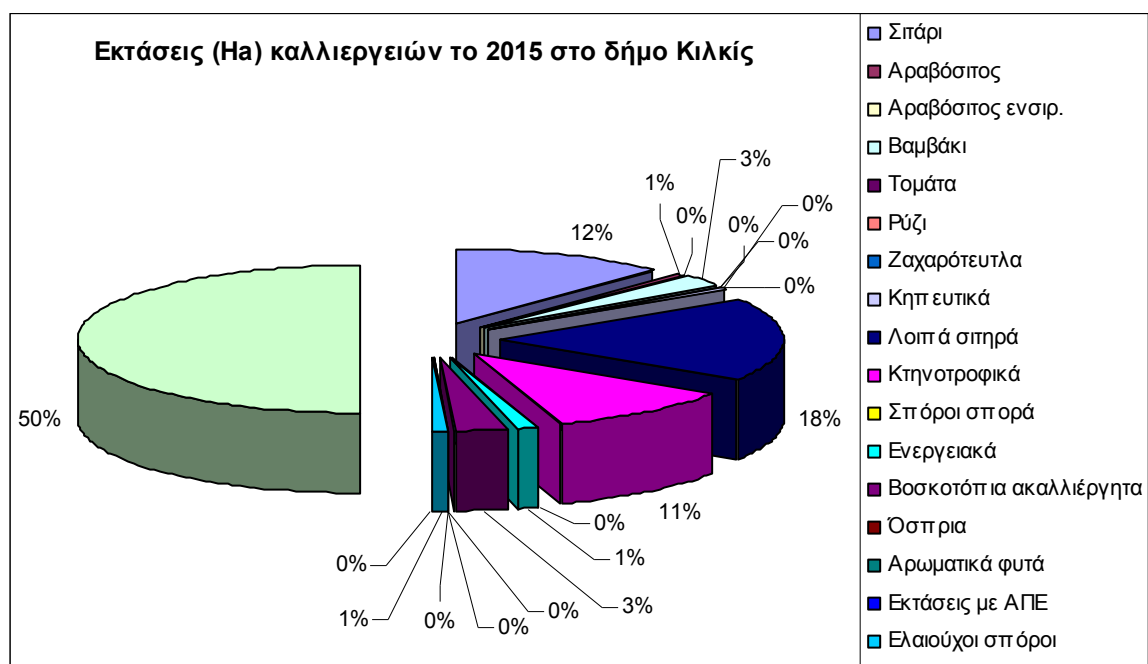
Η κάμψη της παραγωγής στον γεωργικό τομέα του νομού και του δήμου Κιλκίς συνεχίστηκε τα τελευταία χρόνια όπως άλλωστε την τελευταία δεκαετία. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από τις μειώσεις της παραγωγής των διαφόρων καλλιεργειών αλλά και τις μεταβολές των προϊόντων ζωικής παραγωγής. Πιο συγκεκριμένα, η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων όπως είναι το σιτάρι, ο καπνός, διάφορα κηπευτικά, ζωοκομικά προϊόντα παρουσίασαν είτε μείωση είτε στασιμότητα.

Στους παρακάτω πίνακες στοιχείων αποτυπώνεται η πορεία των καλλιεργειών (έκταση σε hc) στον δήμο Κιλκίς για το 2015 από το 2011.

Εκτάσεις (Ha) καλλιεργειών 2015 στον δήμο Κιλκίς

Σιτάρι	12.641
Αραβόσιτος	645
Αραβόσιτος ενσιρ.	71

Βαμβάκι	2.648
Τομάτα	4
Ρύζι	10,5
Ζαχαρότευτλα	13
Κηπευτικά	449
Λοιπά σιτηρά	18.979
Κτηνοτροφικά	11.335
Σπόροι σπορά	78
Ενεργειακά	1.208
Βοσκοτόπια ακαλλιέργητα	2.987
Όσπρια	132
Αρωματικά φυτά	132,5
Εκτάσεις με ΑΠΕ	10
Ελαιούχοι σπόροι	633
Καπνός	95
Σύνολο	52.071

Τομέας βαμβακιού

Το βαμβάκι θεωρείται διεθνώς ένα από τα πιο σπουδαία αγροτικά προϊόντα. Η συμμετοχή του στη διαμόρφωση των οικονομικών μεγεθών των χωρών παραγωγής του είναι πολύ μεγάλη. Για πολλές χώρες αποτελεί κύρια πηγή εισροής οικονομικών πόρων. Στηρίζει το εισόδημα και την ανάπτυξη μεγάλων αγροτικών περιοχών και απασχολεί μεγάλο αριθμό εργατικού δυναμικού (ICAC, 2002). Το βαμβάκι είναι ταυτόχρονα αγροτικό προϊόν και βιομηχανική πρώτη ύλη και έχει

σπουδαία επίδραση στο γεωργικό και βιομηχανικό τομέα της παγκόσμιας οικονομίας. Αποτελεί επίσης παράγοντα ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου, καθώς πάνω από το 30% της παγκόσμιας παραγωγής γίνεται αντικείμενο εμπορίας (ICAC, 2001).

Παράγεται σε 100 περίπου χώρες σε όλες τις Ηπείρους. Οι κυριότερες από τις χώρες αυτές είναι η Κίνα, οι Η.Π.Α., η Ινδία, το Πακιστάν, το Ουζμπεκιστάν, η Τουρκία και η Αυστραλία. Στην Ευρώπη καλλιεργείται κυρίως στην Ελλάδα, στην Ισπανία και σε μικρές εκτάσεις στη Βουλγαρία και στη Γιουγκοσλαβία (Παπακώστα – Τασοπούλου, 2002).

Το βαμβάκι αν και διεθνώς θεωρείται ελαιούχος καλλιέργεια, κυρίως καλλιεργείται για τις ίνες του, που αποτελούν την κύρια πρώτη ύλη για τη βιομηχανία της κλωστοϋφαντουργίας.

Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση, λόγω της αύξησης του πληθυσμού της γης, την υποκατάσταση άλλων υλικών από το βαμβάκι και της απαίτησης για καλύτερης ποιότητας υφασμάτων λόγω αύξησης του εισοδήματος των καταναλωτών, αποτελούν τους τρεις σημαντικότερους άξονες για την εφαρμογή της νέας τεχνολογίας στην εκμετάλλευση του βαμβακιού. Το βαμβάκι αποτελεί μια από τις σημαντικότερες καλλιέργειες για τη χώρα μας και στηρίζει πλήρως τα εισοδήματα ολόκληρων περιοχών. Αυτή η τόσο σημαντική καλλιέργεια αντιμετωπίζει προβλήματα επιβίωσης σε μια ελεύθερη ανταγωνιστική αγορά. Τα προβλήματα αυτά εντοπίζονται κυρίως στη διάρθρωση της Ελληνικής γεωργίας και στην προώθηση των εξαγωγών του εκκοκκισμένου βαμβακιού στο διεθνές εμπόριο.

Η παγκόσμια παραγωγή, η οποία πλέον ανέρχεται σε είκοσι εκατομμύρια τόνους εκκοκκισμένου βάλβακος, σχεδόν διπλασιάστηκε εντός των τελευταίων σαράντα ετών. Η καλλιεργούμενη με βαμβάκι έκταση, παρουσιάζει σταθεροποιητικές τάσεις στο επίπεδο των τριακοσίων είκοσι έως τριακοσίων σαράντα εκατομμυρίων στρεμμάτων. Επομένως η αύξηση της παραγωγής αποδίδεται σε βελτιώσεις των αποδόσεων ως αποτέλεσμα βελτιωμένων ποικιλιών, νέων καλλιεργητικών τεχνικών, εφαρμογής άρδευσης, χημικής προστασίας και άλλων μεθόδων.

Οι κυριότερες χώρες παραγωγής είναι η Κίνα (22,6% της παγκόσμιας παραγωγής), οι Η.Π.Α. (20,1%), η Ινδία (13,1%) και το Πακιστάν (9,0%), το Ουζμπεκιστάν (6,5%), η Αυστραλία (5%), η Τουρκία (4,1%), ενώ η Ε.Ε. (2,5%) διαδραματίζει μικρό ρόλο στην αγορά του προϊόντος.

Η παγκόσμια κατανάλωση παρουσιάζει διαρκή ανοδική πορεία τις τελευταίες δεκαετίες και στις μέρες μας είναι περίπου είκοσι εκατομμύρια τόνοι.

Οι μεγαλύτεροι καταναλωτές βαμβακιού στον κόσμο είναι εκείνοι με εδραιωμένες μεταποιητικές βιομηχανίες. Η Κίνα καταναλώνει το 25,4% του παγκόσμιου βάλβακος, ακολουθούμενη από την Ινδία, τις Η.Π.Α. και το Πακιστάν, ενώ η Κοινοτική κατανάλωση αντιστοιχεί στο 5% περίπου της παγκόσμιας. Οι κυριότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κατανάλωση βαμβακιού είναι η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Γαλλία και η Γερμανία (Townseed T., 2000).

Περίπου 6,5 με 7 εκατομμύρια τόνοι το χρόνο γίνονται αντικείμενο εμπορίας μεταξύ των χωρών όλου του κόσμου. Η Ε.Ε., με περίπου 700.000 τόνους εισαγωγών και 250.000 τόνους εξαγόμενου εκκοκκισμένου βάλβακος είναι ο κυριότερος καθαρός εισαγωγέας στην παγκόσμια σκηνή. Η Κίνα εναλλάσσεται μεταξύ καθαρών εισαγωγών και εξαγωγών, αναλόγως με την κατάσταση της δικής της συγκομιδής. Η Βραζιλία και η Νοτιοανατολική Ασία είναι επίσης σημαντικοί εισαγωγείς βάλβακος για τις μεταποιητικές τους βιομηχανίες, αφού οι ίδιες έχουν πολύ μικρή ή και καθόλου παραγωγή αν και η Βραζιλία εμφανίστηκε πρόσφατα ως νέα παραγωγός χώρα, με περίπου 800.000 τόνους βάλβακος (Μπαμπαράκου, 2003).

Στις παγκόσμιες εξαγωγές βάλβακος αναμφίβολα δεσπάζουν οι Η.Π.Α., στις οποίες σήμερα αναλογούν 1,8 εκατ. τόνοι, δηλαδή το 25% του παγκόσμιου εμπορίου. Το Ουζμπεκιστάν, η Αφρική (χώρες της ζώνης C.F.A.) και η Αυστραλία, η κάθε μία με εμπόριο περίπου 800.000 τόνων, είναι οι μόνοι άλλοι σημαντικοί εξαγωγείς στην παγκόσμια σκηνή (Shepherd B., 2004).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρήγαγε ελάχιστες ποσότητες βαμβακιού πριν το 1981. Με την ένταξη της Ελλάδας στην τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Ένωση (Ε.Ο.Κ.) άρχισε ουσιαστικά η παραγωγή βαμβακιού η οποία ενισχύθηκε με την ένταξη της Ισπανίας το 1986. Βαμβάκι επίσης καλλιεργείται και στη Πορτογαλία, αλλά η παραγωγή της είναι πολύ μικρή συγκριτικά με αυτές της Ισπανίας και της Ελλάδας. Δεδομένου ότι η παραγωγή της Ισπανίας διατηρείται σχεδόν

σταθερή, η παραγωγή βαμβακιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση σημείωσε σημαντική αύξηση, χάρη στην εντυπωσιακή άνοδο της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα τις δύο τελευταίες κυρίως δεκαετίες. Η άνοδος αυτή αποδίδεται κυρίως στην αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης, αλλά και στη βελτίωση των συνθηκών καλλιέργειας (άρδευση, εκμηχάνιση), στη δημιουργία νέων αποδοτικότερων ποικιλιών και στην εξάπλωση των αγροχημικών (European Commission, 2007).

Έως και τις μέρες μας η Ευρωπαϊκή παραγωγή στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην παραγωγή των δύο χωρών, της Ελλάδας και της Ισπανίας. Η Ελλάδα συμμετέχει στην Ευρωπαϊκή παραγωγή κατά την τελευταία δεκαετία με το 80% της παραγωγής (400.000 σε σύνολο 500.000 τόνων) και η Ισπανία με το υπόλοιπο 20% (Οργανισμός βάμβακος, 2001). Ως παραγωγός, η Ε.Ε. διαδραματίζει μικρό ρόλο στη διεθνή σκηνή, συμβάλλοντας μόνον κατά περίπου 2,5% στη συνολική παγκόσμια παραγωγή.

Ενώ η παραγωγή βαμβακιού στην Ε.Ε. αφορά συγκεκριμένες χώρες, η εμπορία και η μεταποίηση του δείχνουν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για όλες σχεδόν. Η κατανάλωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση αγγίζει το 5-6% της παγκόσμιας κατανάλωσης και κυμαίνεται μεταξύ 800.000 και 1.200.000 τόνων βάμβακος (Eurostat, 2000). Οι ανάγκες της, οι οποίες υπερβαίνουν κατά πολύ την παραγωγή της, καλύπτονται με εισαγωγές από τρίτες χώρες. Η Ε.Ε., με 708.000 τόνους εισαγωγών (κατά το 2004) και 227.000 τόνους εξαγόμενου εκκοκκισμένου βάμβακος κατέχει την πρώτη θέση στις εισαγωγές, στην παγκόσμια αγορά.

Η Ελλάδα για την εγχώρια κατανάλωση απαιτεί 130.000 τόνους περίπου εκκοκκισμένου βαμβακιού. Η υπόλοιπη παραγωγή (περίπου 300.000 τόνοι) εξάγεται και η χώρα μας κατέχει την πέμπτη θέση μεταξύ των σημαντικότερων χωρών-εξαγωγέων βαμβακιού, εξάγοντας το 4,5% περίπου των συνολικά εξαγόμενων ποσοτήτων παγκοσμίως. Η αξία του εξαγόμενου βάμβακος αντιστοιχεί στο ένα τρίτο της αξίας όλων των γεωργικών προϊόντων που εξάγει η Ελλάδα (Ε.Σ.Υ.Ε., 2002).

Οι εισαγωγές βαμβακιού στη χώρα (περίπου 10.000 τόνοι) αφορούν καλύτερης ποιότητας ίνες και μακρόνιο βαμβάκι που δε μπορεί να παραχθεί στις κλιματολογικές συνθήκες της Ελλάδας.

Η βαμβακοκαλλιέργεια στη χώρα μας και ιδιαίτερα στην Κεντρική Μακεδονία αποτελεί σήμερα μια από τις πιο δυναμικές καλλιέργειες της Ελληνικής γεωργίας, με τεράστια σημασία για την αγροτική και την Εθνική οικονομία γιατί καλλιεργείται σε 3.629.806 στρέμματα (στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ έτους 2007) σε όλη τη χώρα. Στην Κεντρική Μακεδονία το βαμβάκι αποτελεί μια από τις πιο σπουδαίες καλλιέργειες.

- Καταλαμβάνει έκταση περίπου 921.000 στρεμμάτων που αντιστοιχεί περίπου στο 25% της συνολικής έκτασης της καλλιέργειας στην Ελλάδα.
- Εξασφαλίζει βασική απασχόληση και ικανοποιητικό γεωργικό εισόδημα σε 80.000 - 100.000 αγροτικές οικογένειες
- Παρέχει εργασία και συνθήκες διαβίωσης σε 150.000 αστικές οικογένειες που ασχολούνται στα διάφορα στάδια της παραγωγικής και μεταποιητικής βιομηχανίας του βαμβακιού (π.χ. διακίνηση, εμπόριο, βαμβακοβιομηχανία, κλπ.), συμβάλλοντας έτσι θετικά στην αντιμετώπιση της ανεργίας
- Συμβάλλει στην περιφερειακή ανάπτυξη κάθε περιοχής και ειδικότερα στη βιομηχανική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη
- Προμηθεύει με πρώτη ύλη την Ελληνική βαμβακοβιομηχανία
- Είναι σημαντική συναλλαγματοφόρος πηγή για την Εθνική μας Οικονομία

Το σύσπορο βαμβάκι που συλλέγεται είναι ογκώδες προϊόν με πολύ λίγη έως καθόλου κατευθείαν χρήση και θα πρέπει να επεξεργαστεί παραπέρα σε προϊόντα που η βιομηχανία και ο τελικός καταναλωτής θα αγοράσει. Οι ίνες είναι το σπουδαιότερο προϊόν καθώς αποτελούν την πρώτη ύλη για τη βιομηχανία της κλωστοϋφαντουργίας. Το πρώτο κρίσιμο στάδιο στην παραγωγή ινών είναι η καλλιέργεια του βαμβακιού. Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των ποικιλιών που καλλιεργούνται με αποτέλεσμα την παραγωγή ανομοιόμορφου προϊόντος. Εκτιμάται ότι μετά το 1993 οι καλλιεργούμενες ποικιλίες βαμβακιού αυξήθηκαν από 5 σε 75. Η έλλειψη τυποποίησης αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του marketing που καλείται να αντιμετωπίσει το Ελληνικό βαμβάκι. Επίσης ο χειρισμός που γίνεται από τους

παραγωγούς κατά τη συλλογή είναι πολλές φορές ακατάλληλος (υπερβολική υγρασία, όχι αποφύλλωση). Επιπρόσθετα η μη ύπαρξη κατάλληλης υποδομής για αποθήκευση στο χωράφι οδηγεί στην απευθείας μεταφορά του στα εκκοκκιστήρια, τη δημιουργία συνωστισμού και περιπλοκής κατά την παράδοση σε περιόδους αιχμής και τελικά στην υποβάθμιση της ποιότητας του προϊόντος.

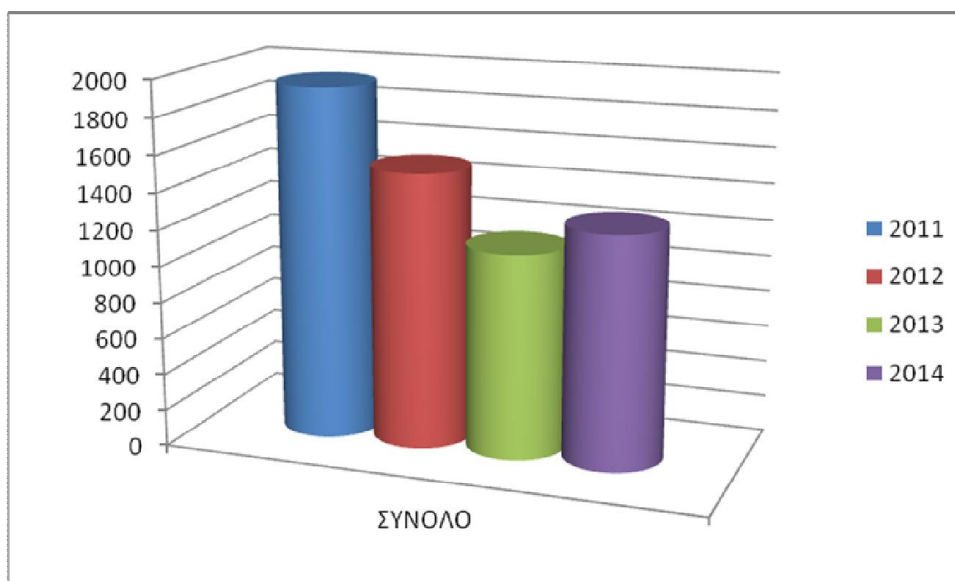
Η εκκόκκιση του βαμβακιού είναι το δεύτερο κρίσιμο στάδιο της παραγωγής ινών και είναι καθοριστικής σημασίας για την τύχη των προϊόντων που θα παραχθούν. Το Ελληνικό βαμβάκι έχει πολλά από τα επιθυμητά αγρονομικά και τεχνολογικά χαρακτηριστικά όταν είναι ακόμη στο φυτό (μήκος ίνας, χρώμα, αντοχή, λευκότητα κ.ά.). Η μεταχείρισή του όμως από το στάδιο της συγκομιδής μέχρι τη δεματοποίησή του πλέον σαν εκκοκκισμένο, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια δεν είναι η πρόεπουσα με αποτέλεσμα το τελικό προϊόν που θα παραχθεί να είναι υποβαθμισμένης ποιότητας.

Όλα τα παραπάνω οδήγησαν το Ελληνικό βαμβάκι να χάσει μεγάλο μέρος της αξίας του σε σχέση με το βαμβάκι που παράγεται σε άλλες χώρες, στις αγορές του εξωτερικού. Η τιμή του βαμβακιού διαμορφώνεται στο χρηματιστήριο. Το θέμα των αποθεμάτων, της κυκλικότητας και της ελαστικότητας της τιμής είναι αντικείμενο που χειρίζονται τόσο τα βαμβακοπαραγωγά κράτη, όσο και διεθνείς συμβουλευτικοί οργανισμοί. Η εξέλιξη της παραγωγής του βαμβακιού στην Ελλάδα είναι πράγματι εντυπωσιακή. Η καλλιεργούμενη έκταση από 200.000 στρέμματα το 1930 ξεπερνάει τα 2.000.000 στρέμματα το 1963, τα 2.500.000 το 1985 και σήμερα έφθασε τα 4.200.000 στρέμματα.

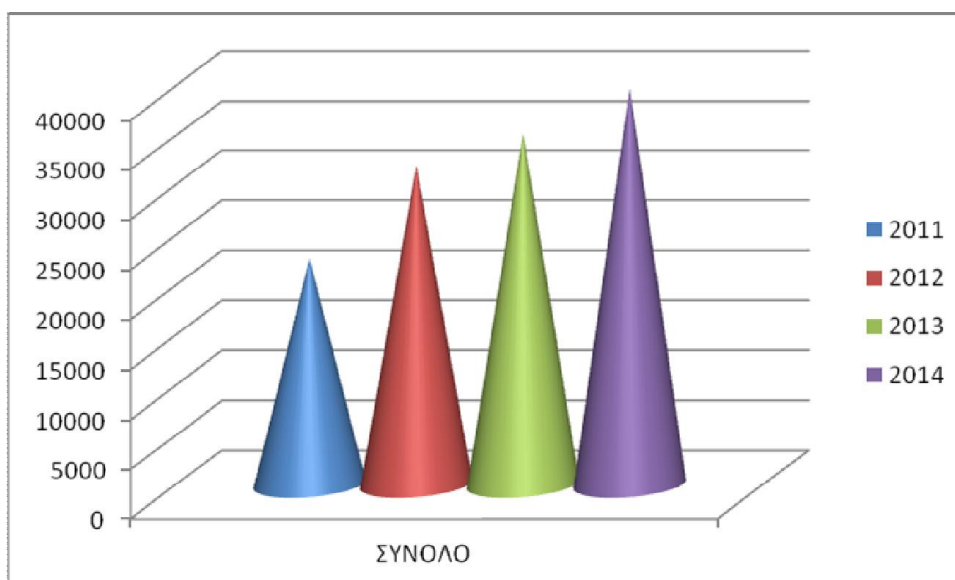
Το βαμβάκι είναι ένα προϊόν πολύ σημαντικό για την παγκόσμια αγορά, για αυτό και η τιμή του καθορίζεται με τους νόμους της Προσφοράς και της Ζήτησης διεθνώς στο χρηματιστήριο. Για πολλά χρόνια η ΕΕ αποτελεί μοναδική εξαίρεση ή για άλλους παραφώνια σε αυτή την παγκόσμια πρακτική, περιχαρακώνοντας την παραγωγή βαμβακιού στον Κοινοτικό χώρο με μια σειρά γνωστών στην Ευρωπαϊκή πρακτική προστατευτικών μέτρων. Η συνεχής πίεση του ΠΟΕ για αποδέσμευση της τιμής από την παραγωγή από τη μια μεριά και ο θεσμός της επιδότησης από την άλλη, έχουν βάλει και την βαμβακοκαλλιέργεια σε μία τροχιά επανένταξης στους νόμους της αγοράς.

Η αύξηση του κόστους παραγωγής δεν είναι μόνο Ελληνικό φαινόμενο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σύμφωνα με τη Διεθνή Συμβουλευτική Επιτροπή Βάμβακος (THE ICAC RECORDER) παρατηρείται διεθνώς μια σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής της καλλιέργειας που φέρνει σε πολύ δύσκολη θέση τους βαμβακοκαλλιεργητές. Χαρακτηριστικότερη είναι η περίπτωση της Γουατεμάλας που αποφάσισε να εγκαταλείψει την βαμβακοκαλλιέργεια λόγω του αυξημένου κόστους, παρόλο που η παραγωγικότητα της χώρας ήταν στα ίδια επίπεδα με αυτά των ΗΠΑ. Πάντως η ίδια επιτροπή εκτιμά ότι τα προσεχή χρόνια δεν θα υπάρξει σημαντική περαιτέρω άνοδος των τιμών των εισροών στην βαμβακοκαλλιέργεια. Όσον αφορά στην ζήτηση του βαμβακιού δεν προβλέπονται αξιόλογες αλλαγές τα προσεχή χρόνια. Κυριότερος λόγος που δεν αναμένεται αύξηση της ζήτησης είναι η σταθερότητα της παγκόσμιας ανάπτυξης καθώς και το γεγονός ότι η Κίνα από χώρα που εισήγαγε βαμβάκι, τώρα εξάγει, αυξάνοντας την παγκόσμια προσφορά. Από την παραπάνω ανάλυση είναι προφανές ότι τα προσεχή χρόνια η βαμβακοκαλλιέργεια δεν θα είναι πιο προσοδοφόρα από ότι είναι σήμερα.

BAMBAKI								
	ΓΑΛΛΙΚΟΣ	ΔΟΪΡΑΝΗ	ΚΙΛΚΙΣ	ΚΡΟΥΣΙΑ	ΜΟΥΡΙΕΣ	ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗ	ΧΕΡΣΟ	ΣΥΝΟΛΟ
2011	175	39	938	211	14	204	359	1940
2012	184	59	661	169		137	304	1514
2013	103	60	414	164		124	261	1126
2014	109	56	462	224	3	161	263	1278

ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ								
	ΓΑΛΛΙΚΟΣ	ΔΟΪΡΑΝΗ	ΚΙΛΚΙΣ	ΚΡΟΥΣΙΑ	ΜΟΥΡΙΕΣ	ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗ	ΧΕΡΣΟ	ΣΥΝΟΛΟ
2011	662	246	875	19015	1048	300	524	22670
2012	2718	1524	6186	17654	2910	736	265	31993
2013	3023	1795	6364	17812	2898	665	2649	35206
2014	3781	2189	7104	17240	4684	1607	3162	39767

Τα σιτηρά κατέχουν εξέχουσα θέση στον αγροτικό τομέα, αν σκεφτεί κανείς την πολλαπλή χρήση των προϊόντων τους, κυρίως για τη διατροφή του ανθρώπου, σαν πρώτη ύλη στην ένδυση και σε μικρότερο ποσοστό για την κάλυψη των αναγκών της ζωικής παραγωγής. Η παγκόσμια παραγωγή σιτηρών για την χρονική περίοδο 2003-2007 εκτιμάται σε 1.523,18 εκατομμύρια τόνους. Ειδικότερα τα χειμερινά σιτηρά καλλιεργούνται κάθε χρόνο σε έκταση μεγαλύτερη από 2.900

εκατομμύρια στρέμματα, σε περισσότερες από 120 χώρες. Το σιτάρι είναι το σημαντικότερο από τα αγρωστώδη φυτά και το πιο διαδομένο στον κόσμο. Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής σιταριού στον κόσμο είναι οι ΗΠΑ, η Σοβιετική Ένωση, η Ινδία, ο Καναδάς, η Αργεντινή και η Αυστραλία. Κατά την παραγωγική περίοδο 2003-2004 (στοιχεία FAOStat) το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής του σιταριού προήλθε κυρίως από τις Ασιατικές χώρες και τα Ευρωπαϊκά κράτη. Το κριθάρι, λόγω της μεγάλης προσαρμοστικότητας του σε ποικιλία εδαφοκλιματικών συνθηκών, καλλιεργείται σ' όλη τη γη, από τον ισημερινό μέχρι τους πόλους και σπέρνεται το φθινόπωρο ή την άνοιξη, με κύριες χώρες παραγωγής τη Ρωσία, τον Καναδά, τη Γερμανία, την Ουκρανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και την Τουρκία.

Η βρώμη καλλιεργείται κύρια στη βόρεια και μέση Ευρώπη και στην Αμερική, ενώ στις νοτιότερες χώρες η καλλιέργεια, είναι λιγότερο διαδομένη.

Η καλλιέργεια του καλαμποκιού έχει εξαπλωθεί σε όλο τον κόσμο, αποδίδοντας έτσι καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, συγκομιδή. Από τις χώρες με μεγάλη παραγωγή αραβοσίτου αναφέρονται κατά σειρά οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Βραζιλία, η νότια Αφρική, η Αργεντινή κ.λ.π. Ο αραβόσιτος αντιπροσωπεύει περίπου το 45% του συνόλου της παγκόσμιας παραγωγής και κατανάλωσης σιτηρών. Η καλλιέργεια ρυζιού αποτελεί τη βασική τροφή για τα 2/3 τουλάχιστον του πληθυσμού της γης και η παραγωγή του αναποφλοιώτου ρυζιού το 2004 ανήλθε στους 600 εκατομμύρια τόνους σε όλο τον κόσμο. Η παραγωγή σιτηρών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ) για την περίοδο 2003-2007, έφτασε τα 218 εκατομμύρια τόνους, αντιστοιχώντας σε 41.547 χιλιάδες εκτάρια. Στον παρακάτω πίνακα, είναι εμφανές ότι η πλειονότητα των καλλιεργούμενων εκτάσεων με σιτηρά σε επίπεδο Ε.Ε καλύπτεται κυρίως από μαλακό σιτάρι και κριθάρι, τα οποία παρουσιάζουν και την υψηλότερη παραγωγή. Ακολουθούν ο αραβόσιτος, το σκληρό σιτάρι, η βρώμη, η σίκαλη και το σόργο τόσο σε έκταση όσο και σε όγκο παραγωγής.

Στην Ελλάδα, μέχρι το 2005 παρουσιάστηκε μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων των χειμερινών σιτηρών και ιδιαίτερα αυτή του μαλακού σιταριού, αντιθέτως η μέση στρεμματική απόδοση του, καθώς και των υπολοίπων χειμερινών σιτηρών, παρουσίασε ανοδική τάση. Την ίδια περίοδο, παρουσιάστηκε αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και της παραγωγής του σκληρού σιταριού, ενώ παρόμοια τάση παρουσίασε και η σίκαλη. Η καλλιεργούμενη με κριθάρι και με βρώμη έκταση, όσο και η παραγωγή τους ακολούθησε πτωτική πορεία. Η καλλιέργεια δημητριακών καταλαμβάνει έκταση περίπου 12 εκατομμυρίων στρεμμάτων ετησίως. Η καλλιέργεια του ρυζιού, λόγω του ότι απαιτεί θερμό κλίμα και αφθονία νερού γίνεται σε υφάλμυρα εδάφη όπου μόνο αυτό το είδος μπορεί να ευδοκιμήσει. Οι σημαντικότεροι ορυζώνες στη χώρα μας εντοπίζονται στα δέλτα των ποταμών και σε παράκτιες περιοχές, κυρίως στη Μακεδονία και στους νομούς Θεσσαλονίκης και Σερρών. Η χρησιμότητα των προϊόντων των σιτηρών ποικίλει, αφού αποτελεί βασικό είδος συντήρησης του ανθρώπου παρέχοντάς του το 45% της απαραίτητης γι' αυτόν ενέργεια.

Το σκληρό σιτάρι χρησιμοποιείται στην παρασκευή ζυμαρικών και πολύ λιγότερο στην κτηνοτροφία. Το αλεύρι από τα σπέρματα του μαλακού σιταριού χρησιμοποιείται στην αρτοποιία και δευτερευόντως στην κτηνοτροφία.

Ο καρπός του κριθαριού χρησιμοποιείται, είτε μόνος του για την διατροφή των ανθρώπων ή των ζώων είτε αναμειγμένος με σιτάρι, για την διατροφή των ανθρώπων, αποτελεί δε την κυριότερη πρώτη ύλη για την κατασκευή της μύρας (ζυθοποιία).

Η σίκαλη, στη χώρα μας, καλλιεργείται κύρια για το καλάμι της, που χρησιμοποιείται για την κατασκευή δεμάτων κατά το θερισμό των άλλων σιτηρών, για συσκευασία γυάλινων ειδών, κατασκευή ψαθών, καλαθιών, καπέλων, κοινού χαρτιού καθώς επίσης και για την παρασκευή ψωμιού, οινοπνευματωδών ποτών και ζωοτροφών.

Ο καρπός της βρώμης είναι εξαιρετική τροφή για τα ζώα, θρεπτική, θερμαντική, ενώ ο χόνδρος (πλιγούρι) της είναι θρεπτικότερος και τονωτικός για τον άνθρωπο και συνιστάται για τα παιδιά και τους αρρώστους.

Ο αραβόσιτος χρησιμοποιείται σαν τροφή του ανθρώπου και των ζώων. Ειδικότερα το χλωρό χόρτο βοηθά στη γαλακτοπαραγωγή των αγελάδων και οι ξηρές κορυφές χρησιμεύουν για τροφή των ζώων.

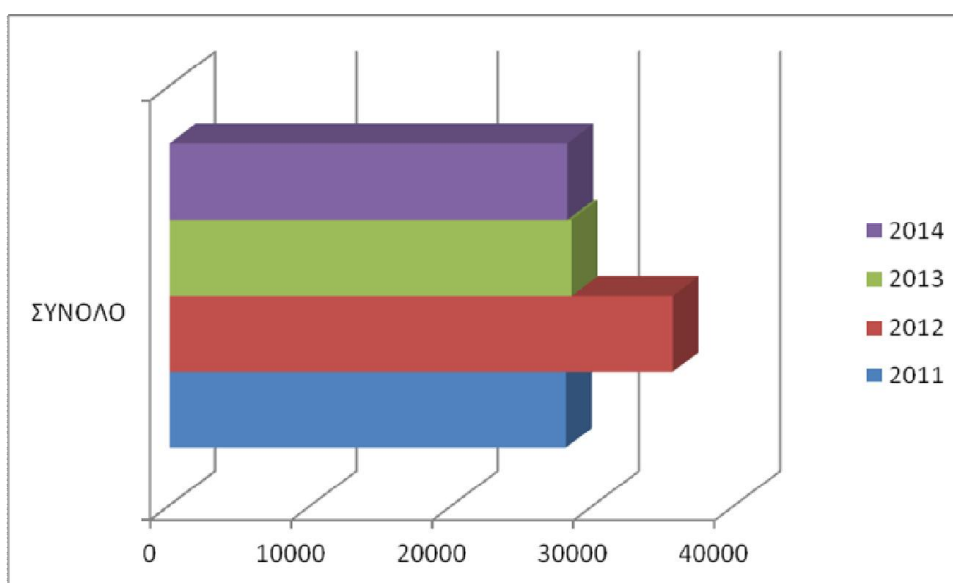
Το ρύζι χρησιμοποιείται αποκλειστικά και μόνο για ανθρώπινη κατανάλωση. Στη χώρα μας, το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων με σιτηρά ανέρχεται περίπου σε 12 εκατομμύρια στρέμματα και η εσωτερική ζήτηση καλύπτεται κυρίως από εισαγωγές που φτάνουν τους 1.700.000 τόνους περίπου.

Το σκληρό σιτάρι καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε καλλιεργούμενη έκταση και σε παραγωγή με ποσοστό 60% και 34% επί του συνόλου, αντίστοιχα. Η πλεονασματική ποσότητα του σκληρού σίτου εξαγεται είτε ως σιτάρι (σπόρος), είτε ως σμιγδάλι (αλεύρι για παραγωγή ζυμαρικών), κυρίως στην Ιταλία.

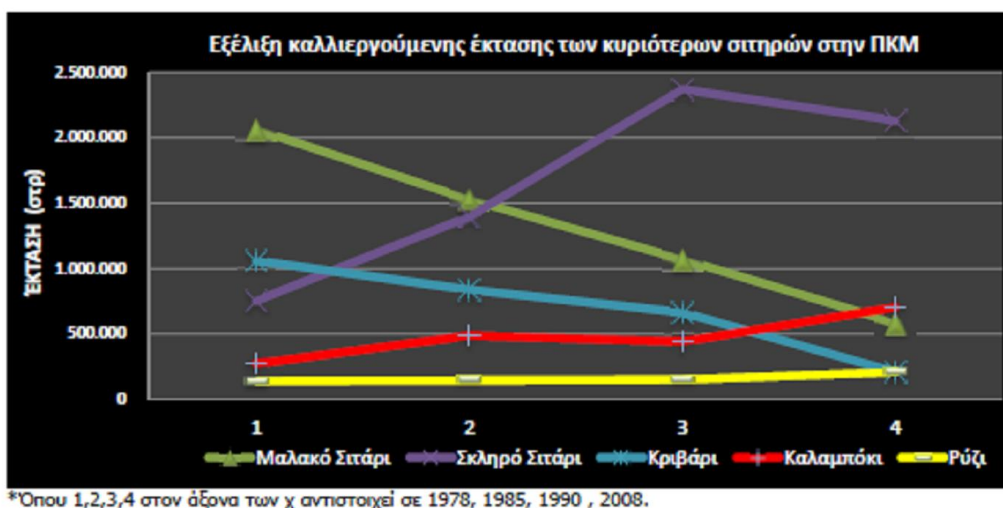
Είναι εμφανές, ότι η χώρα μας είναι ελλειμματική σε παραγωγή μαλακού σιταριού, κριθαριού και αραβοσίτου. Προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της εγχώριας αγοράς εισάγονται ποσότητες ύψους 1 εκατομμυρίων τόνων μαλακού σιταριού, 300.000 τόνων κριθαριού που προέρχονται κυρίως από Γερμανία και 527.000 τόνων αραβοσίτου οι οποίοι εισάγονται κυρίως από Γαλλία. Η παραγωγή ρυζιού υπερκαλύπτει τις ανάγκες του πληθυσμού της χώρας μας.

Όσον αφορά στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας απαντώνται όλες οι καλλιέργειες σιτηρών σε μια συνολική έκταση που πλησιάζει τα 3.689.320 στρέμματα και η οποία αποτελεί το 31% περίπου της καλλιεργούμενης με σιτηρά έκτασης της Χώρας. Τα κυριότερα σιτηρά που καλλιεργούνται στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι το σκληρό σιτάρι, το μαλακό σιτάρι, το κριθάρι, το καλαμπόκι και το ρύζι. Τα πέντε αυτά προϊόντα αποτελούν το 98% περίπου της καλλιέργειας των σιτηρών στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Αξίζει να επισημανθεί ότι η καλλιέργεια ρυζιού στην Κεντρική Μακεδονία αποτελεί περίπου το 83% της καλλιεργούμενης με ρύζι έκτασης της Χώρας. Απαντάται κυρίως στις Περιφερειακές Ενότητες Θεσσαλονίκης 58 % επί της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης στη χώρα μας και Σερρών 14%.

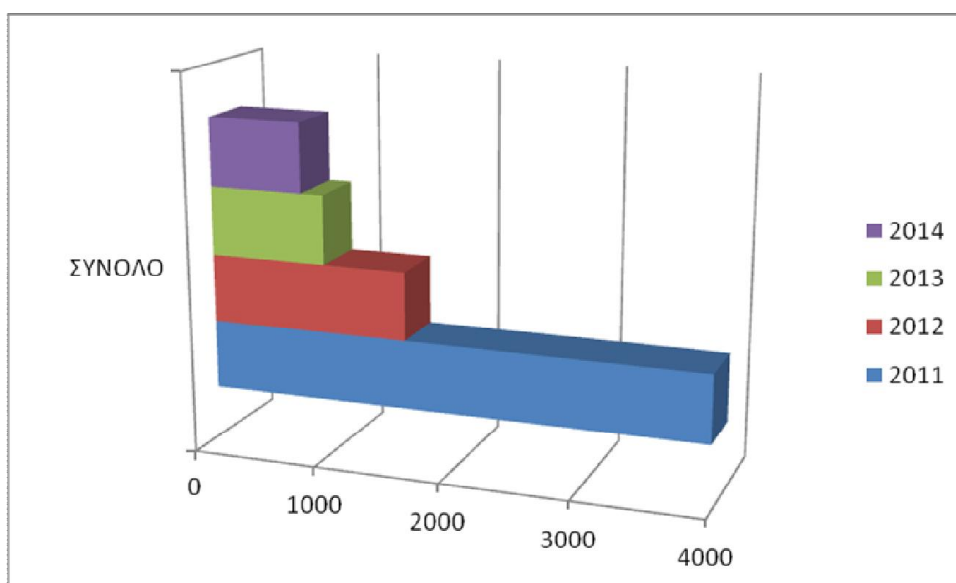
ΣΙΤΑΡΙ								
	ΓΑΛΛΙΚΟΣ	ΔΟΪΡΑΝΗ	ΚΙΛΚΙΣ	ΚΡΟΥΣΙΑ	ΜΟΥΡΙΕΣ	ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗ	ΧΕΡΣΟ	ΣΥΝΟΛΟ
2011	4229	770	1050	7819	199	8264	5714	28045
2012	4300	714	10387	5750	165	8503	5782	35601
2013	3822	552	8746	3588	76	7304	4374	28462
2014	3795	569	8413	3519	38	7199	4625	28158

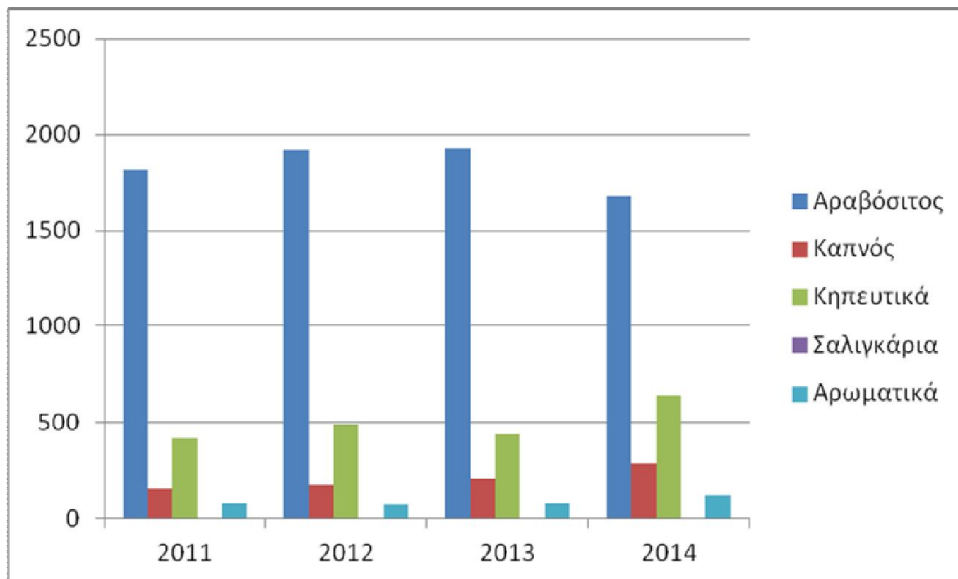

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ								
	ΓΑΛΛΙΚΟΣ	ΔΟΪΡΑΝΗ	ΚΙΛΚΙΣ	ΚΡΟΥΣΙΑ	ΜΟΥΡΙΕΣ	ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗ	ΧΕΡΣΟ	ΣΥΝΟΛΟ
2011	871	503	772	582	480	373	356	3937
2012	339	226	225	362	153	121	156	1582
2013	264	155	67	118	93	114	118	929
2014	196	137	105	108	185	0	19	750

	2011	2012	2013	2014	ΣΥΝΟΛΟ
Αραβόσιτος	1816	1918	1926	1678	7338
Καπνός	149	171	205	286	811
Κηλευτικά	417	492	437	642	1988
Σαλιγκάρια	4,24	2,08	1,31	1	8,63
Αρωματικά	78	72	75,52	116,82	342,34

Τομέας αρωματικών

Τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να προβάλλεται ως αίτημα των καιρών η «επιστροφή στη φύση». Η τάση αυτή έχει οδηγήσει όλες τις χώρες σε μία αύξηση της ζήτησης για φυσικά προϊόντα και ιδιαίτερα για τα αρωματικά & φαρμακευτικά φυτά λόγω των πολλαπλών χρήσεων τους.

Σκοπός της καλλιέργειας των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών είναι η παραγωγή αιθέριων ελαίων και ξηρής δρόγης. Οι χρήσεις των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών είναι ανάλογες με τα αιθέρια έλαια που περιέχουν. Τα έλαια αυτά χρησιμοποιούνται σήμερα σε ευρεία κλίμακα από πολλές βιομηχανίες (αρωμάτων, σαπουνιών, καλλυντικών, τσιγάρων, τροφίμων, κλπ.) αλλά και σαν αρτύματα ή καρυκεύματα φαγητών (όπως π.χ. η δάφνη, η ρίγανη, το δενδρολίβανο κλπ.).

Το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων με αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά σε **παγκόσμιο επίπεδο** είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί, διότι ο κλάδος αποτελείται από πολλά είδη διάσπαρτα κατανομημένα.

Η κυρίαρχη χώρα παραγωγής αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών είναι η **Ασία**, ενώ οι μεγαλύτερες αγορές σε παγκόσμιο επίπεδο είναι η Κίνα, η Ευρώπη (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Αγγλία), η Ιαπωνία και οι ΗΠΑ.

Στην **Ευρωπαϊκή Ένωση** αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά παράγονται στις 16 από τις 25 χώρες και συνολικά ευδοκούν περί τα 200 είδη. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις στην Ε.Ε την περίοδο 2000-2005 ανέρχονταν περίπου στα 86.000 χιλιάδες εκτάρια με μέσο ετήσιο ρυθμό μείωσης της τάξης του 5,2%, ενώ οι παραγόμενες ποσότητες μειώθηκαν κατά 8,6% το οποίο παραπέμπει σε μείωση των στρεμματικών αποδόσεων. Για την ίδια χρονική περίοδο στην Ελλάδα τα αντίστοιχα μεγέθη παρουσίασαν αύξηση (μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής καλλιεργούμενων εκτάσεων 41,42%). Η αγορά των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών στην

Ευρώπη είναι πολύπλοκη λόγω της διαφορετικής τους χρήσης και η εμπορία τους συγκεντρώνεται και ελέγχεται από μικρό αριθμό χονδρεμπόρων.

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις της Ελλάδας για το χρονικό διάστημα 2000-2001 ανέρχονταν σε 0,80% των συνολικά καλλιεργούμενων εκτάσεων της Ε.Ε. Το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 2,26%, το 2005 καταλαμβάνοντας έτσι την 11η θέση στο σύνολο των 16 ευρωπαϊκών χωρών.

Η Ελλάδα θεωρείται μια από τις πλουσιότερες χώρες σε αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά , γεγονός που ανοίγει νέους και αρκετά προσοδοφόρους δρόμους στις αγροτικές καλλιέργειες, αν υπάρξει η απαιτούμενη οργάνωση για να αξιοποιηθούν.

Στη χώρα μας ευδοκούν περισσότερο από 112 είδη αρωματικών φυτών εκ των οποίων 68 χαρακτηρίζονται και ως μελισσοτροφικά. Τα κυριότερα εμπορικά αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά στην Ελλάδα είναι το τσάι του βουνού, το φασκόμηλο, η ρίγανη, το γλυκάνισο, ο βασιλικός, το μάραθο (μαραθόσπορος), το χαμομήλι, η δάφνη, η μέντα, ο δυόσμος, η λεβάντα, κλπ. Τα κυριότερα καλλιεργούμενα είδη είναι: ο δίκταμος, ο κρόκος, η μέντα, η ρίγανη, το τσάι του βουνού, ο μαραθόσπορος, ο γλυκάνισος. Η συνολικά καλλιεργούμενη έκταση με αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά κυμαίνεται από 16.000 έως 20.000 στρέμματα και η ετήσια παραγωγή από 1.500 έως 1.800 τόνους.

Η μέση στρεμματική απόδοση των καλλιεργούμενων εκτάσεων δεν μπορεί να προσδιοριστεί καθότι υπάρχουν εκτάσεις εγκαταλελειμμένες, στις οποίες η καλλιέργεια δεν συγκομίζεται κι επίσης ποσότητες που προέρχονται από αυτοφυή χλωρίδα.

Στην παγκόσμια αγορά η Ευρώπη είναι η πρώτη σε εισαγωγές χώρα με ποσοστό 35%, ακολουθεί η Ασία με 26%, η Β. Αμερική με 21%, η Ιαπωνία με 11% ενώ οι υπόλοιπες περιοχές καλύπτουν το 7%. Η Βουλγαρία αποτελεί έναν από τους κύριους προμηθευτές της Ευρώπης με αρωματικά & φαρμακευτικά φυτά αφού εξάγει το 75% των προϊόντων της κυρίως σε χονδρέμπορους της Γερμανίας. Στις ΗΠΑ και την Ευρώπη, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Συμβούλιο για Φαρμακευτικά και Αρωματικά Φυτά, το εμπόριο αυξάνει με ετήσιο ρυθμό της τάξης του 10%, τόσο εξαιτίας της στροφής του πληθυσμού προς τη υγιεινή διατροφή και τις εναλλακτικές θεραπείες, όσο και γιατί έχει αρχίσει να γίνεται αντιληπτό το οικονομικό όφελος από την εμπορία των αρωματικών & φαρμακευτικών φυτών.

Η φαινομενική κατανάλωση στη χώρα μας αρωματικών & φαρμακευτικών φυτών την περίοδο 2000-2003 καταγράφει άνοδο με ετήσιο ρυθμό μεταβολής 1,28%. Την ίδια περίοδο ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής προορίζονταν για εξαγωγές, ενώ η εγχώρια κατανάλωση καλύπτονταν από εισαγωγές. Οι κυριότερες χώρες προορισμού των ελληνικών εξαγωγών είναι η Κύπρος (γλυκάνισο, μάραθο, κορίανδρος), η Αλβανία (κορίανδρος, θυμάρι), η Βουλγαρία (κύμινο), η Ισπανία, η Ιταλία (κρόκος), οι Φιλιππίνες (δάφνη), οι ΗΠΑ (ρίγανη) και η Γερμανία (ρίγανη, φασκόμηλο). Αντίστοιχα, οι κυριότερες χώρες προέλευσης των ελληνικών εισαγωγών είναι η Τουρκία (γλυκάνισο, μάραθο, θυμάρι, δάφνη, ρίγανη), η Βουλγαρία (κορίανδρος, ρίγανη), η Συρία, η Ινδία (κύμινο), η Αλβανία (ρίγανη, θυμάρι), η Αυστρία και η Ισπανία (κρόκος).

Ο κλάδος των αρωματικών & φαρμακευτικών φυτών δεν αποτελεί σημαντικό κομμάτι του ελληνικού εξωτερικού εμπορίου, καθώς καλύπτει το μόλις το 0,01 % της αξίας των συνολικών εξαγωγών αλλά και των εισαγωγών της χώρας για την περίοδο 2000- 2004.

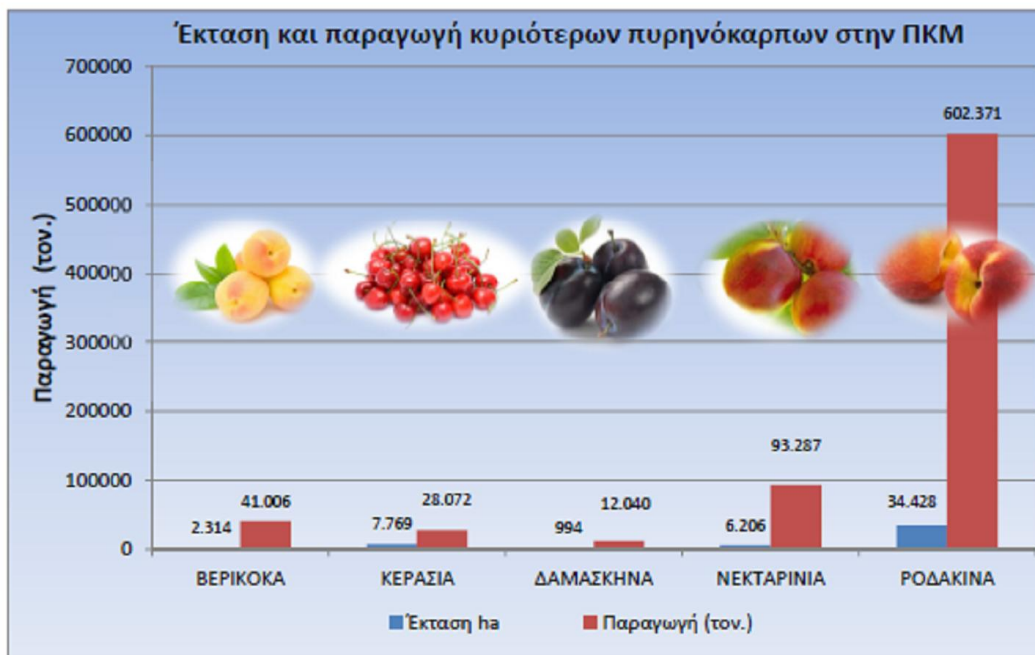
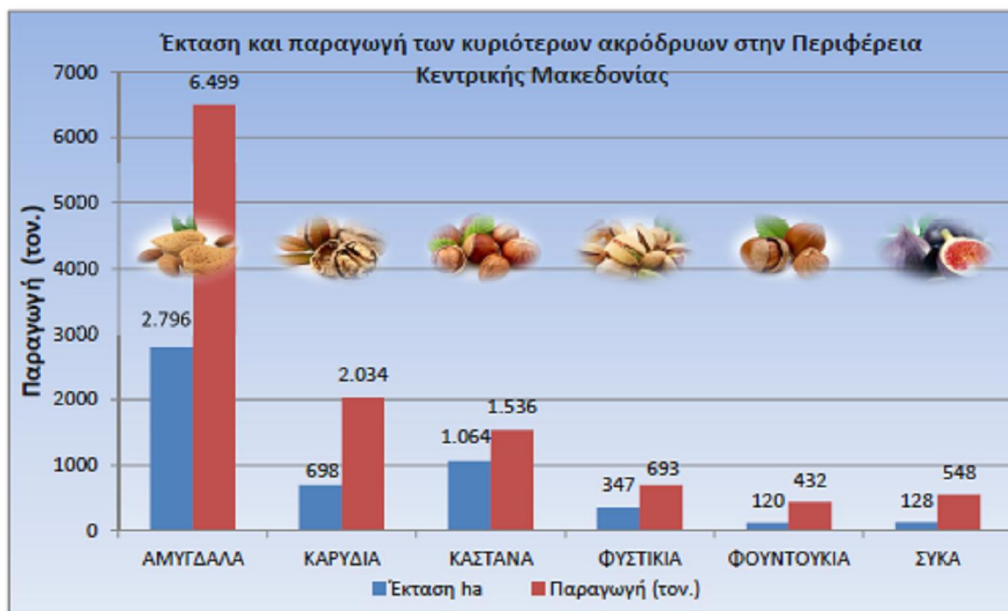
Το κύριο εξαγωγίμο προϊόν είναι ο κρόκος με ποσοστό συμμετοχής 51% επί του συνόλου της αξίας των εξαγωγίμων προϊόντων, ακολουθούν η ρίγανη με ποσοστό 19%, ο γλυκάνισος, η δάφνη και το φασκόμηλο με ποσοστό 1% αντίστοιχα. Σε όρους ποσότητας εξαγωγών η ρίγανη κατέχει πρωτεύουσα θέση με ποσοστό 63% κι ακολουθούν ο κρόκος, η δάφνη, το φασκόμηλο με ποσοστά 2% και ο κορίανδρος, το κύμινο και το θυμάρι με ποσοστά 1%.

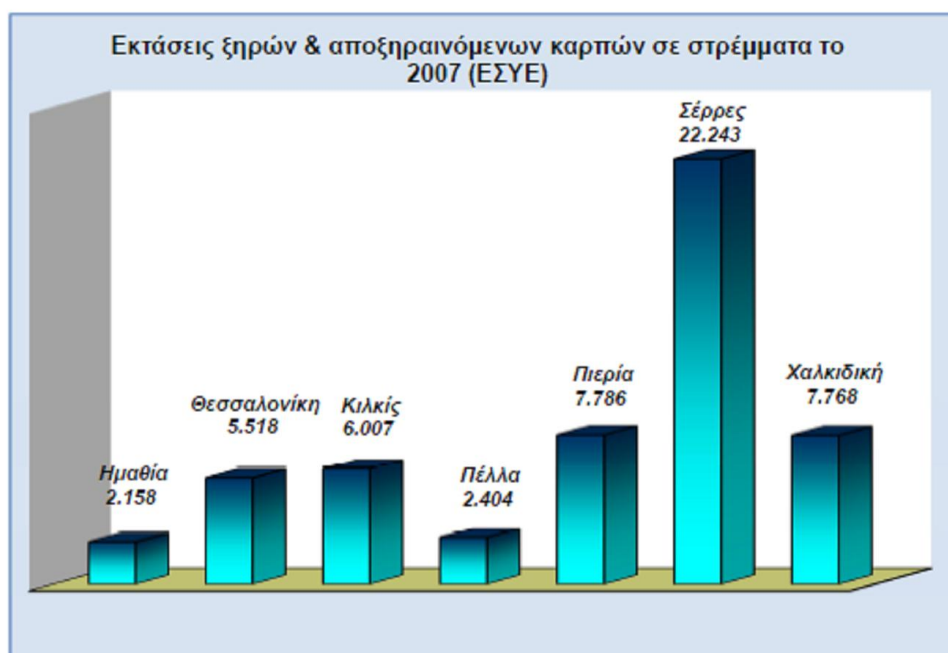
Επί του συνόλου της αξίας των εισαγωγών η ρίγανη αποτελεί το 22%, ο μάραθος το 11%, το κύμινο το 9%, ο γλυκάνισος το 8%, ο κρόκος το 4% και το θυμάρι, η δάφνη, το αιθέριο έλαιο λεβάντας και ο κορίανδρος το 1%.

Πρέπει να τονισθεί ότι η αξία των εξαγόμενων αρωματικών & φαρμακευτικών φυτών είναι κατά πολύ υψηλότερη των αντίστοιχων εισαγωγών, γεγονός που επιβεβαιώνει την ποιοτική ανωτερότητα των εγχώριων προϊόντων.

Τα περισσότερα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά συναντώνται, λόγω των ευνοϊκών εδαφοκλιματικών συνθηκών, ως αυτοφυή σε όλη την επικράτεια, για το λόγο αυτό η χώρα μας θα μπορούσε να αποτελεί την μητρόπολη της καλλιέργειας, δεδομένου ότι η αγορά των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών αποτελεί την ιδανική λύση για την αξιοποίηση φτωχών και εγκαταλελειμμένων εκτάσεων, κυρίως, σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές, όπου οι αγροί δεν μπορούν να αποδώσουν με άλλες καλλιέργειες, στοιχείο, που επί σειρά ετών δεν έτυχε της οφειλόμενης προσοχής και πολιτικής για την αξιοποίηση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της χώρας μας.

Παρά το γεγονός ότι η καλλιέργεια των φυτών αυτών στην Ελλάδα είχε ξεκινήσει εδώ και δεκαετίες, εξακολουθεί να θεωρείται ένα νέο σχετικό πεδίο δράσης για τον ελλαδικό χώρο προσφέροντας μια εναλλακτική δυναμική ανάπτυξης στον πρωτογενή τομέα, συμβάλλοντας στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, στην αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών και στην ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές με αποτέλεσμα την συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο ενώ μπορεί να δώσει ώθηση και στον δευτερογενή τομέα της μεταποίησης.

	ΟΠΩΡΟΦΟΡΑ					
	ΜΗΛΙΕΣ	ΑΧΛΑΔΙΕΣ	ΡΟΔΑΚΙΝΙΕΣ	ΒΕΡΥΚΟΚΙΕΣ	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ	ΚΕΡΑΣΙΕΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	132.070	43.790	361.961	57.378	71.140	96.544
ΠΚΜ	39.793	13.825	329.756	16.664	68.533	73.817
ΠΕ ΗΜΑΘΙΑΣ	17.735	7.139	161.655	992	33.933	10.349
ΠΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	737	560	636	141	23	595
ΠΕ ΚΙΛΚΙΣ	183	64	561	83	0	1.511
ΠΕ ΠΕΛΛΑΣ	18.243	3.978	161.350	6.926	34.430	55.282
ΠΕ ΠΙΕΡΙΑΣ	1.615	684	4.198	1.495	119	4.162
ΠΕ ΣΕΡΡΩΝ	769	681	731	24	28	1.480
ΠΕ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	511	719	625	7.003	0	438
	ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΞΗΡΑΙΝΟΜΕΝΟΙ					
	ΣΥΚΙΕΣ	ΔΑΜΑΣΚΗΝΙΕΣ	ΑΜΥΓΔΑΛΙΕΣ	ΚΑΡΥΔΙΕΣ	ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΕΣ	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	60.652	2.842	166.746	92.319	6.519	
ΠΚΜ	10	217	30.954	7.779	2.833	
ΠΕ ΗΜΑΘΙΑΣ	0	0	963	629	36	
ΠΕ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	10	0	3.810	1.393	66	
ΠΕ ΚΙΛΚΙΣ	0	17	2.621	494	53	
ΠΕ ΠΕΛΛΑΣ	0	0	301	942	34	
ΠΕ ΠΙΕΡΙΑΣ	0	0	775	2.332	2.336	
ΠΕ ΣΕΡΡΩΝ	0	200	20.853	941	168	
ΠΕ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	0	1.631	1.048	140	

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ

Πηγή: ΕΣΥΕ

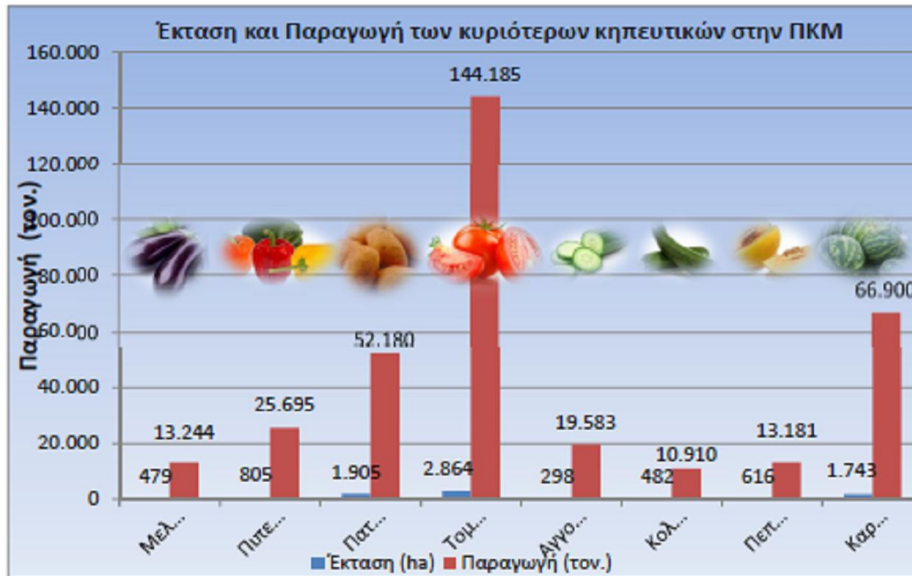

ΠΗΓΗ: Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΠΚΜ (στοιχεία 2010)

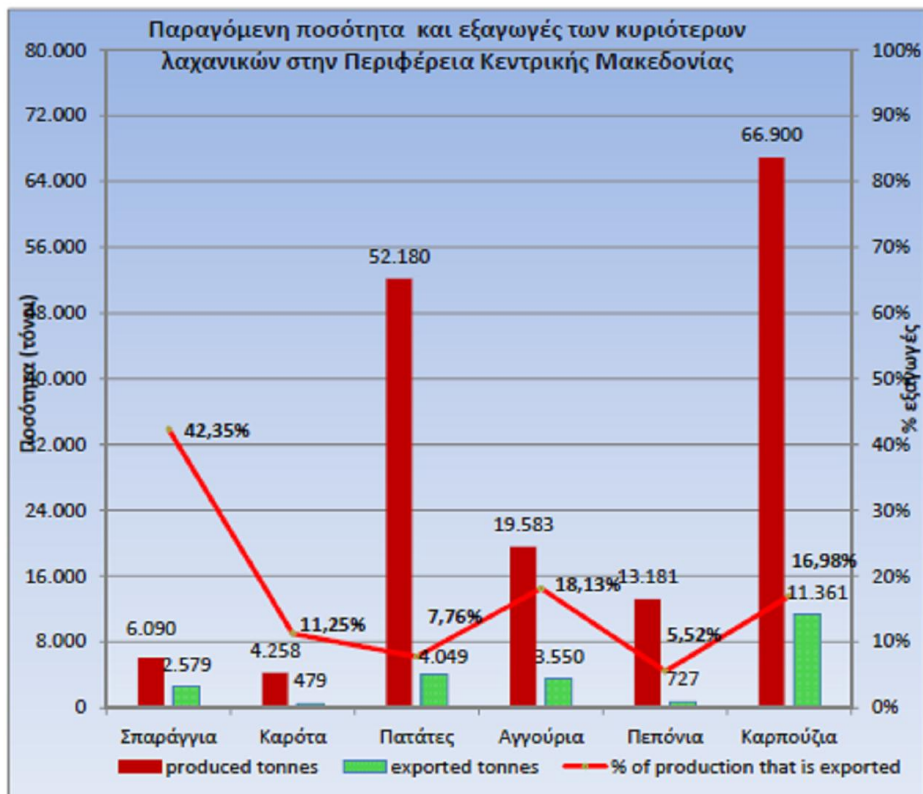

ΠΗΓΗ: Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΠΚΜ (στοιχεία 2010)

ΠΗΓΗ: Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΠΚΜ (στοιχεία 2010)

Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση, κατά περιφέρεια και νομό

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	Αριθμός εκμεταλλεύσεων		Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση	Από την οποία, άγονοι βοσκότοποι
	Σύνολο	Με Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	101337	100027	6420	36
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	13207	13036	542	3
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	19342	19006	1410	15
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	10700	10582	1134	9
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	16926	16797	727	0
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	9141	9073	442	2
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	20193	19850	1371	6
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	11828	11683	794	1

Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Ιδιόκτητη		Νοικιασμένη	
	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων	Έκταση	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων	Έκταση
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	89.877	2.966	43.860	3.358
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	12.323	313	4.250	216
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	15.928	531	9.773	862
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	8.833	481	5.770	632
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	15.763	450	5.930	263
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	8.448	226	3.935	213
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	17.460	552	11.301	799
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	11.122	414	2.901	372

Εκμεταλλεύσεις με αρδευόμενες και αρδευθείσες εκτάσεις

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Εκμεταλλεύσεις			Από αυτές με αρδευόμενες εκτάσεις			
	Σύνολο	Από αυτές με Χρησιμο-ποιούμενη γεωργική έκταση	Χρησιμο-ποιούμενη γεωργική έκταση	Εκμεταλλεύσεις	Συνολική Χρησιμο-ποιούμενη γεωργική έκταση ⁽¹⁾	Αρδευόμενη	Αρδευθείσα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	101337	99996	6384	76368	4752	3104	2574
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	13207	13031	539	12871	525	499	429
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	19342	18995	1395	12028	904	559	503
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	10700	10579	1125	5208	591	212	175
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	16926	16796	727	16351	716	638	550
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	9141	9072	439	8215	419	299	181
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	20193	19843	1365	15751	1149	728	587
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	11828	11680	794	5944	448	169	151

Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων, κατά βασικές κατηγορίες χρήσης, περιφέρεια και νομό (2009)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Ετήσιες καλλιέργειες		Αμπέλια και σταφιδάμπελα		Δενδρώδεις καλλιέργειες		Ελιές		Δενδρώδεις καλλιέργειες εκτός από ελιές		Λοιπές εκτάσεις		Μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι		Λοιπές εκτάσεις εκτός από μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι	
	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	69808	4760	7022	53	49114	864	26570	310	27351	553	29014	744	1625	495	27685	248
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	6158	282	800	7	9437	203	580	3	9214	201	3063	49	122	40	2955	10
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	16153	1179	1429	12	4272	28	3715	21	812	7	3984	191	374	137	3676	54
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	9881	955	585	6	1069	13	551	3	625	10	3117	160	427	139	2745	21
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	9394	410	1261	6	11839	283	1282	6	11553	277	4964	28	46	1	4938	27
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	6435	352	561	3	5659	52	4247	23	2722	29	4056	35	87	6	3996	29
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	17532	1203	1371	6	6807	53	6288	35	1571	18	7469	109	225	62	7290	47
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	4255	378	1015	13	10031	232	9907	220	854	11	2361	171	344	111	2085	61

Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων, κατά βασικές κατηγορίες χρήσης, περιφέρεια και νομό (2013)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Ετήσιες καλλιέργειες		Αμπέλια και σταφιδάμπελα		Δενδρώδεις καλλιέργειες		Ελιές		Δενδρώδεις καλλιέργειες εκτός από ελιές		Λοιπές εκτάσεις		Μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι		Λοιπές εκτάσεις εκτός από μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι	
	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ	Εκμετ	Εκτ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	69503	5168	5669	51	47726	946	24262	343	28227	601	27666	654	1294	356	26667	298
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	5379	267	552	7	9117	208	379	2	8939	206	3194	40	64	30	3132	10
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	16114	1438	1083	10	3368	30	2847	23	648	7	2496	129	290	90	2241	39
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	9679	979	483	6	1306	20	555	5	883	15	3367	82	6	0	3361	82
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	8909	395	1210	6	12416	314	1141	7	12208	308	5473	28	18	0	5464	27
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	6444	347	557	4	5951	60	4516	29	2990	32	4079	23	6	1	4072	22
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	18214	1322	988	7	5692	55	5099	35	1515	20	6627	190	475	147	6308	44
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	4764	420	796	11	9877	258	9725	244	1045	13	2431	161	437	87	2088	74

Κατανομή της συνολικής γεωργικής έκτασης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Συνολική Γεωργική Έκταση		Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση		Άλλες εκτάσεις					
	Εκμεταλλεύσεις	Έκταση	Εκμεταλλεύσεις	Έκταση	Που δεν καλλιεργούνται		Δασικές		Λοιπές	
					Εκμεταλλεύσεις	Έκταση	Εκμεταλλεύσεις	Έκταση	Εκμεταλλεύσεις	Έκταση
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	101.272	6.590	100.027	6.419	4.084	66	2.358	75	19.881	30
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	13.192	565	13.036	542	740	12	65	9	1.661	2
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	19.333	1.434	19.006	1.410	476	10	44	7	3.037	8
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	10.690	1.147	10.582	1.134	308	10	30	1	2.369	2
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	16.918	757	16.797	727	1.442	12	1.248	14	3.129	4
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	9.141	490	9.073	442	389	9	318	35	2.571	4
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	20.187	1.389	19.850	1.371	105	8	518	3	6.075	7
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	11.811	808	11.683	794	624	6	135	5	1.039	2

Αριθμός απασχολούμενων στο σύνολο των εκμεταλλεύσεων, κατά κατηγορία και ημέρες απασχόλησης εποχικών εργατών, κατά περιφέρεια και νομό

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Διαχειριστές Εκμετ/σεων Νομικών Προσώπων	Αριθμός εκμεταλλεύσεων φυσικών προσώπων, κατόχων και απασχολούμενων μελών των νοικοκυριών τους, στην εκμετάλλευση					Εκμεταλλεύσεις με μόνιμους εργάτες		Εκμεταλλεύσεις με εποχικούς εργάτες		
		Εκμεταλλεύσεις	Απασχολούμενοι	Από αυτούς απασχολούνται στην εκμετάλλευση του κατόχου			Εκμεταλλεύσεις	Απασχολούμενοι	Εκμεταλλεύσεις	Απασχολούμενοι	Ημέρες εργασίας
				Αποκλειστικώς	Κυρίως	Δευτερευόντως					
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	132	101205	166678	128064	6796	31818	4073	6419	37518	134323	2861925
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	11	13196	23560	17849	1073	4638	751	1320	8558	27346	717494
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	26	19316	29295	22967	1032	5296	1071	1457	3848	10283	218659
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	9	10691	15332	12044	592	2696	300	418	1847	4824	64835
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	5	16921	31556	23245	1603	6708	761	1231	8880	31892	910044
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	19	9122	17156	13358	790	3008	287	539	3668	14216	379340
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5	20188	31287	25727	1167	4393	512	729	4601	17576	264208
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ⁽¹⁾	57	11771	18492	12874	539	5079	391	725	6116	28186	307345

Αριθμός απασχολούμενων στο σύνολο των εκμεταλλεύσεων, κατά κατηγορία, ημέρες απασχόλησης, περιφέρεια και νομό

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Κάτοχοι και μέλη της οικογένειάς τους, που εργάστηκαν στην εκμετάλλευση		Μόνιμοι εργάτες (τακτικά απασχολούμενοι)		Εποχικοί εργάτες		Λοιποί (Αλληλοβοήθεια και κατ'αποκοπή)	
	Απασχολούμενοι	Ημέρες εργασίας	Απασχολούμενοι	Ημέρες εργασίας	Απασχολούμενοι	Ημέρες εργασίας	Απασχολούμενοι	Ημέρες εργασίας
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	166678	15654517	6419	1298624	134323	2861925	204555	293293,2
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	23560	2139931	1320	198191	27346	717494	23895	34506
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	29295	2494019	1457	342948	10283	218659	37791	69575
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	15332	1152184	418	89019	4824	64835	23570	34795
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	31556	3245278	1231	236266	31892	910044	20919	36905
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	17156	1786307	539	110265	14216	379340	20842	37730
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	31287	3604630	729	168148	17576	264208	63694	51777
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ⁽¹⁾	18492	1232168	725	153787	28186	307345	13844	28005

Ακολουθεί ο πίνακας των ειδικευμένων στον αγροτικό τομέα κατά φύλο και ηλικία στην Π.Ε. Κιλκίς, στην Π.Κ.Μ. και στην Ελλάδα. Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία του πίνακα, στο νομό Κιλκίς, σχεδόν το 50% των ατόμων που απασχολούνται στον αγροτικό τομέα συγκεντρώνονται στις ηλικίες άνω των 50 ετών γεγονός που επιβεβαιώνει ότι και η «ηλικιακή» αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική. Βέβαια με την εφαρμογή της τέταρτης προγραμματικής περιόδου το ποσοστό αυτό έχει αλλάξει καθώς ολοένα και περισσότεροι νέοι γεωργοί έως 40 χρόνων, έχουν ενταχθεί σε προγράμματα (Νέοι Αγρότες).

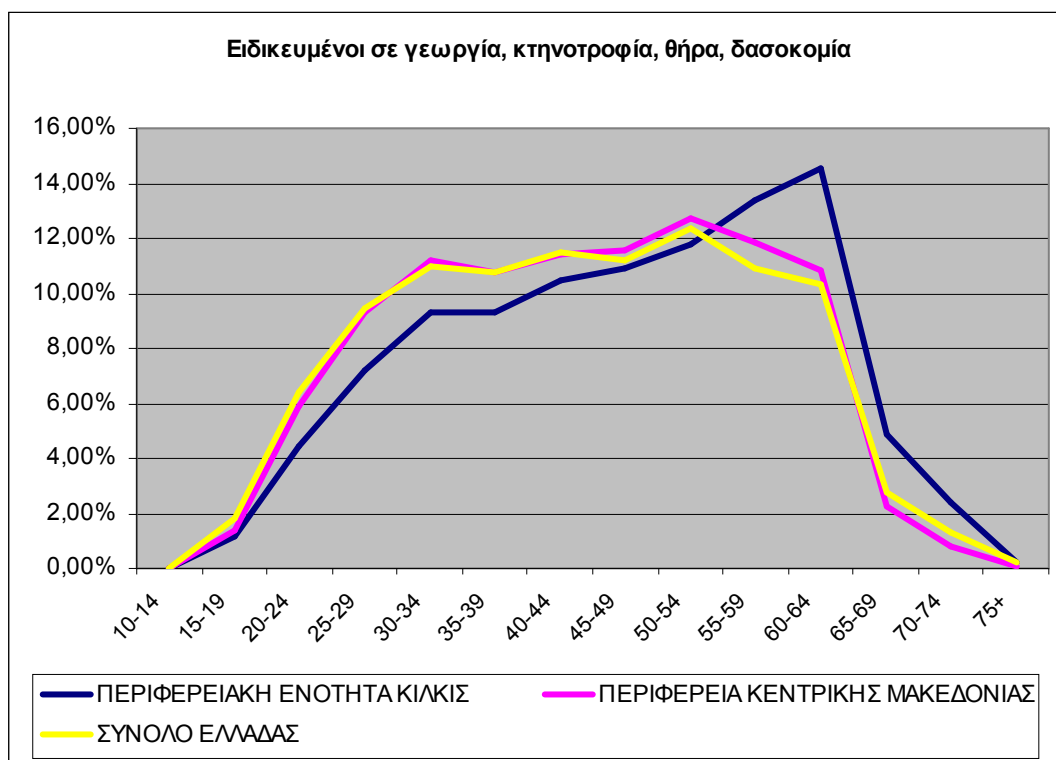
Οικονομικός ενεργός πληθυσμός και ειδικευμένοι στον αγροτικό τομέα

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία	Άρρενες		Θήλειες	
			Σύνολο	Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία	Σύνολο	Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία
Π. Ε. ΚΙΛΚΙΣ	34.622	7.917	22.127	4.818	12.495	3.099
10-14	41	0	26	0	15	0
15-19	847	95	561	81	286	14
20-24	3.478	353	2.162	257	1.316	96
25-29	4.693	570	2.868	378	1.825	192
30-34	4.976	737	3.080	473	1.896	264
35-39	4.765	736	2.997	453	1.768	283
40-44	4.390	829	2.805	498	1.585	331
45-49	3.507	864	2.257	426	1.250	438
50-54	2.730	933	1.724	457	1.006	476
55-59	2.251	1.062	1.479	557	772	505
60-64	1.868	1.149	1.359	809	509	340
65-69	702	383	528	280	174	103
70-74	350	190	260	135	90	55
75+	24	16	21	14	3	2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	786.798	116.342	486.667	69.984	300.131	46.358
10-14	717	0	480	0	237	0
15-19	18.621	1.593	11.889	1.359	6.732	234
20-24	83.036	6.867	47.468	4.768	35.568	2.099
25-29	113.639	10.799	65.874	7.032	47.765	3.767
30-34	119.056	12.990	71.469	8.064	47.587	4.926
35-39	106.633	12.536	63.988	7.376	42.645	5.160
40-44	100.800	13.284	60.471	7.347	40.329	5.937
45-49	86.883	13.482	54.573	6.894	32.310	6.588
50-54	70.731	14.780	46.933	7.717	23.798	7.063
55-59	47.220	13.759	33.860	7.701	13.360	6.058
60-64	28.276	12.595	20.980	8.810	7.296	3.785
65-69	7.612	2.605	6.000	2.116	1.612	489
70-74	3.327	968	2.468	720	859	248
75+	247	84	214	80	33	4
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.621.848	601.939	2.880.809	360.880	1.741.039	241.059
10-14	4.399	0	2.925	0	1.474	0
15-19	115.355	10.743	74.469	8.761	40.886	1.982
20-24	499.072	38.604	291.461	27.245	207.611	11.359
25-29	670.399	56.914	394.010	37.333	276.389	19.581
30-34	696.536	66.112	420.181	40.754	276.355	25.358

35-39	616.746	64.789	373.512	38.269	243.234	26.520
40-44	592.463	69.038	361.535	38.886	230.928	30.152
45-49	509.319	67.596	324.521	35.644	184.798	31.952
50-54	422.265	74.328	282.837	38.975	139.428	35.353
55-59	261.868	65.619	186.409	35.747	75.459	29.872
60-64	152.247	62.208	108.146	40.432	44.101	21.776
65-69	52.756	16.850	39.643	12.237	13.113	4.613
70-74	25.142	7.685	18.478	5.441	6.664	2.244
75+	3.281	1.453	2.682	1.156	599	297

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται το ποσοστό συμμετοχής των ειδικευμένων στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία) στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της εκάστοτε περιοχής.

Το ποσοστό λοιπόν των ειδικευμένων στον αγροτικό τομέα στο Δ. Κιλκίς είναι αρκετά μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα της Π.Κ.Μ. και της Ελλάδας γεγονός που επιβεβαιώνει ότι ο πρωτογενής τομέας αποτελεί βασικό τομέα οικονομικής δραστηριότητας στο δήμο Κιλκίς αλλά και σ' όλο το νομό καταλαμβάνοντας σημαντικό μέρος της απασχόλησης αν και σε κάποιες περιπτώσεις η γεωργία με τη μορφή της μονοκαλλιέργειας ασκείται ως συνοδευτική άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	21.754	4.282	19,68%
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ	12.868	3.654	28,40%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙΛΚΙΣ	34.622	7.936	22,92%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	786.798	119.608	15,20%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	4.621.848	621.043	13,44%

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001

Ακολουθεί ο αναλυτικός πίνακας με στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2001 όπου φαίνεται ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του δήμου Κιλκίς στον πρωτογενή τομέα κατά φύλο και θέση συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές (ο αναλυτικός πίνακας "Οικονομικά ενεργός κατά φύλο, οικονομική δραστηριότητα και θέση" ανά πρώην Δ.Δ και Δήμο βρίσκεται στο Παράρτημα Πινάκων).

Από αυτόν μόλις το 0,35% ασχολείται με την αλιεία ενώ όλος ο υπόλοιπος ασχολείται με την γεωργία, κτηνοτροφία, δάση. Από τα 4.267 άτομα λοιπόν αυτά άτομα το 60,56% είναι άντρες και το 39,44% γυναίκες από τις οποίες όμως το 62,50% είναι μη αμειβόμενες, συμβοηθούντα απλά μέλη νοικοκυριού.

Ενδιαφέρον επίσης είναι το γεγονός ότι μόλις το 8,69% του συνόλου είναι εργοδότες ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό (56,67%), όπως είναι αναμενόμενο, απλά εργάζεται στους κλάδους αυτούς για δικό του λογαριασμό. Ανάλογα είναι και τα ποσοστά σε όλες τις υπόλοιπες περιοχές του πίνακα.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται στοιχεία (Απογραφή γεωργίας – κτηνοτροφίας) που αφορούν την κατανομή των εκμεταλλεύσεων και της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης αυτών, ανάλογα με τη νομική μορφή, την τήρηση λογιστικών βιβλίων, τον προορισμό των προϊόντων τους, τη συμμετοχή του κατόχου τους σε γεωργο-κτηνοτροφικό συνεταιρισμό, την γεωργική εκπαίδευση των κατόχων ή των διαχειριστών τους και την ασφάλιση του κατόχου στον ΟΓΑ για όλες τις Δημοτικές Κοινότητες της Π.Ε. Κιλκίς καθώς και για την Π.Κ.Μ. και το σύνολο της χώρας.

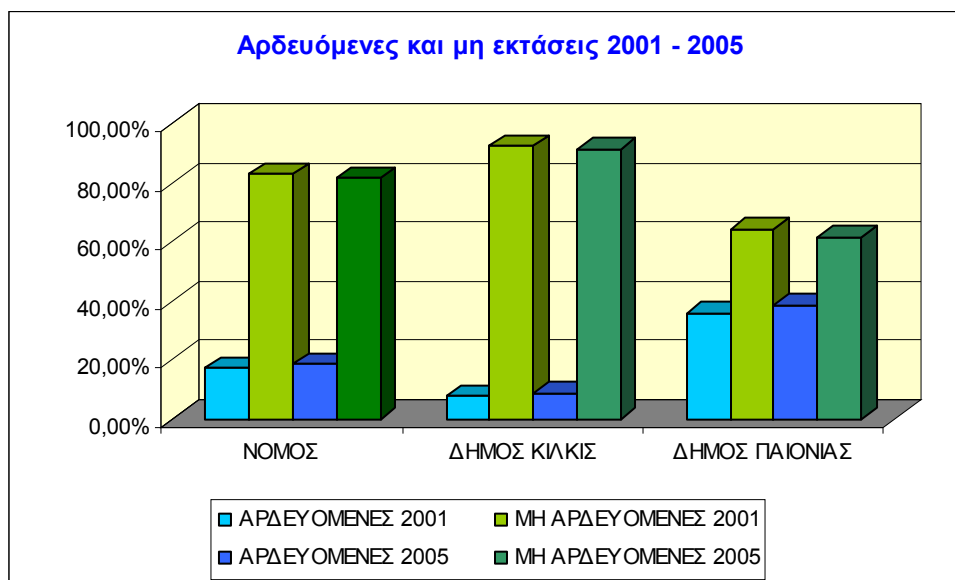
Όπως φαίνεται στον πίνακα το σύνολο σχεδόν των εκμεταλλεύσεων (6.573) που δραστηριοποιούνταν στο Δ. Κιλκίς την περίοδο 1999-2000 είχαν τη μορφή ατομικής επιχείρησης και μόνο μία είχε τη μορφή νομικού προσώπου με έδρα στο Δ.Δ. Καμπάνη.

Από το σύνολο επίσης των εκμ/σεων μόλις το 3,45% τηρούσε λογιστικά βιβλία ενώ το 98,86% των παραγομένων προϊόντων των εκμεταλλεύσεων του δήμου Κιλκίς προοριζόνταν προς πώληση. Όσον αφορά τη γεωργική εκπαίδευση των κατόχων ή διαχειριστών των εκμεταλλεύσεων στο Δήμο Κιλκίς προκύπτει ότι μόλις το 5,28% του συνόλου διαθέτει τη στοιχειώδη γεωργική εκπαίδευση, ποσοστό βέβαια μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της χώρας, μόλις 2,80% την ίδια περίοδο, αλλά μικρότερο από τα ανάλογα ποσοστά της Π.Ε. Κιλκίς και του Δ. Παιονίας (5,84% και 6,62% αντίστοιχα).

Πάντως το μεγαλύτερο ποσοστό στοιχειώδους εκπαίδευσης των αγροτών του Δ. Κιλκίς συναντάται στο πρώην Δ.Δ. Χέρσου με ποσοστό 7,99%. Δυστυχώς και με βάση τα στοιχεία του πίνακα, τα ποσοστά της πλήρους γεωργικής εκπαίδευσης των κατόχων των εκ/σεων, παραμένουν

σε μηδενικά επίπεδα στο σύνολο της Ελλάδας αλλά και στο Δ. Κιλκίς (μόλις 0,11% και 0,17% αντίστοιχα).

Τέλος σχετικά με την ασφάλιση των αγροτών του δήμου του Κιλκίς παρατηρείται ότι το 83,12% είναι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ γεγονός που υποδεικνύει ότι πιθανόν το υπόλοιπο 16,88% των κατόχων αγροτικών εκμεταλλεύσεων δεν αποτελεί αγρότες κατά κύριο επάγγελμα αλλά ασκεί τη γεωργία ως συμπληρωματικό εισόδημα.

Επίσης σύμφωνα με τον προηγούμενο πίνακα της κατανομής της γεωργικής γης κατά βασικές κατηγορίες καλλιεργειών φαίνεται ότι το 2005 στο Δ. Κιλκίς στο σύνολο των καλλιεργειών, την πρώτη θέση καταλαμβάνουν οι αροτραίες με ποσοστό 96,34% με το σκληρό σιτάρι και τα λοιπά χειμερινά σιτηρά να καταλαμβάνουν την πρώτη και δεύτερη θέση αντίστοιχα (όπως φαίνεται και στον επόμενο πίνακα των βασικότερων καλλιεργειών). Την ίδια χρονιά το αντίστοιχο ποσοστό για το νομό Κιλκίς ήταν 95,60%, ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. το ποσοστό αυτό ήταν 76,03% για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και τέλος 55,55% για την Ελλάδα.

Τα ποσοστά αυτά μας αποδεικνύουν για άλλη μια φορά ότι όλος ο νομός αλλά και ο Δ. Κιλκίς είναι καθαρά σιτηροπαραγωγικοί και ότι η ανάγκη αναδιάρθρωσης του γεωργικού τομέα γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική. Τέλος παρατηρούμε ότι το 2005 στο δήμο, οι κηπευτικές καλλιέργειες στο σύνολό τους καθώς και το 74,58% από τις καλλιέργειες των αμπελιών είναι αρδευόμενες.

2.11.1.3 Μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων

Η μεταποίηση των προϊόντων της φυτικής παραγωγής αφορά τα παρακάτω:

- Αμπέλια για την παραγωγή κρασιού
- Σιτάρι για την παραγωγή ειδών διατροφής όπως αλεύρι, ζυμαρικά.
- Δημητριακά και χορτοδοτικά φυτά για την παραγωγή ζωοτροφών.
- Ρίγανη για την παραγωγή ριγανέλαιου
- Φρούτα για την παρασκευή μαρμελάδων και γλυκών κουταλιού.
- Λαχανικά για την παραγωγή τουρσιών.

Η εμπορία του κύριου όγκου των αγροτικών προϊόντων γίνεται μέσω ιδιωτών εμπόρων. Κάποια από τα αγροτικά προϊόντα διατίθενται στο εμπόριο κυρίως με την μεσολάβηση μεσιτών (καπνός, βαμβάκι, σιτηρά, δημητριακά). Για την περίπτωση του σίτου οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών Κιλκίς και Αξιούπολης αναλαμβάνουν την πώληση του προϊόντος για λογαριασμό των παραγωγών .

Ένα μέρος των παραγόμενων φρούτων και λαχανικών (κερασιά, καρπούζια κ.α) διατίθενται από τους ίδιους τους παραγωγούς στην τοπική αγορά αλλά και σε γειτνιάζουσες τοπικές αγορές (κύρια Ν. Θεσσαλονίκης).

Τα χορτοδοτικά φυτά που παράγονται στον νομό χρησιμοποιούνται μαζί με κάποιες ποσότητες δημητριακών και σιτηρών για την παραγωγή ζωοτροφών για ίδια χρήση.

Το καλάθι της Π.Ε. Κιλκίς

Αναφορικά με το καλάθι αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και τη συμμετοχή των Κιλκισιώτικων αγροτικών προϊόντων σε αυτό η διοίκηση της Περιφερειακής Ενότητας Κιλκίς δημιούργησε σε συνθήκες αगाστής συνεργασίας με τον δήμο Κιλκίς και τους τοπικούς φορείς, επιχειρήσεις και παραγωγούς με στόχο, σε πρώτη φάση, μέσα από διαβούλευση και επιμέρους συναντήσεις με τους αρμόδιους φορείς, την καταγραφή των τοπικών προϊόντων με ταυτότητα που να αντανακλά τον **μοναδικό συνδυασμό των τοπικών μας φυσικών πόρων** (κλίμα, έδαφος, τοπικές ποικιλίες και εκτροφές, παραδοσιακός εξοπλισμός) **και του πολιτισμικού κεφαλαίου της περιοχής** (παραδόσεις, τεχνογνωσία, δεξιότητες και πρακτικών), του μείγματος δηλαδή που προσδίδει στα προϊόντα μια μοναδική ταυτότητα και αυξάνουν την αξία τους.

Ως χαρακτηριστικά προϊόντα της Περιφερειακής Ενότητας Κιλκίς που θα μπορούσαν με προϋποθέσεις να συμπεριληφθούν στο «Καλάθι Αγροτικών Προϊόντων» της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, είναι:

- α) τα ιδιαίτερα τοπικά προϊόντα που βασίζονται στην ισχυρή ταυτότητα και φήμη της περιοχής,
- β) τα συνήθη τοπικά προϊόντα τα οποία βασίζονται σε συγκεκριμένες μεθόδους παραγωγής και των οποίων η ποιότητα, η φήμη και τα λοιπά χαρακτηριστικά αποδίδονται σε σημαντικό βαθμό στη γεωγραφική τους προέλευση και
- γ) νέα προϊόντα που άρχισαν τελευταία να παράγονται στην περιοχή αλλά διακρίνονται για την ιδιαιτερότητά τους με βάση τις ανωτέρω παραμέτρους.

Το Καλάθι Αγροτικών Προϊόντων

Άλλα προϊόντα που προτείνονται:

Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαν να προταθούν οι ακόλουθες κατηγορίες συγκεκριμένων προϊόντων:

Προϊόντα Π.Ο.Π.	Τυρί Φέτα Κασέρι Μανούρι
Προϊόντα Π.Γ.Ε.	Οίνος Γουμένισσας, Αξιούπολης
Βιολογικά προϊόντα	Οίνος Ξύδι Μαρμελάδες Δημητριακά Κουλουράκια Παστέλι Γλυκίσματα κ.ά.
Παραδοσιακά προϊόντα	Κεφίρ Γλυκά του κουταλιού Ποντιακά ή μη ζυμαρικά και γαλακτοκομικά Τουρσιά κ.ά.
Καινοτομικά προϊόντα	Τσιπς χωρίς γλουτένη
Γεωργικά προϊόντα	Σιτάρι, Καπνός, Βαμβάκι Κυδώνια Αγ. Παντελεήμονα Φασόλια Κάστανα Γρίβας, Καστανερής Πατάτες Μ. Λιβαδίων Ρόδια Τούμπας, Αγ. Παντελεήμονα Τρούφα Μανιτάρια Κεράσια Φιλυριάς Καρπούζια Ν. Αγιονερίου
Κτηνοτροφικά προϊόντα	Κρέας και κρεατοσκευάσματα αμνοεριφίων, χοίρων, μόσχων Σαλιγκάρια Πουλερικά Αυγά
Προϊόντα αλιείας	Γριβάδι, πιρκιά, πλατίτσες Δοϊράνης
Φυσικά προϊόντα	Αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά

Στους πίνακες που ακολουθούν καταγράφονται ομαδοποιημένα ορισμένα από τα παραγόμενα σήμερα στην Π.Ε. Κιλκίς αγροτικά προϊόντα από τοπικές επιχειρήσεις (εντελώς ενδεικτικά):

1. Γαλακτοκομικά – τυροκομικά προϊόντα		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Φέτα Π.Ο.Π., γάλα, αριάνι, γιαούρτι, ρυζόγαλο, κεφίρ	Φάρμα Κουκάκη Α.Ε.	Κάτω Απόστολοι, τηλ. 2341094455
Φέτα Π.Ο.Π., κασέρι Π.Ο.Π., γάλα, αριάνι, κασέρι, γραβιέρα, κεφαλοτύρι, βούτυρο	Λύκας Γ. & ΣΙΑ Ο.Ε.	Βαφειοχώρι, τηλ. 2341087223
Φέτα Π.Ο.Π., μανούρι Π.Ο.Π., κασέρι πρόβειο Π.Ο.Π., μυζήθρα, γάλα	Κολιός Α.Ε.	Λιμνότοπος, τηλ. 2343023340
Φέτα Π.Ο.Π., κασέρι Π.Ο.Π., τυροκομικά	Ευζωνική Α.Β.Ε.Ε.	Εύζωνοι Πολυκάστρου, τηλ. 23430-20940, fax 20946
Φέτα Π.Ο.Π., μανούρι Π.Ο.Π.	Κατσάνος Γ.-Γιαννώτας Κ. Ο.Ε.	Ν. Σάντα, τηλ. 2341064195
Φέτα Π.Ο.Π.	Δάλλας Α. – Β. Πράπας Ο.Ε.	Π.Ε.Ο. Θεσ/νικης-Πολυκάστρου, Λιμνότοπος, τηλ. 23430 23507
Φέτα Π.Ο.Π.	Ρεγήτσας Β. Νικόλαος	Καστανιές, τηλ. 2341071986
Φέτα Π.Ο.Π.	Τσακνής Π. Χρήστος	Αγία Παρασκευή
Κασέρι Π.Ο.Π., γαλακτοκομικά προϊόντα	Δοϊράνη Α.Ε.	ΒΙ.ΠΕ. Κιλκίς, τηλ.: 23410 72227-9, fax 72230
Τυρί Φέτα	Καλογιάννης Ιωάννης	Χρυσόπετρα, τηλ. 2341099475, fax 99475
Πασκιδάν, παρχαροτύρ, κεφίρ, ταν, ανθότυρο, βούτυρο, γιαούρτι	Ραγιάν Α.Ε.	Βάθη, τηλ. 2341084267
Γάλα, ρυζόγαλο, κρέμα	Κιτσικίδης Παύλος	Πευκόδασος, τηλ. 2343022314, fax 22152

2. Οίνος – Παραδοσιακά ποτά		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Οίνος Π.Γ.Ε.	Χρήστος Αϊδαρίνης	Γουμένισσα, τηλ. 2343041293, fax 43513
Οίνος Π.Γ.Ε.	Ι. Μπουτάρης & Υιός	Γουμένισσα, τηλ. 2343041989, fax 41598
Οίνος Π.Γ.Ε.	Πετεινής Ο.Ε.	Αξιούπολη, τηλ. 2343032833, fax 32833
Οίνος Π.Γ.Ε.	Αρχοντάκης Ε.Π.Ε.	Αξιούπολη, τηλ. 2343032084, fax 32232
Οίνος Π.Γ.Ε.	Κτήμα Τίτου Ευτυχίδη	Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310273620
Οίνος Π.Γ.Ε.	Στέργιος Τάτσης	Γουμένισσα, τηλ. 2343041053, fax 41053
Οίνος Π.Γ.Ε.	Χατζηβαρύτης Α.Ε.	Γουμένισσα, τηλ. 2343041236, fax 2310218741
Τσίπουρο, ούζο	Παραγωγοί	

3. Παραδοσιακά γλυκίσματα		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Γλυκά του κουταλιού, ζυμαρικά, ριζότο, τσάι, μαρμελάδες, κεράσματα, Dips & σως	Α. Κέζου Δ. Δάρτση Ο.Ε. «Γουμένισσες»	Γρίβα, τηλ. 2343043455, fax 43513
Κουλουράκια, παστέλια, κέικ, πτιφουρ, κριτσίνια	Φαίδων Α.Ε.	Νέα Σάντα, τηλ.
Παστέλι, μέλι, ζαχαρωτά	Γιάννης Α.Ε.Β.Ε.	Αγ. Παντελεήμονας, τηλ. 2341075610, fax 75619

4. Ζυμαρικά - Δημητριακά		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Παραδοσιακά ζυμαρικά	Ραγιάν Α.Ε.	Βάθη, τηλ. 2341084267
Χυλοπίτες, τραχανάς, κουσκουσάκι κοφτό χυλοπιτάκι, σιτάρι (αποφλοιωμένο), σιμιγδαλένιος χαλβάς ευριστό, πληγούρι, κορκότο	Γκουρντζίδου Έλσα & ΣΙΑ Ο.Ε.	Χέρσο, τηλ. 23410 64765, fax 64813
Μακαρόνια	Eurimac Α.Ε.	ΒΙ.ΠΕ. Κιλκίς, τηλ. 23410 72166, fax 72160
Χυλοπίτες, τραχανάς, ευριστό, αλεύρι	Υιοί Πιστοφίδη Ο.Ε.	Κιλκίς, τηλ. 2341023073, fax 20142
Τσιψ με πραγματικό τυρί και χωρίς γλουτένη	Unismack ABEE	ΒΙ.ΠΕ. Κιλκίς, τηλ. 23410 71091

5. Βιολογικά προϊόντα		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Σιτάρι σκληρό, μαλακό, Σιτάρι μονόκκοκο με χαμηλή περιεκτικότητα γλουτένης, κριθάρι σίκαλη, βρώμη, μπιζέλι, βίκος, φακές, ρεβίθια, άχυρο και τριφύλλι	Αγρόκτημα Αφων Κιζιρίδη	Γερακαριό, τηλ. 2310891716
Ξύδι	Στέργιος Τάσης	Γουμένισσα, τηλ. 2343041053, fax 41053
Μαρμελάδες	Δημουλά Μαριγώ	Επτάλοφος, τηλ. 6946013615
Οίνος	Πετεινής Ο.Ε.	Αξιούπολη, τηλ. 2343032833, fax 32833
Βιοκαλλιέργειες	Τσακιρίδης Κώστας	Φανός, τηλ. 2343091558
Κουλουράκια	Φαίδων Α.Ε.	Νέα Σάντα, τηλ.
Παστέλι	Γιάννης Α.Ε.Β.Ε.	Αγ. Παντελεήμονας, τηλ. 2341075610, fax 75619

6. Κτηνοτροφικά προϊόντα		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Κρέας αμνοεριφίων, χοιρινό, μοσχαρίσιο	Κτηνοτροφικές επιχειρήσεις	Π.Ε. Κιλκίς
Σαλιγκάρια	Παραγωγοί	Π.Ε. Κιλκίς
Πουλερικά, αυγά	Πτηνοτροφεία	Μαυρονέρι κ.α.

7. Αρωματικά & Φαρμακευτικά φυτά & προϊόντα		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Αιθέρια έλαια	Ranorama Ε.Π.Ε.	Χέρσο Κιλκίς, τηλ. 6936630646
Απόσταξη και εμπορία ριγανέλαιου	Ecofarm Α.Ε.	4ο χλμ Κιλκίς Θεσσαλονίκης, τηλ. 2341027261, fax 27127
Βασιλικός, δενδρολίβανο, θυμάρι, καλέντουλα,	Μυρεψός	

λεβάντα, μελισσόχορτο, μέντα, ρίγανη, φασκόμηλο και χαμομήλι.		
8. Γεωργικά προϊόντα		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Σιτάρι, αλεύρι, άρτος	Ε.Α.Σ. Κιλκίς	Σ.Σ. Μουριές, τηλ. 23410 31226
Σιτάρι, αλεύρι, άρτος	Ε.Α.Σ. Αξιούπολης	Αξιούπολη, τηλ. 23430 31208
Ελιές, πιπεριές, αμπελόφυλλα, λιαστές ντομάτες	Παρπαράς Α.Ε. «Δήμητρα»	7ο χλμ Κιλκίς Δοϊράνης, τηλ. 23410 72220, fax 72223
Ρόδια, χυμός ροδιού	Ροδώνας Α.Ε.	Τούμπα, τηλ. 2343071352, fax 71502
Μανιτάρια	Μακεδονικά Αγροκτήματα	Κιλκίς
Σιτάρι σκληρό, μαλακό, μονόκκοκο με χαμηλή περιεκτικότητα γλουτένης, κριθάρι, σίκαλη, βρώμη, μπιζέλι κτηνοτροφικό, βίκος, φακές, ρεβίθια, άχυρο, τριφύλλι	Αγρόκτημα Αφων Κιζιρίδη	Γερακαριό, τηλ. 2310891716
Πατάτες	Ομάδα Παραγωγών Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Μεγ. Λιβαδίων "Πάικο"	Μεγάλα Λιβάδια
Κάστανα	Παραγωγοί	Γρίβα, Καστανερή κ.α.
Τομάτες	Παραγωγοί	Π.Ε. Κιλκίς
Βαμβάκι	Παραγωγοί	Π.Ε. Κιλκίς
Καπνός	Παραγωγοί	Π.Ε. Κιλκίς
Τρούφα	Παραγωγοί	Π.Ε. Κιλκίς
Κεράσια	Παραγωγοί	Φιλυριά κ.α.
Καρπούζι	Παραγωγοί	Νέο Αγιονέρι
Κυδώνια	Παραγωγοί	Αγ. Παντελεήμονας
Φασόλια	Παραγωγοί	Π.Ε. Κιλκίς

9. Προϊόντα αλιείας		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Γριβάδι, πικιά, πλατίτσες	Αλιευτικός Συνεταιρισμός Δοϊράνης	Δοϊράνη

10. Εμπορικές επιχειρήσεις		
Είδος	Επιχείρηση	Στοιχεία
Βιολογικά προϊόντα	Τα Γηγενή	Σπάρτης 3, τηλ. 2341025030
Βιολογικά προϊόντα	Αλχημιστής	Ν. Παναγιώτου 1, τηλ. 2341022278
Βιολογικά προϊόντα	Ευθυμιάδου Ελένη	21ης Ιουνίου & Καμπάνη, τηλ. 2341023599

2.11.1.4 Ζωική παραγωγή

Στην Κεντρική Μακεδονία απαντώνται όλοι οι κλάδοι της ζωικής παραγωγής υπό μορφή οργανωμένων εκμεταλλεύσεων των αντίστοιχων τύπων. Επειδή όμως η κτηνοτροφία υπόκειται στον ανταγωνισμό της φυτικής παραγωγής ως προς τη χρησιμοποίηση του εδάφους και της εργασίας έχει αναπτυχθεί σε συγκεκριμένες περιοχές της Περιφέρειας στις οποίες οι διαρθρωτικές συνθήκες (αναλογία αρδευόμενου εδάφους, μέγεθος εκμεταλλεύσεων, διαθέσιμη εργασία, πεδινές και ημιορεινές περιοχές, ύπαρξη βοσκοτόπων κ.λ.π.) συνεπάγονται μεγαλύτερες προσόδους για τους διαθέσιμους συντελεστές (έδαφος και εργασία) από τις προσδοκώμενες με τη χρησιμοποίησή τους στη φυτική παραγωγή. Στις περιοχές αυτές η κτηνοτροφία έχει δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης με την βελτίωση κυρίως της υποδομής εμπορίας.

Η ζωική παραγωγή και ιδιαίτερα η παραγωγή γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων υπήρξε πάντα μια από τις βασικές δραστηριότητες του πληθυσμού της υπαίθρου, έχοντας προσφέρει προϊόντα μοναδικά από άποψη ποιότητας και γεύσης. Η άριστη ποιότητα των πρώτων υλών που είναι προσεχτικά επιλεγμένες, δίνει στα προϊόντα ποιοτικά χαρακτηριστικά που κάνουν τη δοκιμή τους μία μοναδική γευστική εμπειρία. Στην μεγάλη γκάμα των γαλακτοκομικών προϊόντων, περιλαμβάνονται γνωστά προϊόντα όπως η **φέτα**, το **κατσικίσιο τυρί**, το **κασέρι** και το **παραδοσιακό γιαούρτι** αλλά και λιγότερο γνωστά, όπως το **Αριάνι** και το **Κεφίρ**.

Κύριοι κλάδοι ζωικής παραγωγής (κτηνοτροφίας) είναι η **βοοτροφία**, που περιλαμβάνει τη γαλακτοπαραγωγό βοοτροφία, τις θηλάζουσες αγελάδες και την κρεοπαραγωγό αγελαδοτροφία, η **προβατοτροφία**, η **αιγοτροφία** και η **χοιροτροφία**. Στην Κ. Μακεδονία υπάρχουν δύο καθαρές φυλές αγελάδων: Η φυλή «Συκιάς» που εκτρέφεται σε μικρό αριθμό ζώων στη Σιθωνία (Ν. Χαλκιδικής) και η φυλή «Κατερίνης» με μικρό αριθμό ζώων. Όσον αφορά τα πρόβατα στην Κ. Μακεδονία εκτρέφονται οι φυλές «Χιώτικη» και «Σερραϊκή» σε σχετικά μεγάλο αριθμό.

Οι κτηνοτρόφοι με τις οικογένειές τους εργαζόμενοι 365 ημέρες το χρόνο υπό οποιοσδήποτε καιρικές συνθήκες, φροντίζουν διαρκώς τα ζώα τους σε μια προσπάθεια επίτευξης της ποσότητας αλλά και της ποιότητας γάλακτος που θα τους εξασφαλίσει το οικογενειακό τους εισόδημα. Μεταφέρουν τεχνογνωσία αιώνων που διδάσκεται από τις προηγούμενες γενιές στις επόμενες και ενσωματώνεται στις εφαρμοζόμενες πρακτικές και στην καθημερινή ζωή δημιουργώντας την πλούσια παράδοση της περιοχής. Αυτή με το πέρασμα των αιώνων εμπλουτίστηκε και συμπεριέλαβε στοιχεία πολυπολιτισμικά αφού η Κεντρική Μακεδονία ανέκαθεν υπήρξε σταυροδρόμι πολιτισμών ενώνοντας την ανατολή με τη δύση και το βορρά με το νότο.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αναγνωρίζει ότι ο κλάδος της κτηνοτροφίας και εκείνος της μεταποίησης των κτηνοτροφικών προϊόντων είναι σημαντικός για την οικονομία μας, τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε Εθνικό επίπεδο κατέχοντας ένα σεβαστό μερίδιο του ΑΕΠ, επηρεάζοντας έτσι τη βιωσιμότητα και κατ' επέκταση την ευημερία μεγάλου και σημαντικού τμήματος του πληθυσμού της.

Στις μέρες μας που οι αγορές κλυδωνίζονται και επικρατεί αστάθεια και αβεβαιότητα σε όλα τα επίπεδα επηρεάζοντας και τον κλάδο των γαλακτοκομικών, μοναδικός τρόπος για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες είναι ο μακροχρόνιος στρατηγικός σχεδιασμός με κινήσεις οι οποίες θα συμβάλλουν στην κατάκτηση των αγορών από τα προϊόντα αυτά, προσδίδοντας τους την προστιθέμενη αξία που δικαιωματικά τους ανήκει.

Κεντρική Στρατηγική της Περιφέρειας είναι η δημιουργία σύγχρονων, ανταγωνιστικών αγροτικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, με βάση τα νέα εσωτερικά και διεθνή δεδομένα, στην κατεύθυνση της παραγωγής προϊόντων υψηλής ποιότητας που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των καταναλωτών. Η βελτίωση του εισοδήματος των αγροτών, μπορεί να προέλθει από την αύξηση της παραγωγικότητας και τη διάθεση στον καταναλωτή αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας.

Επιδίωξη και στόχος της στρατηγικής αυτής είναι τα αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα να διατίθενται στην αγορά και να εξάγονται τυποποιημένα, πιστοποιημένα, με υψηλή προστιθέμενη αξία και όπου είναι δυνατόν, με ονομασία προέλευσης.

Για τον λόγο αυτό η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας στηρίζει έμπρακτα με στοχευμένες δράσεις τα προϊόντα αυτά, έχοντας προγραμματίσει πλήρες σχέδιο υποστήριξής τους, με κύρια μέριμνα την προώθησή τους και γνώμονα την ασφάλεια των προϊόντων, την προστασία του καταναλωτή και του περιβάλλοντος.

Η Κεντρική Μακεδονία αποτελεί περιφέρεια με αξιόλογη κτηνοτροφική παραγωγή και είναι το κύριο κέντρο της βοοτροφίας της χώρας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει πρωτεύουσα θέση πανελλαδικά στην παραγωγή γάλακτος, καθώς αντιπροσωπεύει, σύμφωνα με στοιχεία του ΕΛΟΓΑΚ (2010):

- το 47,5% της συνολικής παραγωγής του αγελαδινού γάλακτος (320 χιλ. τόνοι ετησίως, αξίας 116 εκ €.)
- 16% της συνολικής παραγωγής του πρόβειου γάλακτος (88,5 χιλ. τόνοι ετησίως, αξίας 82 εκ €)
- 25% της συνολικής παραγωγής του αιγείου γάλακτος (37 χιλ. τόνοι ετησίως, αξίας 21 εκ €)

Η συνολική αξία του παραγόμενου γάλακτος στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι 220 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, ποσό που αφορά στις αγορές του πρωτογενούς προϊόντος από τους μεταποιητές γάλακτος, που ανέρχονται στους 120.

Βοοτροφία

Βοοτροφία ορίζεται ο κλάδος της Κτηνοτροφίας ο οποίος έχει ως αντικείμενο την εκτροφή των βοοειδών, βουβαλιών και βισόνων για την παραγωγή κυρίως γάλακτος, κρέατος και δέρματος. Η έντονη ελλειμματικότητα που παρουσιάζει η χώρα μας σε προϊόντα του κλάδου της βοοτροφίας και τα τεράστια ποσά που ξοδεύουμε για την εισαγωγή τους, της προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία για την εθνική μας οικονομία.

Στην Ελλάδα εκτρέφονται περίπου 731.103 (Υπ.Α.Α.Τ 2005) βοοειδή, εκ των οποίων 1.200 βουβάλια και 100 βίσονες και παράγονται περίπου 750.000 τόνοι αγελαδινού γάλακτος και 65.000 τόνοι βοείου – μοσχαρίσιου κρέατος. Κύριο ενδιαφέρον για τη χώρα μας παρουσιάζει η εκτροφή των κατοικίδιων βοών, για αυτό και οι όροι βοοειδή και βοοτροφία είναι σχεδόν ταυτόσημοι με τα ζώα αυτά. Η βοοτροφία αποτελεί σημαντικό κλάδο της γεωργίας και γενικότερα της εθνικής μας οικονομίας για τους εξής λόγους:

- Παράγει δύο από τα σημαντικότερα προϊόντα της διατροφής του ανθρώπου (γάλα και κρέας), τα οποία στις αναπτυγμένες χώρες αποτελούν τις βασικές πηγές πρωτεϊνών, λιπαρών ουσιών και άλλων στοιχείων, όπως σιδήρου και ασβεστίου.
- Εξασφαλίζει κύρια ή συμπληρωματική απασχόληση σε πάνω από 28.000 οικογένειες, οι οποίες προσφέρουν στην εθνική οικονομία προϊόντα αξίας 215 εκατομμυρίων ευρώ.
- Αξιοποιεί διαθέσιμους βοσκότοπους, κατώτερης ποιότητας ζωοτροφές (άχυρα, χόρτα κτλ.) και κάθε είδους γεωργικά και βιομηχανικά υποπροϊόντα τα οποία μετατρέπει σε προϊόντα υψηλής βιολογικής και διαιτητικής αξίας και τα οποία διαφορετικά θα έμεναν ανεκμετάλλευτα.
- Παρέχει απασχόληση και εισόδημα στους τομείς της μεταποίησης, της εμπορίας και των μεταφορών.
- Αποτρέπει την εγκατάλειψη και ερήμωση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της Ελλάδας και συμβάλλει έτσι στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού της χώρας.

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat (2005) η βοοτροφία, σαν κλάδος της ζωικής παραγωγής στην Ελλάδα συμμετείχε στην Ακαθάριστη Αξία Ζωικής Παραγωγής (ΑΑΠ) με ποσοστό 19,2% ενώ η συνολική εκατοστιαία μεταβολή της ΑΑΠ του κλάδου βοοτροφίας, την περίοδο 1995/2005 υπολογίζεται σε 26,7%.

Στην Ελλάδα εκτρέφονται εγχώριες φυλές (Κοινή Βραχυκερατική, Τήνου, Κατερίνης, Συκιάς), γαλακτοπαραγωγικές φυλές, κυρίως της φυλής Ασπρόμαυρη (Holstein -Friesian), κρεοπαραγωγικές φυλές κυρίως Λιμουζέν και Μπλοντ ντ' Ακιτέν (Blonde d-Aquitaine) και μικτής απόδοσης (Φαιά των Άλπεων και Σίμενταλ).

Η βοοτροφία αποτελεί τον κλάδο της ζωικής παραγωγής που συνδέεται άμεσα με το καλλιεργούμενο έδαφος και ως εκ τούτου υπόκειται στον ανταγωνισμό ως προς τη χρησιμοποίηση του εδάφους και της εργασίας περισσότερο από τους άλλους κλάδους της ζωικής παραγωγής.

Οι βοοτροφικές επιχειρήσεις, με βάση την παραγωγική τους κατεύθυνση διακρίνονται σε: Μονάδες εκτροφής αγελάδων γαλακτοπαραγωγής, Μονάδες εκτροφής αγελάδων κρεοπαραγωγής και Μονάδες πάχυνσης μοσχαριών.

Επειδή η παραγωγή μοσχαριών δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών της χώρας γίνονται αθρόες εισαγωγές μοσχαριών, είτε από ευρωπαϊκές, είτε από τρίτες χώρες. Τα μοσχάρια εισάγονται σε ηλικία 4-6 μηνών και βάρος 200-250 κιλών και παχύνονται μέχρι την ηλικία των 15-18 μηνών.

Η κρεοπαραγωγός βοοτροφία στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μονάδων, σχετικά μικρής δυναμικότητας, διεσπαρμένων σε όλη τη χώρα. Το ποσοστό συμμετοχής των συστηματικών μονάδων στο σύνολο της παραγωγής κυμαίνεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Οι βοοτροφικές επιχειρήσεις κρεοπαραγωγής ασχολούνται συνήθως με την πάχυνση (σε μικρό βαθμό με την αναπαραγωγή) ζώων που εισάγονται σε μικρή ηλικία και εν συνεχεία με την σφαγή αυτών.

Οι Έλληνες αγελαδοτρόφοι είναι ως επί το πλείστον νέοι επιχειρηματίες, που δεν βασίζονται τη βιωσιμότητά τους στις άμεσες επιδοτήσεις της Ε.Ε, έχουν προχωρήσει σε πολύ σημαντικές επενδύσεις συγκριτικά με άλλους κλάδους της οικονομίας και έχουν στόχο τη δημιουργία κτηνοτροφικής παράδοσης για τα διάδοχα μέλη της οικογένειας.

Η σύγχρονη ελληνική επιχειρηματική γαλακτοπαραγωγός αγελαδοτροφία συγκεντρώνεται κυρίως στη Μακεδονία (59,3%), τη Θράκη (7,3%) και τη Θεσσαλία (5,1%), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό (28,3%) των αγελαδοτροφικών μονάδων κατανέμεται στην Ήπειρο, τη Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο και τα νησιά.

Στην Ελλάδα, εκτρέφεται το 0,4% των βοοειδών όλης της Ευρώπης. Ο μεγαλύτερος πληθυσμός βοοειδών στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ, καταγράφηκε το 1974. Από τότε ξεκίνησε μια πτωτική πορεία του που οφείλεται κυρίως στην ανταγωνιστική τάση φυτικής προς ζωική παραγωγή για τη χρήση εδαφικών πόρων. Έτσι με την τόνωση, μέσω ευνοϊκής πολιτικής, της φυτικής παραγωγής μειώθηκαν οι εκτάσεις με βοσκότοπους ή καλλιεργούμενες ζωοτροφές με άμεσο αποτέλεσμα την συρρίκνωση του κλάδου της βοοτροφίας. Επικουρικά αυτού του λόγου έδρασε και η εκμηχάνιση της γεωργίας εξαιτίας της οποίας σταμάτησε η χρησιμοποίηση των βοοειδών στις γεωργικές εργασίες καθώς επίσης και η ακολουθούμενη πολιτική τιμών η οποία καθήλωσε τις τιμές παραγωγού σε χαμηλά επίπεδα.

Την πρώτη θέση στη συνολική παραγωγή βοείου/μοσχαρίσιου κρέατος, με σημαντική διαφορά από τις υπόλοιπες, κατέχει η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία τη τριετία 2002-2004 συγκέντρωσε το 42,54% της συνολικής παραγωγής βοείου κρέατος. Ακολούθησαν κατά σειρά η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη με ποσοστό 15,4%, η Θεσσαλία με ποσοστό 13,6% και η Δυτική Μακεδονία με ποσοστό 7,7%. Οι περισσότερες περιφέρειες της χώρας παρουσίασαν διαχρονική μείωση της παραγωγής τους σε βόειο κρέας κατά την εξεταζόμενη περίοδο, ενώ κάποιες παρουσίασαν σταθερότητα ή μικρή αύξηση.

Στην Ελλάδα η γαλακτοπαραγωγός βοοτροφία εξελίσσεται σε επιχειρηματική μορφή με γρήγορους ρυθμούς. Έχει επιτευχθεί σημαντική βελτίωση των αποδόσεων λόγω της βελτίωσης του γενετικού υλικού των ζώων και της βελτίωσης των συνθηκών εκτροφής τους (διατροφή, σταβλισμός κ.λπ.).

Χωροταξικά η παραγωγή γάλακτος συγκεντρώνεται κυρίως σε ορισμένες περιφέρειες της χώρας με πρώτη την Κεντρική Μακεδονία, στην οποία παράγεται το 48% του αγελαδινού γάλακτος και

ακολουθούν οι περιφέρειες της Θεσσαλίας και της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η γαλακτοπαραγωγός αγελαδοτροφία παραδοσιακά συγκεντρώνονταν σε πεδινές περιοχές με αρδευόμενες εκτάσεις κατάλληλες για παραγωγή ζωοτροφών καθώς και κοντά σε αστικά κέντρα όπου αναπτύχθηκαν και οι πρώτες μονάδες επεξεργασίας και τυποποίησης αγελαδινού γάλακτος. Σήμερα όμως, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και το αναπτυγμένο δίκτυο μεταφορών, οι μονάδες επεξεργασίας δεν συνδέονται πλέον στενά με τον τόπο παραγωγής του γάλακτος.

Η αυτάρκεια της Ελλάδας σε βόειο κρέας αντιστοιχεί, κατά μέσο όρο στην εξεταζόμενη περίοδο, σε 35,3% η δε κατά κεφαλήν κατανάλωση βόειου κρέατος σε 20,9 κιλά.

Ο κίνδυνος από τη νόσο των «τρελών αγελάδων» επηρέασε πολύ σοβαρά την κατανάλωση βοείου κρέατος. Στη συνέχεια η κατανάλωση επανήλθε σταδιακά, σε επίπεδα όμως χαμηλότερα από αυτά πριν από την κρίση. Επίσης υπάρχει μία ελαφρά σταδιακή μείωση στην κατανάλωση βοείου κρέατος, λόγω της αλλαγής των διατροφικών συνηθειών και λόγω της γενικότερης αντίληψης που υπάρχει σήμερα για την ασφάλεια του βοείου κρέατος. Κατά τις περιόδους έντονων διατροφικών κρίσεων (όπως ήταν αυτή με τη νόσο των τρελών αγελάδων) παρατηρείται κάθετη μείωση της κατανάλωσης βόειου κρέατος, αλλά παράλληλα εμφανίζεται έντονη ζήτηση του εγχώριου κρέατος, δηλαδή του κρέατος που προέρχεται από ζώα που γεννήθηκαν, παχύνθηκαν και σφάχτηκαν στην Ελλάδα, το οποίο γενικά θεωρείται ασφαλές.

Για τα γαλακτοκομικά προϊόντα από αγελαδινό γάλα, σύμφωνα με στοιχεία του Υπ.Α.Α.Τ (2001), η αυτάρκεια της χώρας κυμαίνεται σε ένα μέσο όρο 48-50% και η μέση κατανάλωση ανά άτομο φθάνει μόλις τα 40 κιλά νωπού αγελαδινού γάλακτος, έναντι των 70 κιλών που καταναλώνει ο μέσος ευρωπαίος πολίτης. Η Ελλάδα είναι έντονα ελλειμματική σε αγελαδινό γάλα. Ο μικρός βαθμός αυτάρκειας της χώρας σε αγελαδινό γάλα οφείλεται κυρίως στο καθεστώς των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων. Αντίθετα με το κρέας, παρατηρείται σημαντική αύξηση της κατανάλωσης τα τελευταία χρόνια και ιδίως του νωπού (φρέσκου) γάλακτος. Η γαλακτοπαραγωγική αγελαδοτροφία της χώρας μας εφοδιάζει τις γαλακτοβιομηχανίες μας με γάλα υψηλής ποιότητας που χρησιμοποιείται για παστερίωση και άμεση κατανάλωση (περίπου 550.000 τόνοι το 2005) και για την παρασκευή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων (220.000 τόνοι το 2005). Το υπόλοιπο γάλα (περίπου 500.000 τόνοι) για την κάλυψη των αναγκών μας εισάγεται. Η αξία των εισαγωγών κρέατος (συνολικά) και γάλακτος υπολογιζόταν το 2005 σε 951,8 εκατομμύρια € με την αξία των εισαγομένων ζώων και γαλακτοκομικών προϊόντων (κυρίως τυριών), να ανέρχεται σε σύνολο 1.616 εκατομμύρια €, δηλαδή 56% της ακαθάριστης αξίας της κτηνοτροφικής παραγωγής (2.903 εκατομμύρια €) και αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη δαπάνη για εισαγωγές μετά το πετρέλαιο.

Οι εισαγωγές βόειου κρέατος κυμαίνονται σε υψηλότερα επίπεδα από το μέγεθος της εγχώριας παραγωγής από το 1980 και μετά. Το ποσοστό των εισαγωγών επί της συνολικής κατανάλωσης κυμάνθηκε μεταξύ του 58%-74%, την περίοδο 1988-2002. Ειδικότερα, οι εισαγόμενες ποσότητες κυμάνθηκαν μεταξύ των 112,8-173,2 χιλιάδες τόνους. Το συγκεκριμένο είδος κρέατος κάλυψε το 36,7%-48,8% της συνολικής εισαγόμενης ποσότητας βρώσιμων κρεάτων την περίοδο 1996-1999, ενώ τη διετία 2000- 2001 το ποσοστό συμμετοχής του μειώνεται σε 18,5%-20,5%. Το σύνολο σχεδόν των εισαγομένων ποσοτήτων προέρχεται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών αφορά νωπά κρέατα βοοειδών, ενώ σε σημαντικά μικρότερες ποσότητες εισάγονται κατεψυγμένα κρέατα και βρώσιμα παραπροϊόντα.

Σημαντικότερος προμηθευτής της χώρας μας είναι η Γαλλία, ακολουθούμενη από την Ολλανδία και τη Γερμανία. Οι ποσότητες των βοείων κρεάτων που εισάγονται από Τρίτες χώρες και κυρίως από την Μποτσουάνα και τη Ζιμπάμπουε, είναι κατά πολύ χαμηλότερες και αφορούν κατά κύριο λόγο κατεψυγμένα κρέατα βοοειδών.

Οι εξαγωγές βόειου-μοσχαρίσιου κρέατος κάλυψαν το 21%-26% των συνολικών εξαγωγών κρέατος την περίοδο 1996-1999, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το 2000 διαμορφώθηκε σε 34,9% και το 2001 σε 4,6%.

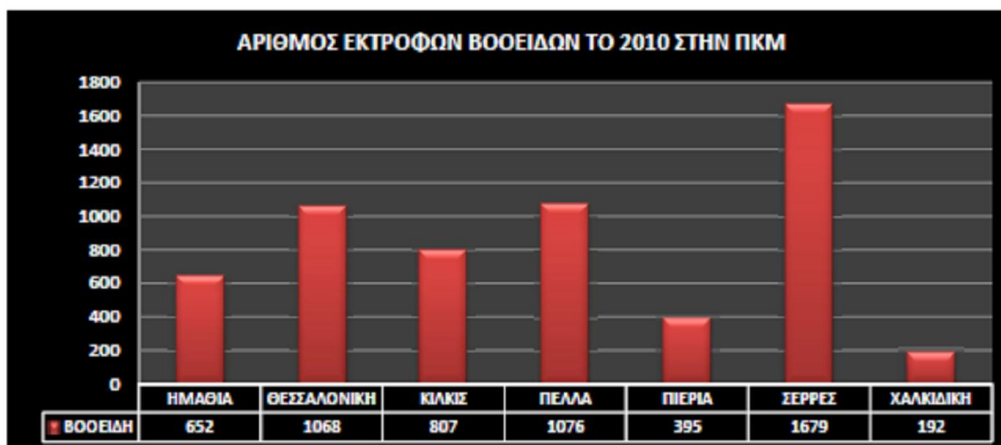
Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΣΥΕ, το 2000 εξήχθησαν 4.331 τόνοι βόειου-μοσχαρίσιου κρέατος, ενώ το 2001 εκτιμάται ότι η εν λόγω ποσότητα μειώθηκε σε 576 τόνους. Οι τρίτες χώρες αποτέλεσαν τον κυριότερο προορισμό των ελληνικών βόειων κρεάτων καθ'όλο το εξεταζόμενο διάστημα (1996-2001). Οι αντίστοιχες ποσότητες που εξήχθησαν στις χώρες της Ε.Ε. ήταν αρκετά χαμηλότερες.

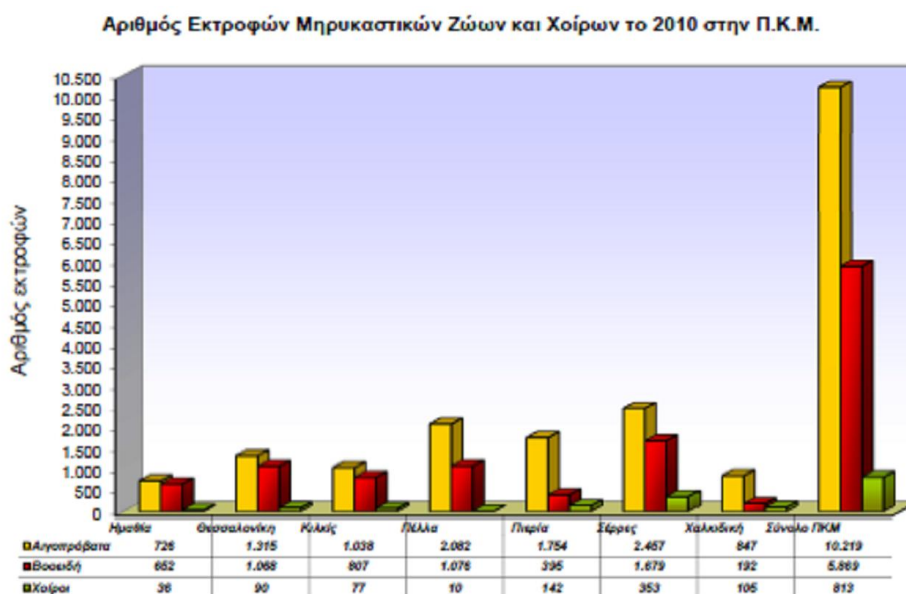
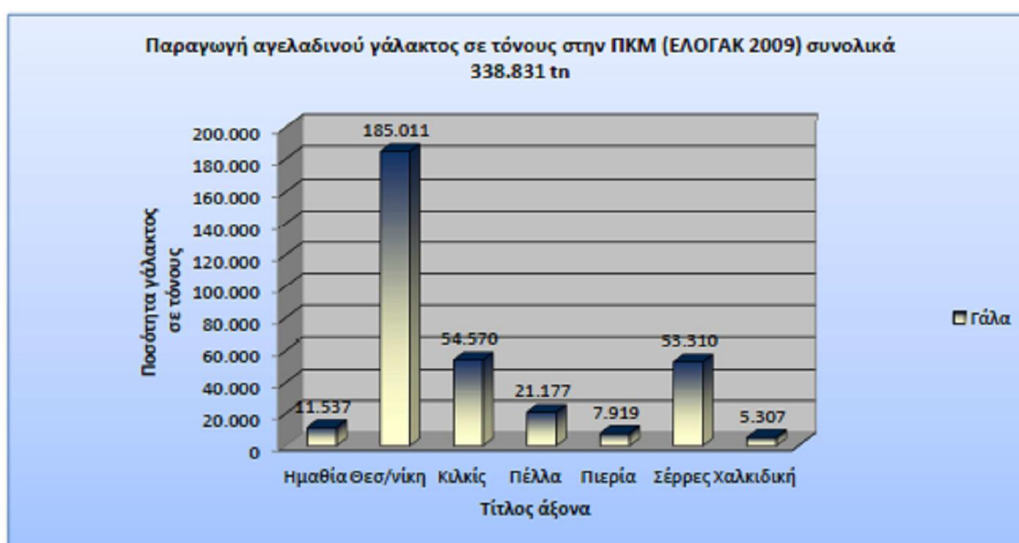
Εκτιμάται ότι υπάρχει δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη της ζωικής παραγωγής στη χώρα μας και ιδιαίτερα στον κλάδο του βόειου κρέατος και αγελαδινού γάλακτος που είμαστε έντονα ελλειμματικοί σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι Έλληνες προτιμούν τα ελληνικά προϊόντα επειδή τα θεωρούν ποιο ασφαλή και ανώτερης ποιότητας.

Η Ελλάδα έχει μεγάλες δυνατότητες παραγωγής ζωικών προϊόντων καλής ποιότητας και απόλυτα ασφαλή τα οποία επιζητεί όλο και περισσότερο ο σημερινός καταναλωτής ιδιαίτερα μετά τις επανειλημμένες διατροφικές κρίσεις (διοξίνες, νόσος τρελών αγελάδων κ.λπ.). Ο αυστηρός έλεγχος των εισαγόμενων προϊόντων, η καταπολέμηση του φαινομένου της ελληνοποίησης τους και η δυνατότητα αναγνώρισης των ελληνικών προϊόντων από τον καταναλωτή, μπορεί να αυξήσει τη ζήτηση των ελληνικών προϊόντων να βελτιώσει το επίπεδο των τιμών του παραγωγού και να δώσει νέα δυναμική στην ανάπτυξη της ελληνικής κτηνοτροφίας.

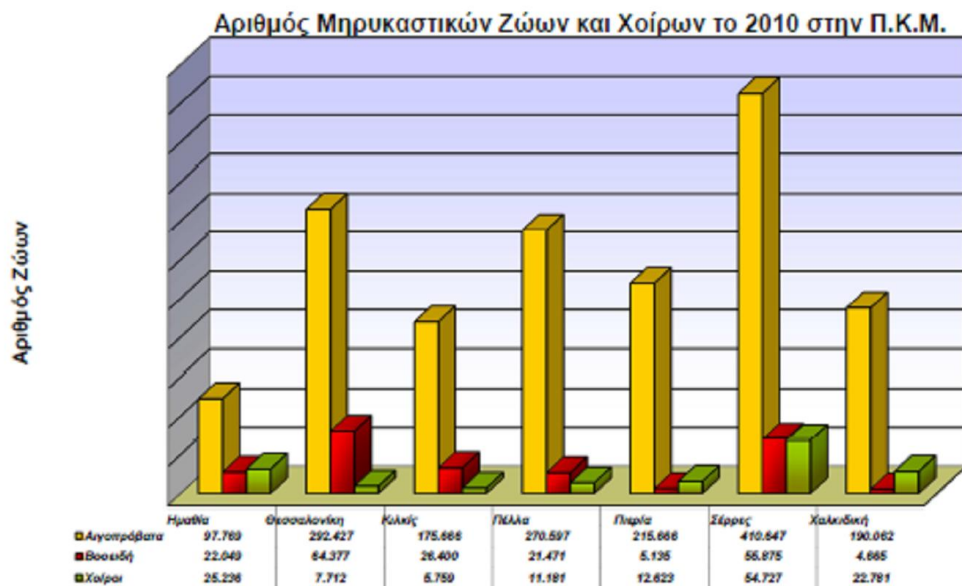
Ιδιαίτερη δυναμική ανάπτυξης εμφανίζει ο κλάδος της γαλακτοπαραγωγού αγελαδοτροφίας. Η ανάπτυξη της γαλακτοπαραγωγού αγελαδοτροφίας θα μειώσει και το έλλειμμα της χώρας μας σε βόειο κρέας δεδομένου ότι θα έχουμε αύξηση των παραγόμενων μοσχαριών.

Γενικός αναπτυξιακός στόχος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι η σύνδεση της φυτικής με τη ζωική παραγωγή και η αύξηση της συμμετοχής της ζωικής παραγωγής στην Ακαθάριστη Αξία της συνολικής γεωργικής παραγωγής με συνεπαγόμενη την άρση της ανισορροπίας της σχέσης 1:4 ζωικής προς φυτική παραγωγή.

Αιγοπροβατοτροφία

Η αιγοπροβατοτροφία (μικρά μηρυκαστικά) αποτελεί παραδοσιακά έναν από τους δυναμικότερους κλάδους στη χώρα μας, συμβάλλοντας κατά 18% περίπου στο συνολικό αγροτικό εισόδημα. Η παραγωγική αυτή κατεύθυνση στηρίχθηκε στους άφθονους φυσικούς πόρους και προσαρμόστηκε στις ιδιαίτερες κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες της πατρίδας μας. Στον ελλαδικό χώρο, η αιγοπροβατοτροφία προσφέρεται σαν μια διέξοδος της σύγχρονης αγροτικής οικονομίας και έχει ιδιαίτερη σημασία δεδομένου ότι αξιοποιεί εκτάσεις ορεινές-μειονεκτικές που θα ήταν αδύνατο να αξιοποιηθούν διαφορετικά.

Το αίγιο και πρόβιο κρέας και γάλα είναι δύο βασικές κατηγορίες προϊόντων με μεγάλη οικονομική σημασία κι αποτελούν τις κυριότερες πηγές του αγροτικού εισοδήματος των κατοίκων των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών. Στη χώρα μας υπολογίζεται ότι 250.000 χιλιάδες οικογένειες απασχολούνται στον τομέα ως κτηνοτρόφοι ή και μεταποιητές.

Στην Ε.Ε εκτρέφονται περίπου 100,5 εκατομμύρια πρόβατα και αίγες. Οι σημαντικότερες χώρες, από πλευράς εκτρεφόμενου αριθμού προβάτων, είναι το Ηνωμένο Βασίλειο με 24,4 εκατομμύρια, η Ισπανία με 22,5 εκατομμύρια, η Ιταλία με 8,0 εκατομμύρια, η Γαλλία με 8,8 εκατομμύρια και η Ελλάδα με 8,5 εκατομμύρια με βάση στοιχεία του 2005.

Σε ότι αφορά τις αίγες, για το ίδιο έτος, η Ελλάδα εκτρέφει 5,1 εκατομμύρια ζώα περίπου και ακολουθούν η Ισπανία με 2,9 εκατομμύρια, η Γαλλία με 1,2 εκατομμύρια και η Ιταλία με 960 χιλιάδες ζώα περίπου.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στη χώρα μας εκτρέφεται περίπου το 45% του συνολικού αριθμού αιγών της Ε.Ε. Στην Ε.Ε η εκτροφή προβάτων και αιγών γίνεται κύρια για το κρέας τους ενώ στη χώρα μας γίνεται για το γάλα τους, χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το 95% των ζώων στην Ελλάδα αρμέγεται.

Ο κύριος όγκος της ελληνικής αιγοπροβατοτροφίας έχει ως παραγωγική κατεύθυνση την γαλακτοπαραγωγή. Αίγες και πρόβατα με κατεύθυνση την γαλακτοπαραγωγή εκτρέφονται και στις γειτονικές μας χώρες όπως είναι η Βουλγαρία, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM), η Ρουμανία και η Τουρκία.

Σε ότι αφορά το αίγιο γάλα αξιοποιείται κατά βάση για την παραγωγή ορισμένων τυριών κυρίως στη Γαλλία, την Ιταλία και την Ελλάδα. Οι κύριες χώρες παραγωγής αιγείου και προβείου γάλακτος στην Ε.Ε είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Γαλλία.

Όσον αφορά στη κρεατοπαραγωγό αιγοπροβατοτροφία, η Ε.Ε είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός προβείου και αιγείου κρέατος παγκοσμίως μετά την Κίνα. Το πρόβειο κρέας είναι το κύριο προϊόν του τομέα σε επίπεδο Ε.Ε, ενώ για τη χώρα μας είναι το γάλα.

Η αιγοπροβατοτροφία στο σύνολο δεν έχει εσταβλισμένη μορφή αλλά εκτατική όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα γεγονός που δημιουργεί προβλήματα σε σχέση με τη διαχείριση των κοινόχρηστων βοσκοτόπων. Η κυρίαρχη μορφή των εκμεταλλεύσεων στην περιφέρειά μας συνίσταται σε μικρές οικογενειακές μονάδες εκτατικής μορφής, οι οποίες χαρακτηρίζονται από μεγάλο βαθμό διαφοροποίησης ως προς το μέγεθος, τις σταυλικές εγκαταστάσεις, την παραγωγή κ.λπ. Το εκτατικό σύστημα, στο πλαίσιο του οποίου εκτρέφονται τα περισσότερα αιγοπρόβατα, χαρακτηρίζεται από ετήσιες μετακινήσεις (προς και από τους θερινούς-ορεινούς βοσκοτόπους) και από μεγάλες διαδρομές των κοπαδιών κατά τη διάρκεια της ημέρας, τόσο μέσα στο βοσκότοπο, όσο και γύρω από τα «χειμαδιά», για εξεύρεση βοσκής.

Η εκτατική εκτροφή ταιριάζει περισσότερο στην σύγχρονη τάση παραγωγής προϊόντων ποιότητας, προϊόντων βιολογικής εκτροφής ή ολοκληρωμένης παραγωγής.

Ο τρόπος εκτροφής (εκτατική) των αιγών και προβάτων στη χώρα μας, μαζί με τις εγχώριες φυλές, προσδίδουν στο παραγόμενο κρέας την επιδιωκόμενη από το καταναλωτικό κοινό γεύση. Το μέσο βάρος των σφαγίων που διατίθεται στην αγορά είναι από τους χαμηλότερους στην Ε.Ε αλλά και στον κόσμο. Αυτό από οικονομικής απόψεως θεωρείται ασύμφορο, ωστόσο τα μεγάλα σφάγια δεν γίνονται αποδεκτά από το Ελληνικό καταναλωτικό κοινό που στη συντριπτική του πλειοψηφία προτιμά σφάγια γάλακτος βάρους 10 έως 14 κιλά.

Η συμμετοχή της ελληνικής κτηνοτροφίας στην αγροτική παραγωγή είναι δυσανάλογα μικρή σε σχέση με τις ανάγκες της εγχώριας κατανάλωσης σε κρέας και γαλακτοκομικά προϊόντα.

Τα περισσότερα τυριά ΠΟΠ (φέτα, κασέρι, γραβιέρα, ανθότυρο κλπ.) παράγονται από πρόβειο ή αίγιο και πρόβειο γάλα, για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η ανάπτυξη του τομέα.

Υπάρχουν 4 κύρια κανάλια διάθεσης του αιγείου και προβείου γάλακτος από τους παραγωγούς:

α) Σε τοπικό ιδιωτικό τυροκομείο (Οι παραγωγοί που πωλούν το γάλα σε τοπικά τυροκομεία επηρεάζονται κυρίως από τις προσωπικές σχέσεις, έχουν μέτρια παραγωγή γάλακτος, είναι μεσήλικες, έχουν μεγάλα ποίμνια, διαθέτουν περισσότερο από το 61% της γης τους στην αιγοπροβατοτροφική εκμετάλλευση και οι οικονομικές τους αποδόσεις είναι στο μέσο όρο).

β) Σε συνεταιριστικό τυροκομείο (Οι παραγωγοί που χρησιμοποιούν το εργοστάσιο του συνεταιρισμού για τη διάθεση του γάλακτος επηρεάζονται κυρίως από την τιμή πώλησης, είναι μέτριας δυναμικότητας παραγωγοί, είναι νέοι σε ηλικία, έχουν μεγάλα ποίμνια, διαθέτουν περισσότερο από το 61% της γης τους στην αιγοπροβατοτροφική εκμετάλλευση και οι οικονομικές τους αποδόσεις είναι επίσης στο μέσο όρο).

γ) Σε μεγάλη βιομηχανία (Οι παραγωγοί που προτιμούν να διαθέτουν το γάλα στις μεγάλες γαλακτοβιομηχανίες έχουν μονάδες μεγάλης δυναμικότητας, είναι μέσης ηλικίας, έχουν μεγάλα ποίμνια, διαθέτουν περισσότερο από το 61% της γης τους στην αιγοπροβατοτροφική εκμετάλλευση και οι οικονομικές τους αποδόσεις είναι πάνω από το μέσο όρο).

δ) Σε ιδιωτική κατανάλωση (Οι παραγωγοί που χρησιμοποιούν το γάλα για ιδιωτική κατανάλωση επηρεάζονται από την ποσότητα του παραγόμενου γάλακτος, είναι μικρής δυναμικότητας, μεγάλης ηλικίας, έχουν μικρό ποίμνιο, διαθέτουν λιγότερο από 30% της γης τους στην αιγοπροβατοτροφική εκμετάλλευση και οι οικονομικές τους αποδόσεις είναι κάτω από το μέσο όρο).

Το γάλα και το κρέας είναι τρόφιμα ζωτικής σημασίας, αναπτυξιακοί μοχλοί και διατροφικά όπλα στρατηγικής σημασίας για τις χώρες που τα παράγουν και τα εμπορεύονται. Κυριότεροι προμηθευτές της Ε.Ε σε πρόβειο κρέας (δεν γίνονται εισαγωγές αιγείου) είναι η Ν. Ζηλανδία, η Αυστραλία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία κλπ.

Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία μέχρι και το 2005, η Ε.Ε ήταν αυτάρκης στην πλειοψηφία των κτηνοτροφικών προϊόντων, εκτός του προβείου και αιγείου κρέατος.

Η κατανάλωση προβείου κρέατος στην Ε.Ε στη δεκαετία 1995-2004 διατηρείται σε σταθερά επίπεδα, παρουσιάζοντας μια μικρή μείωση της τάξης του 2%. Η αυτάρκεια όμως εμφανίζει πτωτική πορεία, φτάνοντας το 2004 σε ποσοστό 78,79%, γεγονός που αποδίδεται στη μείωση του ζωικού κεφαλαίου.

Οι ανάγκες σε πρόβειο κρέας καλύπτονται με εισαγωγές που πραγματοποιούνται από τρίτες χώρες, οι οποίες στο χρονικό διάστημα 1996-2003 εμφάνισαν αύξηση της τάξεως του 16%.

Ιδιαίτερος αξιοσημείωτος γονός αποτελεί ότι η ανθρώπινη κατανάλωση προβείου και αιγείου κρέατος στην Ελλάδα είναι περίπου 4 φορές μεγαλύτερη της αντίστοιχης μέσης κατανάλωσης της Ε.Ε, παρότι τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μία μικρή μείωση.

Στην Ελλάδα το ποσοστό αυτάρκειας κυμαίνεται γύρω από το 86%. Το έλλειμμα καλύπτεται με εισαγωγές (Πίνακας 13) από τη Βουλγαρία (φρέσκο ή με απλή ψύξη κρέας), τη Ρουμανία (κυρίως ζωντανά) και τη Ν. Ζηλανδία (κατεψυγμένο) αλλά και από τις άλλες χώρες-μέλη (πχ. Ισπανία, Ην. Βασίλειο). Σε ότι αφορά το γάλα (πρόβειο και αίγιο) η Ελλάδα είναι γενικά αυτάρκης. Οι λίγες εισαγωγές σε πρόβειο που γίνονται από κάποιες κοινοτικές

(Ιταλία, Γαλλία) ή τρίτες χώρες (FYROM) δεν επηρεάζουν σημαντικά την αγορά.

Η χώρα μας είναι ελλειμματική στα κυριότερα κτηνοτροφικά προϊόντα.

Ο τομέας της ελληνικής αιγοπροβατοτροφίας έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης εφόσον ληφθούν τα αναγκαία μέτρα και επιλυθούν τα διαρθρωτικά προβλήματα του τομέα.

Για να έχει προοπτική ο τομέας της αιγοπροβατοτροφίας, πρέπει να συντρέχουν δύο κυρίως βασικές προϋποθέσεις. Να υπάρξει στροφή στην ποιότητα και ασφάλεια των παραγόμενων τελικών προϊόντων (γάλα, τυροκομικά, κρέας κλπ.), γεγονός που θα ανοίξει ή θα διευρύνει δρόμους σε ανταγωνιστικές αγορές. Να αυξηθεί η παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών.

Για την ανάπτυξη της αιγοπροβατοτροφίας απαιτούνται σχεδιασμένες παρεμβάσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν σε αναπτυξιακά προγράμματα τοπικού, περιφερειακού και εθνικού χαρακτήρα. Η προστιθέμενη αξία του αιγείου και προβείου κρέατος και γάλακτος αυξάνει διαρκώς, κύρια λόγω της υψηλής διατροφικής τους αξίας και της ιδιαίτερης γεύσης τους, επομένως πρέπει να υπολογίζεται πάντα σαν παράγοντας υψηλής σημασίας στη διαμόρφωση στρατηγικής και πολιτικής για τον χώρο.

Χρειάζεται πρωτοβουλία από την πολιτεία και συνεργασία των αιγοπροβατοτρόφων, των τυροκόμων, του δικτύου προώθησης διανομής, εμπορίας προϊόντων αιγοπροβατοτροφίας, των φορέων ελέγχου, των κέντρων γενετικής βελτίωσης ζώων, των ΑΕΙ & ΤΕΙ κ.λ.π.

Η αιγοπροβατοτροφία αποτελεί έναν από τους παλαιότερους και σπουδαιότερους κλάδους της ζωικής παραγωγής της Κεντρικής Μακεδονίας.

Με την ανάπτυξη των άλλων κλάδων ζωικής παραγωγής (βοοτροφία, χοιροτροφία, πτηνοτροφία) και την παρατηρούμενη μείωση ποιμένων, η αιγοπροβατοτροφία άλλαξε μορφή και σήμερα παρατηρείται μείωση του μικρού και του μέσου μεγέθους αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων και αύξηση του αριθμού των μεγάλου μεγέθους αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, ιδιαίτερα εκεί όπου υπάρχουν επαρκείς και κατάλληλοι βοσκότοποι.

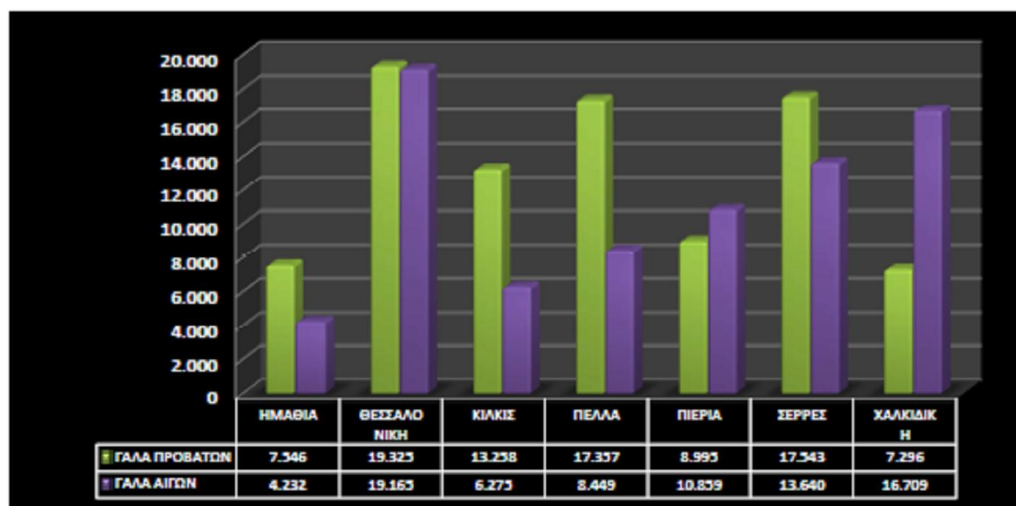
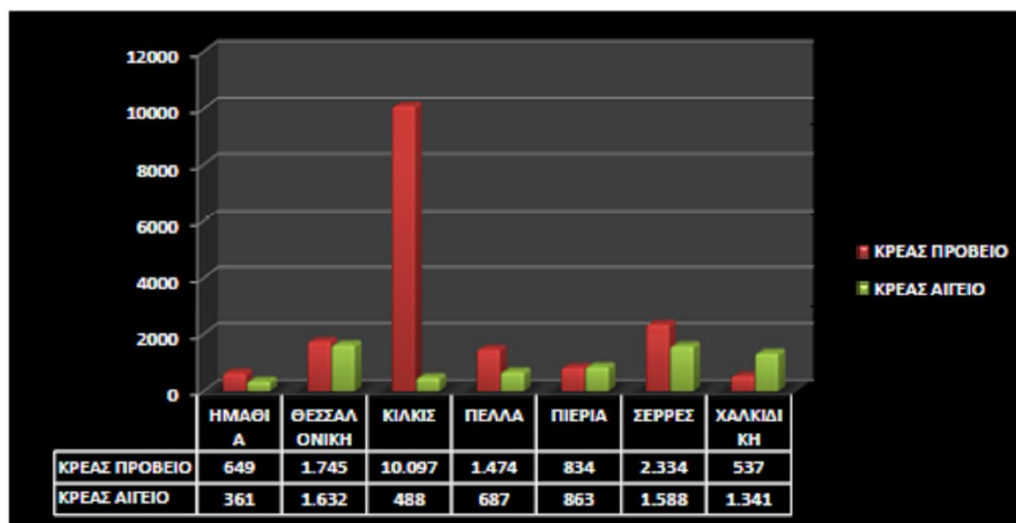
Η Κεντρική Μακεδονία παρουσιάζεται ως μία από τις παραγωγικότερες περιοχές της χώρας τόσο στην παραγωγή γάλακτος όσο και στην παραγωγή αμνών.

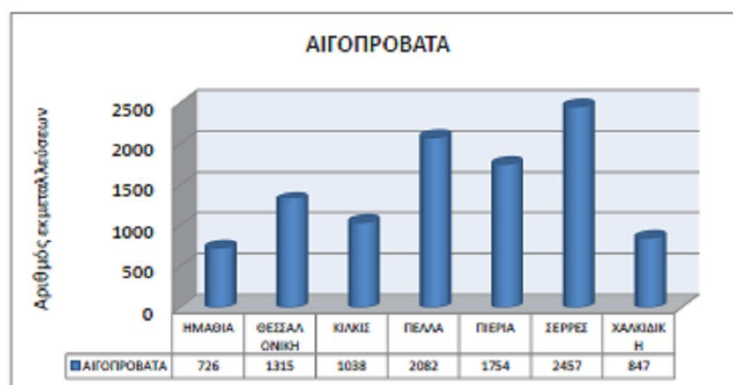
Με βάση το γεγονός ότι η **Ε.Ε. είναι ελλειμματική σε αιγοπρόβειο γάλα και κρέας** και ότι η πλειονότητα του ελληνικού λαού προτιμάει το αρνίσιο κρέας και το τυρί φέτα, οι προοπτικές είναι ευνοϊκές για αμφότερες τις μορφές των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, που αναμένεται ότι θα επικρατήσουν. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη μορφή μπορεί να σταθεί οικονομικά υπό τις παρούσες συνθήκες επιδοτήσεων (καν. 1782/2003),

εφόσον αυξηθούν σε μέγεθος 300, 400 και 500 προβατίνων και εκμεταλλευτούν τους υπάρχοντες πεδινούς (κατά την περίοδο του χειμώνα) και ημιορεινούς και ορεινούς (από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο) βοσκοτόπους. Αυτό είναι εφικτό εφόσον ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων αυτών μειωθεί σημαντικά και στηριχθεί κυρίως στα μέλη της αιγοπροβατοτροφικής οικογένειας με παράδοση στον κλάδο αυτό της ζωικής παραγωγής. Η μορφή αυτή της αιγοπροβατοτροφίας έχει ανάγκη στήριξης όχι μόνο από οικονομικής πλευράς αλλά και για λόγους κοινωνικής δηλ.

αποφυγή ερήμωσης της υπαίθρου. Στα πλαίσια αυτής της μορφής αιγοπροβατοτροφίας θα μπορούσε η βιολογική αιγοπροβατοτροφία να αποτελέσει μια καλή προοπτική κυρίως για τις ορεινές και προβληματικές περιοχές.

Από την άλλη πλευρά, η δεύτερη μορφή της αιγοπροβατοτροφίας, δηλαδή η εξάπλωσή της υπό τη μορφή σύγχρονων εκμεταλλεύσεων εντατικής εκτροφής φαίνεται να κερδίζει έδαφος, αφού συχνά δημιουργούνται τέτοιες εκμεταλλεύσεις μεγέθους 150-200 προβατίνων μεγάλης παραγωγικότητας. Βασική προϋπόθεση αυτών είναι η ύπαρξη κατάλληλων εδαφών αφενός μεν για τη δημιουργία πλούσιων τεχνητών λιμνώνων, αφετέρου δε για την εξασφάλιση χονδροειδών ζωοτροφών και ειδικότερα ενσιρωμάτων μέσα στην εκμετάλλευση.

Το Κιλίκι έχει μακρόχρονη παράδοση στην κτηνοτροφία. Σήμερα στο νομό απαντώνται όλοι οι κλάδοι της ζωικής παραγωγής με κυρίαρχους βέβαια τα βοοειδή, τα αιγοπρόβατα καθώς και την ορνιθοτροφία. Ο πίνακας που ακολουθεί δίνει μια σαφή εικόνα της κατανομής ζωικού κεφαλαίου στους δήμους Κιλίκιας και Παιονίας καθώς και στο σύνολο της Π.Ε. Κιλίκιας για το 2005.

Κατανομή ζωικού κεφαλαίου έτους 2005

ΕΙΔΟΣ ΖΩΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΙΚΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ	Π.Ε ΚΙΛΙΚΙΑΣ
Βοοειδή	22.809	9.293	32.102
Προβατοειδή	89.771	51.613	141.384
Αιγοειδή	41.131	28.555	69.686
Χοίροι αναπαραγωγής	1.232	526	1.758
Χοίροι κρεοπαραγωγής	2.733	2.704	5.437
Όρνιθες	478.643	35.882	514.525
Κουνέλια	3.775	1.363	5.138
Στρουθοκάμηλοι	2.370	0	2.370
Κυψέλες	2.615	2.071	4.686

Πηγή: Δ. Γεωργιάς ν. Κιλίκιας

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα πιο πρόσφατα στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ για το 2014 για τον δήμο Κιλίκιας σύμφωνα με τον οποίο το 2010 παρουσιάστηκε μείωση σε όλα τα είδη ζώων.

Ζωικό κεφάλαιο στον δήμο Κιλίκιας (έτη 2011 – 2014)

A/A	ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ 2011	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ 2014
1.	Βοοειδή	18.240	19.546
2.	Πρόβατα - Αίγες	134.592	120.922
3.	Χοίροι	623	944
4.	Όρνιθες	80.000	413.200
5.	Κυψέλες μελισσών	5.002	6.197
6.	Κονικλοειδή	595	380
7.	Ίπποι	114	127

Πάντως στο νομό Κιλκίς σύμφωνα με την ΕΣΥΕ και όσον αφορά στα βοοειδή, από τα 27,5 ζώα ανά εκμετάλλευση το 2000 περνάμε στα 39,7 ζώα ανά εκμετάλλευση το 2005. Στα προβατοειδή, οι αντίστοιχοι μέσοι όροι είναι 150,6 και 171,2. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε μια συγκέντρωση των εκμεταλλεύσεων και ότι οι μικρότερες εκμεταλλεύσεις είτε δεν κατάφεραν να αντεπεξέλθουν και έκλεισαν ή ότι απορροφήθηκαν από τις μεγαλύτερες, ή τέλος ότι οι ιδιοκτήτες στράφηκαν σε άλλους κτηνοτροφικούς κλάδους. Αντίθετα, στην χοιροτροφία καταγράφεται η αντίθετη τάση. Έτσι, από ένα μέσο όρο 27,5 ζώων ανά εκμετάλλευση το 2000 περνάμε στα 12,5 ζώα το 2005. Δυστυχώς όμως και όσον αφορά τους βοσκότοπους στο νομό αυτοί είναι λίγοι και υποβαθμισμένοι λόγω της υπερβόσκησης. Μάλιστα στο νομό Κιλκίς η βοσκοφόρτιση η οποία ορίζεται ως ο αριθμός βοσκούντων ζώων ανά μονάδα βοσκοτόπου, είναι μικρότερη του ελάχιστου ορίου (επιθυμητές τιμές μεταξύ 0,2 και 0,3 ζωικών μονάδων/εκτάριο) φτάνοντας μόλις τις 0,17 ζωικές μονάδες ανά εκτάριο.

Η κτηνοτροφία συντελεί σε σημαντικό βαθμό στην οικονομία του νομού και κατέχει υψηλή θέση στην κτηνοτροφία τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο χώρας και αυτό φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Ποσοστά (%) των αριθμών ζώων του ν. Κιλκίς επί της Π.Κ.Μ. και της Ελλάδας

Αριθμός κεφαλών/κυψελών	2001		2005	
	Π.Κ.Μ.	ΕΛΛΑΔΑ	Π.Κ.Μ.	ΕΛΛΑΔΑ
Βοοειδή	16,1	5,4	12,5	3,8
Προβατοειδή	16,8	1,5	14,4	1,4
Αιγοειδή	8,3	1,2	8,0	1,1
Χοιροειδή	5,6	0,7	6,3	0,8
Κουνέλια	11,3	0,5	7,0	0,3
Πουλερικά	4,9	0,9	6,3	1,3
Κυψέλες μελισσών	2,2	0,4	0,1	0,03

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001 και 2005 και ιδία επεξεργασία

Στη συνέχεια εξετάζεται η παραγωγή των σημαντικότερων κτηνοτροφικών προϊόντων κατά το 2005 ανά περιοχή.

Παραγωγή βασικότερων κτηνοτροφικών

ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ
Γάλα αγελάδων	36.302.100	14.148.050	50.450.150
Γάλα προβάτων	8.350.510	4.536.420	12.886.930
Γάλα αιγών	3.075.320	4.030.720	7.106.040
Κρέας αρνιών < έτους	1.285.854	350.807	1.636.661
Κρέας κατσικιών < έτους	228.473	319.170	547.643

Κρέας μόσχων < έτους	1.062.730	194.370	1.257.100
Κρέας μόσχων 1-2 χρ.	1.077.465	740.540	1.818.005
Κρέας από δαμάλια - αγελάδες	396.260	279.079	675.339
Κρέας από ζυγούρια- πρόβατα	68.448	96.825	165.273
Κρέας από βιτούλια-αίγες	24.988	20.214	45.202
Κρέας χοίρων μέχρι 20 κιλά	12.222	3.780	16.002
Κρέας πτηνών	3.243.566	31.971	3.275.537
Κρέας κουνελιών	58.058	12.410	70.468
Αυγά	11.662.400	2.443.800	14.106.200
Αλιεία	35.000	9.250	44.250
Τυρί μαλακό	461.700	458.600	920.300
Τυρί σκληρό	8.200	242.800	251.000
Μυζήθρα	4.200	23.900	28.100
Μέλι	38.020	17.520	55.540
Μαλλί προβάτων	65.366	44.076	109.442
Δέρματα μικρών ζώων	54.835	25.014	79.849

Πηγή: Δ. Γεωργίας ν. Κιλκίς

Σύμφωνα με τον πίνακα το αγελαδινό και αιγοπρόβειο γάλα, το μοσχαρίσιο κρέας και το κρέας των πτηνών καθώς η παραγωγή αυγών αποτελούν τα βασικότερα κτηνοτροφικά προϊόντα του δήμου αλλά και όλου του νομού.

Όσον αφορά την βιολογική κτηνοτροφία αυτή δυστυχώς στο δήμο Κιλκίς είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Αυτό οφείλεται κυρίως στην δυσκολία εύρεσης επαρκής έκτασης βοσκοτόπων για βιολογική χρήση, στην αδυναμία πολλών κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων να εξασφαλίσουν την άδεια λειτουργίας τους αλλά και στην επιφυλακτικότητα πολλών κτηνοτρόφων να προσαρμοστούν στους κανόνες που θέτει ο βιολογικός τρόπος εκτροφής. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας (τμήμα Β') του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων το 2006 δραστηριοποιούνταν στο νομό Κιλκίς 5 κτηνοτρόφοι. Η σύνθεση και ο αριθμός των ζώων που έκτρεφαν είναι:

ΕΙΔΟΣ ΖΩΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ (ΚΕΦΑΛΙΑ)
ΑΙΓΕΣ	536
ΜΕΛΙΣΣΙΑ(ΚΥΨΕΛΕΣ)	35
ΠΡΟΒΑΤΑ	346
ΧΟΙΡΟΙ	339

Επίσης σύμφωνα με τη Δ. Γεωργίας του νομού το 2007 στο δήμο παραγόταν βιολογικό χοίρειο κρέας (μόλις 8 χοιρομητέρες) από μια μονάδα η οποία βρισκόταν στο Δ.Δ. Μ. Στέρνας στο Δήμο Χέρσου ενώ οι κτηνοτρόφοι που εντάσσονται στη βιολογική κτηνοτροφία είναι 4. Οι χαμηλές τιμές όμως όλων των κτηνοτροφικών προϊόντων που παράγονται με συμβατικό τρόπο και λόγω του έντονου ανταγωνισμού αλλά και των φραγμών που έχουν τεθεί και στην χώρα μας σαν

κράτος-μέλος της Ε.Ε., καθώς και η ανερχόμενη τάση κατανάλωσης παγκοσμίως σε πιστοποιημένα προϊόντα και ειδικότερα σε βιολογικά προϊόντα εξαιτίας των διατροφικών σκανδάλων που εμφανίζονται όλο και πιο συχνά στις μέρες μας, έχουν οδηγήσει αρκετούς παραγωγούς στη σκέψη υιοθέτησης, της παραγωγής κτηνοτροφικών προϊόντων με βιολογικό τρόπο.

Είναι λοιπόν φανερό ότι μια καλά οργανωμένη και συστηματικά υποστηριζόμενη κτηνοτροφία έχει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην γενικότερη οικονομική ανάπτυξη και στην αναζωογόνηση της υπαίθρου αφού συγκρατεί τον πληθυσμό. Η ανάπτυξη λοιπόν της κτηνοτροφίας αποτελεί μια διέξοδο στην αειφορική ανάπτυξη του τόπου.

Εκμεταλλεύσεις και αριθμός ζώων, κατά είδος, περιφέρεια και νομό (2013)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	Βοοειδή				Βουβάλια		Προβατοειδή		Αιγοειδή		Χοίροι	
	Σύνολο		Από αυτά θηλυκά		Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών
	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών								
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2809	164503	2371	113533	42	4704	5245	815981	3612	478325	1351	125109
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	226	14993	128	4284	0	0	401	54851	238	24791	97	18085
Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	642	62228	595	49365	4	264	909	161756	613	131561	195	17220
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	425	21358	328	15286	0	0	756	146404	388	48717	142	2138
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	455	14921	437	10632	6	126	1041	135575	696	40826	399	10107
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	101	3337	70	2161	0	0	555	80329	589	38183	241	36791
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	848	42869	713	29222	32	4314	1258	179780	632	87860	239	12340
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	111	4797	101	2584	0	0	325	57285	457	106386	38	28427

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	Ιπποειδή		Κουνέλια		Πουλερικά		Κυψέλες Μελισσών	
	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών	Εκμετ	Αριθμός Κεφαλών	Εκμετ	Αριθμός Κυψελών
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	842	4352	864	35920	13634	5966671	1047	149852
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	45	89	173	1487	1843	1511421	106	9135
Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	155	602	85	7870	960	1300832	61	10412
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	49	92	95	1000	1725	708260	89	13294
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	133	442	241	4143	3567	321900	174	11023
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	71	205	149	1475	2878	1345740	116	4846
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	263	2429	69	19074	2170	613050	128	14147
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	128	494	51	871	493	165468	373	86995

Εκμεταλλεύσεις και ζωικές μονάδες, κατά είδος, περιφέρεια και νομό (2013)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	Σύνολο		Βοοειδή				Βουβάλια		Προβατοειδή	
	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Σύνολο		Από αυτά θηλυκά		Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες
			Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες				
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	251486	2142977	15899	442664	14394	351661	58	3730	94448	868612
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	21795	336711	2809	121563	2371	94261	42	3107	5245	81598
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	2471	33459	226	8651	128	3619	0	0	401	5485
Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2808	98049	642	49977	595	42698	4	235	909	16176
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	2816	42098	425	16808	328	13423	0	0	756	14640
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	4656	34371	455	10683	437	8554	6	88	1041	13557
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	3358	33226	101	2417	70	1741	0	0	555	8033
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	4439	68633	848	29777	713	22240	32	2784	1258	17978
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1247	26876	111	3250	101	1986	0	0	325	5729
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	Αιγοειδή		Χοίροι		Ιπποειδή		Κουνέλια		Πουλερικά	
	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	68274	365479	18941	177301	11070	20991	21301	2363	189252	261837
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3612	47833	1351	29570	842	3482	607	111	13634	49449
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	238	2479	97	5586	45	72	99	8	1843	11177
Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	613	13156	195	3904	155	481	49	17	960	14102
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	388	4872	142	496	49	74	92	11	1725	5198
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΗΣ	696	4083	399	2826	133	353	212	25	3567	2755
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	589	3818	241	8624	71	164	77	8	2878	10161
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	632	8786	239	2525	263	1943	69	39	2170	4801
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	457	10639	38	5608	128	395	9	2	493	1254

2.11.1.5 Μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων

Ο κλάδος της μεταποίησης τροφίμων-ποτών αποτελεί έναν από τους δυναμικούς κλάδους του δευτερογενούς τομέα της Κεντρικής Μακεδονίας. Η υποδομή μεταποίησης είναι συγκεντρωμένη στους νομούς Θεσσαλονίκης, Ημαθίας, Πέλλας, Κιλκίς και Σερρών. Τα προϊόντα που μεταποιοούνται είναι το γάλα, τα τεύτλα, τα ροδάκινα, το βαμβάκι, ο καπνός, το μέλι, τα σταφύλια, η βιομηχανική ντομάτα και ο αραβόσιτος. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η μεταποίηση ροδακίνων που απορροφά την παραγωγή 200.000 στρεμμάτων ροδακινιάς ετησίως, ενώ η χώρα κατέχει μεγάλο μερίδιο της διεθνούς αγοράς κομπόστας ροδακίνων.

ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΠΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΠΕ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΠΕ ΗΜΑΘΙΑΣ	ΠΕ ΠΕΛΛΑΣ	ΠΕ ΚΙΛΚΙΣ	ΠΕ ΣΕΡΡΩΝ	ΠΕ ΠΙΕΡΙΑΣ	Π.Κ.Μ.
ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΑ	6	43		1		17	6	73
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΒΡΟΣΙΜΗΣ ΕΛΙΑΣ	8	75		3		5	4	95
ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ	60	15	22	4	9	16	5	131
ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ		3			9			12
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΟΠΩΡΟΚΗΠ.(ΚΟΝΣΕΡΒ., ΧΥΜΟΙ, ΤΟΥΡΣΙΑ, ΣΥΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΑ)	18	1	52	31	17		6	125
ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΑ ΦΡΟΥΤΑ/ΛΑΧΑΝΙΚΑ	5	3	3	6		9		26
ΟΡΥΖΟΜΥΛΟΙ	14					5		19
ΣΥΝΟΛΟ	111	140	77	45	35	52	21	481

Πηγή: Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας της ΠΚΜ

Όσον αφορά την εμπορία των κτηνοτροφικών προϊόντων, η παραγόμενη ποσότητα αγελαδινού γάλακτος απορροφάται από τις γαλακτοβιομηχανίες ΑΓΝΟ, ΜΕΒΓΑΛ, ΦΑΓΕ, ΔΟΙΡΑΝΗ, ΚΟΛΙΟΣ, ΛΥΚΑ και ΚΟΥΚΑΚΗ και άλλες μικρότερες. Το γάλα των αιγοπροβάτων απορροφάται ένα μέρος από τις προαναφερθείσες γαλακτοβιομηχανίες και ένα μέρος από τοπικά τυροκομεία. Ορισμένη ποσότητα από το γάλα, κυρίως των αιγοπροβάτων, μεταποιείται σε τυρί από τους ίδιους τους παραγωγούς για ίδια κατανάλωση και διάθεση στην τοπική αγορά.

Το σφάγιο κρέας των αιγοπροβάτων, βοοειδών, και χοίρων διατίθεται κατά το μεγαλύτερο μέρος σε εμπόρους ενώ μικρή ποσότητα διατίθεται από τους ίδιους τους παραγωγούς στην τοπική αγορά. Το κρέας από τα κουνέλια, το κρέας των πουλερικών, το μέλι και τα αυγά, διατίθενται κατευθείαν στην τοπική αγορά. Τέλος τα δέρματα, οι τρίχες των αιγών και το κερύ των μελισσών, διατίθενται κατευθείαν σε εμπόρους.

ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΕΣ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ (κιλιά) ΤΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΟ 2013

(Σύμφωνα με τις δηλώσεις Ισοζυγίων Γάλακτος)

Περιφέρεια	Σκληρά - Ημισκληρά	Μαλακά	Τυριά Τυρογάλακτος
ΑΤΤΙΚΗ	1.660.827	2.354.206	227.257
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.904.948	3.648.451	559.302
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4.031.766	13.817.947	2.526.446
ΗΠΕΙΡΟΣ	3.333.279	18.603.963	2.435.957
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	9.559.400	46.959.410	8.328.558
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	156.475	1.182.466	142.744
ΚΡΗΤΗ	4.605.241	1.446.119	2.480.837
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ & ΘΡΑΚΗ	391.631	3.395.181	413.380
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΔΥΤΙΚΗ	572.954	1.980.928	195.066
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ	5.790.225	24.541.228	2.286.684
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.427.115	109.829	54.360
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1.822.852	8.549.211	2.216.912
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	337.444	3.350.957	304.584
Σύνολα	35.594.156	129.939.896	22.172.087

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΓΩΝ ΠΡΟΒΕΙΟΥ & ΓΛΥΝΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ - ΜΟΝΟ & ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΓΑΛΑΚΤΟΣ								ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΓΩΝ - ΣΣ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟ ΕΤΟΣ 2014 Ετήσιο										
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ (ΜΟΜΟΣ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΩΔΙΚΩΝ ΠΡΟΒΕΙΟΥ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΠΡΟΒΕΙΟΥ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΩΔΙΚΩΝ ΓΛΥΝΟΥ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΓΛΥΝΟΥ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ	ΛΙΓΟΠΡΟΣΒΛΗ ΟΤΡΟΦΟΙ *	ΠΡΟΒΕΙΟ	ΓΛΥΝΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	401	5.548.740	0,8680	100	704.134	0,6928	430	5.913.485	944.213
	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	37	364.737	0,8148	11	190.079	0,6893	44		
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2.405	34.060.067	0,8603	701	3.194.068	0,6882	2.550	34.897.831	3.811.006
	ΣΑΜΟΥ	6	30.637	1,0600	7	61.728	0,6488	13		
	ΧΙΟΥ	4	7.127	0,8884	46	555.192	0,6428	47		
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	13	73.360	1,0683	14	50.074	0,8018	21	858.781	1.073.078
	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	171	783.394	0,7688	172	1.022.203	0,4638	220		
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝ	4.551	46.029.094	0,8698	1.022	3.829.066	0,6482	4.842	98.170.726	14.821.998
	ΑΧΑΪΑΣ	3.521	27.084.360	0,8807	1.131	7.806.970	0,6888	2.884		
	ΗΛΕΪΑΣ	2.025	24.247.260	0,8133	429	3.155.960	0,6391	2.107		
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	640	5.926.134	0,8481	330	3.324.971	0,8108	884		
	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	894	10.001.957	0,8810	430	5.307.914	0,8073	1.128	34.506.418	20.895.058
	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	437	6.199.396	0,8637	217	2.900.250	0,8088	508		
	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	530	7.100.767	0,8808	498	6.260.523	0,6876	911		
	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	455	5.248.171	0,8112	00	549.401	0,6902	490		
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΑΣ	1.198	9.668.279	0,8273	319	923.092	0,6722	1.278		
	ΒΕΣΤΡΩΤΙΑΣ	1.017	10.018.138	0,8483	336	1.806.772	0,8006	1.185	49.688.109	7.138.682
	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2.229	17.476.480	0,8482	508	2.440.132	0,8088	2.422		
	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	1.208	12.505.204	0,8407	426	1.926.061	0,6884	1.442		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	29	96.480	0,8882	6	0.458	0,6082	34	4.786.279	1.512.037
	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	12	129.352	0,8348	7	14.371	0,6868	13		
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	394	4.310.700	0,8940	142	1.400.055	0,8826	478		
	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	27	329.734	0,8087	16	69.153	0,6178	36		
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	320	4.390.394	0,8628	70	871.457	0,6486	357		
	ΕΥΒΟΙΑΣ	587	3.967.977	0,8201	277	1.425.409	0,6883	672	21.512.203	4.558.613
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	134	904.345	0,8371	58	166.597	0,6288	148		
	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	929	10.323.034	0,8406	202	1.825.287	0,6778	1.057		
	ΦΩΚΙΑΣ	197	1.867.457	0,8343	89	807.844	0,6886	252		
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΔΡΑΜΑΣ	348	6.021.621	0,8322	159	1.580.161	0,6488	448	28.278.091	9.926.774
	ΕΒΡΟΥ	481	3.683.348	0,8088	239	2.270.754	0,6388	661		
	ΚΑΒΑΛΑΣ	380	5.607.369	0,8223	204	3.201.712	0,6487	572		
	ΣΑΡΩΝΗΣ	532	7.674.767	0,8146	234	1.948.071	0,6221	661		
	ΡΟΔΟΠΗΣ	635	5.257.865	0,8713	144	913.478	0,6081	728		
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	341	5.066.204	0,8770	292	2.911.374	0,6848	448		
	ΚΑΣΣΟΠΙΑΣ	317	5.011.078	0,8487	207	821.231	0,6367	340	33.338.312	7.824.007
	ΚΟΖΑΝΗΣ	675	14.379.740	0,8489	396	3.073.078	0,6690	813		
	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	490	7.449.290	0,8210	220	1.008.304	0,6080	532		
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΗΜΑΘΙΑΣ	283	4.025.696	0,8178	117	854.220	0,6486	358		
	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	732	13.902.004	0,8064	522	6.710.056	0,6684	1.104	78.405.073	29.777.201
	ΚΛΑΚΣ	580	13.620.191	0,8380	230	3.709.345	0,6468	732		
	ΠΕΛΛΑΣ	671	11.064.170	0,8288	294	2.201.566	0,6032	794		
	ΠΙΕΡΙΑΣ	511	12.358.034	0,8600	201	3.009.967	0,6384	661		
	ΣΕΡΡΩΝ	1.108	17.217.044	0,8018	424	5.438.996	0,6304	1.208		
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	271	7.187.934	0,8374	309	5.772.457	0,6726	523		
	ΚΑΡΔΙΤΣΙΑΣ	925	11.214.190	0,8678	148	821.169	0,6788	986	104.083.959	20.899.089
	ΛΑΡΙΣΣΑΣ	2.629	60.504.731	0,8938	975	13.427.763	0,8037	3.090		
	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	582	9.961.848	0,8848	216	2.863.032	0,8301	708		
ΚΡΗΤΗΣ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.086	14.373.185	0,8804	456	4.128.106	0,6887	1.272		
	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.209	13.775.413	0,8878	100	396.944	0,6512	1.227		
	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	344	2.400.028	0,8482	146	311.894	0,6844	298	42.731.338	3.522.038
	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1.839	19.955.273	0,8288	314	2.208.590	0,8183	1.094		
	ΧΑΝΙΩΝ	594	6.580.621	0,8200	78	806.618	0,8307	605		
		40.852	538.164.871		14.659	126.484.814		47.236	658.184.671	126.484.814

* ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΜΙΓΩΝ & ΜΙΚΤΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ (ΚΩΔΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΓΩΝ)

ΠΑΡΚΗΤΗΡΙΩΝ: ΕΚΡΕΜΗ Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ 5.300m ΠΡΟΒΕΙΟΥ & 2.300 m ΓΛΥΝΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΤΟΙΧΙΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΓΩΝ

Αριθμός παραγωγών - παραδόσεις και μέση τιμή αγελαδινού γάλακτος (2014)

	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2014			ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014			ΜΑΡΤΙΟΣ 2014		
ΝΟΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ
ΚΙΛΚΙΣ	193	3.659.833	0,4434	194	3.448.048	0,4435	194	4.036.017	0,4353
	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2014			ΜΑΙΟΣ 2014			ΙΟΥΝΙΟΣ 2014		
ΚΙΛΚΙΣ	193	4.130.497	0,4269	194	4.264.452	0,4220	190	4.056.528	0,4209
	ΙΟΥΛΙΟΣ 2014			ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2014			ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014		
ΚΙΛΚΙΣ	193	4.192.920	0,4200	195	3.988.152	0,4192	192	3.637.296	0,4210
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014			ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2014			ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014		
ΚΙΛΚΙΣ	196	3.733.925	0,4240	188	3.506.731	0,4260	188	3.621.896	0,4246

Κατανομή των παραγωγών ανάλογα με την ποσότητα που παραδίδουν (2013 – 2014)

Γαλακτοκομικό έτος 2013 - 2014				
	Αρ. Παραγωγών	%	Ποσότητα σε κιλά	%
<10 tn	692	19	2.972.848	0
10-50 tn	1.163	33	29.715.867	5
50-100 tn	422	12	30.387.975	5
100-200 tn	419	12	60.842.059	10
200-500 tn	548	15	173.981.540	28
500-1000 tn	210	6	143.387.260	23
>1000 tn	101	3	172.030.673	28
ΣΥΝΟΛΟ	3.555	100	613.318.222	100

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ				
Γαλακτοκομικό έτος 2013 - 2014				
	Αρ. Παραγωγών	%	Ποσότητα σε κιλά	%
<10 tn	96	8	411.493	0
10-50 tn	282	23	7.726.416	3
50-100 tn	143	12	10.429.917	4
100-200 tn	204	17	30.231.329	10
200-500 tn	322	27	103.362.316	35
500-1000 tn	114	9	77.009.591	26
>1000 tn	45	4	66.835.161	23
ΣΥΝΟΛΟ	1.206	100	296.006.221	100

Δεδομένα αποζημιώσεων από τον ΕΛ.Γ.Α.

Το έτος 2013 ανήλθε στο συνολικό ποσόν των 102.242.861. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, όσον αφορά το φυτικό τομέα, οι αποζημιώσεις που δόθηκαν για το έτος 2013, αφορούσαν σε ποσοστό 65,9% σε ζημιές από Χαλάζι, σε ποσοστό 16,3% από Παγετό, σε ποσοστό 8,5% από Ανεμοθύελλα, και σε ποσοστό 6,2% από Βροχοπτώσεις.

Οι κατηγορίες των καλλιεργειών που επλήγησαν σημαντικά, ήταν οι Ροδάκινα και Νεκταρίνια Α (13.262.715 €), τα Μήλα Α (8.805.926 €), τα Κεράσια Α' (8.542.320 €) και τα Επιτραπέζια Ροδάκινα και Νεκταρίνια Β (4.730.193 €). Σημειώνεται πως το 36% των αποζημιώσεων δόθηκαν για ζημιές που υπέστησαν οι προαναφερόμενες καλλιέργειες.

Οι περιοχές που απορρόφησαν μεγάλο μέρος των αποζημιώσεων ήταν οι Νομοί: Πέλλας (23.629.373 €), Ημαθίας (19.611.670 €), Ηλείας (6.611.853 €), Λαρίσης (6.358.056 €), Αρκαδίας (4.147.924 €). Σε επίπεδο υποκ/τος, τα υποκαταστήματα, Βέροιας (43.241.043 €), Πάτρας (9.769.340 €) και Λάρισας (7.996.053 €), χορήγησαν το μεγαλύτερο μέρος των αποζημιώσεων.

Οι κυριότερες ζημιές συνέβησαν τους μήνες Ιούνιο (χαλάζι), Μάρτιο (παγετός), και Μάιο (χαλάζι) για το έτος 2013.

Το ποσοστό των ενστάσεων (3,39%) κυμάνθηκε στα επίπεδα του μέσου όρου της 10ετίας. Το ποσοστό των αποζημιώσεων που δόθηκε στις επανεκτιμήσεις αποτελεί το 5,89% του συνόλου των αποζημιώσεων.

Όσον αφορά το ζωικό κεφάλαιο, οι αποζημιώσεις που δόθηκαν ανέρχονται σε 4.630.80€ ενώ οι κυριότερες κατηγορίες αιτίων από πλευράς αποζημιώσεων ήταν οι Παθήσεις (1.892.305€) τα Άγρια Ζώα (1.219.164€) και οι Ασθένειες (1.171.658€).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των αποζημιώσεων (51%) δόθηκε για τα βοοειδή και ακολουθούν τα προβατοειδή (30%) και αιγοειδή (12%).

Το Υποκ/μα Λάρισας κατέχει την πρώτη θέση στις αποζημιώσεις (1.264.402 €) και ακολουθεί το Υποκ/μα Θεσ/νίκης (865.928 €) και το Υποκ/μα Ηρακλείου (480.322 €).

Τέλος θα πρέπει να γίνει σαφές ότι τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης αφορούν στο έτος ζημιάς και όχι στο έτος πληρωμής.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται αρχικά η κατανομή των ποσών των αποζημιώσεων, που καταβλήθηκαν πανελλαδικά για ζημιές στη Φυτική Παραγωγή, στα 13 Υποκαταστήματα του ΕΛ.Γ.Α., και ακολουθούν οι χάρτες, που αφορούν στα αποτελέσματα των αποζημιώσεων, σε επίπεδο Νομού, για όλα τα καλυπτόμενα από τον ΕΛ.Γ.Α. ζημιογόνα αίτια. Οι χάρτες απεικονίζουν τα αποτελέσματα των αποζημιώσεων, που καταβλήθηκαν πανελλαδικά για ζημιές στη Φυτική Παραγωγή, σε επίπεδο Δημοτικού Διαμερίσματος, για όλα τα καλυπτόμενα από τον ΕΛ.Γ.Α. ζημιογόνα αίτια.

Ακολούθως παρουσιάζονται χάρτες στους οποίους αποτυπώνονται οι αποζημιώσεις ανά Κατηγορία και Είδος Καλλιέργειας σε επίπεδο Νομού και σε επίπεδο Δημοτικού Διαμερίσματος τα Ζημιογόνα Αίτια, τα οποία σε συγκεκριμένες ημερομηνίες προκάλεσαν ζημιές πανελλαδικά, για τις οποίες καταβλήθηκαν τα μεγαλύτερα ποσά αποζημιώσεων ανά Είδος Καλλιέργειας.

Η συνέχεια περιλαμβάνει χάρτες με την κατανομή των ποσών των αποζημιώσεων, που καταβλήθηκαν πανελλαδικά για ζημιές στο Ζωικό Κεφάλαιο, στα 13 Υποκαταστήματα του ΕΛ.Γ.Α., και ακολουθούν οι χάρτες, που αφορούν στα αποτελέσματα των αποζημιώσεων, σε επίπεδο Νομού και Δημοτικού Διαμερίσματος ανά Είδος Ζωικού Κεφαλαίου αλλά και για όλα τα καλυπτόμενα από τον ΕΛ.Γ.Α. ζημιογόνα αίτια.

**Αποζημιώσεις ανά Υποκατάστημα για το έτος 2013
για όλα τα καλυπτόμενα ζημιογόνα αίτια από τον ΕΛ.Γ.Α.**

Αποζημιώσεις ανά Υποκ/μα (σε €)

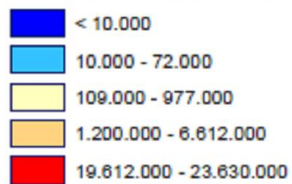
 1. Βέροιας : 43.241.043	 8. Ιωαννίνων : 3.509.693
 2. Πάτρας : 9.769.340	 9. Ηρακλείου : 3.396.607
 3. Λάρισας : 7.996.053	 10. Λαμίας : 2.633.502
 4. Τρίπολης : 7.326.025	 11. Αθήνας : 2.629.186
 5. Κοζάνης : 5.714.375	 12. Καβάλας : 1.599.586
 6. Αλεξανδρούπολης : 4.564.966	 13. Αργινίου : 823.205
 7. Θεσσαλονίκης : 4.409.024	

**Αποζημιώσεις ανά Νομό για το έτος 2013
για όλα τα καλυπτόμενα ζημιόγωνα αίτια από τον ΕΛ.Γ.Α.**

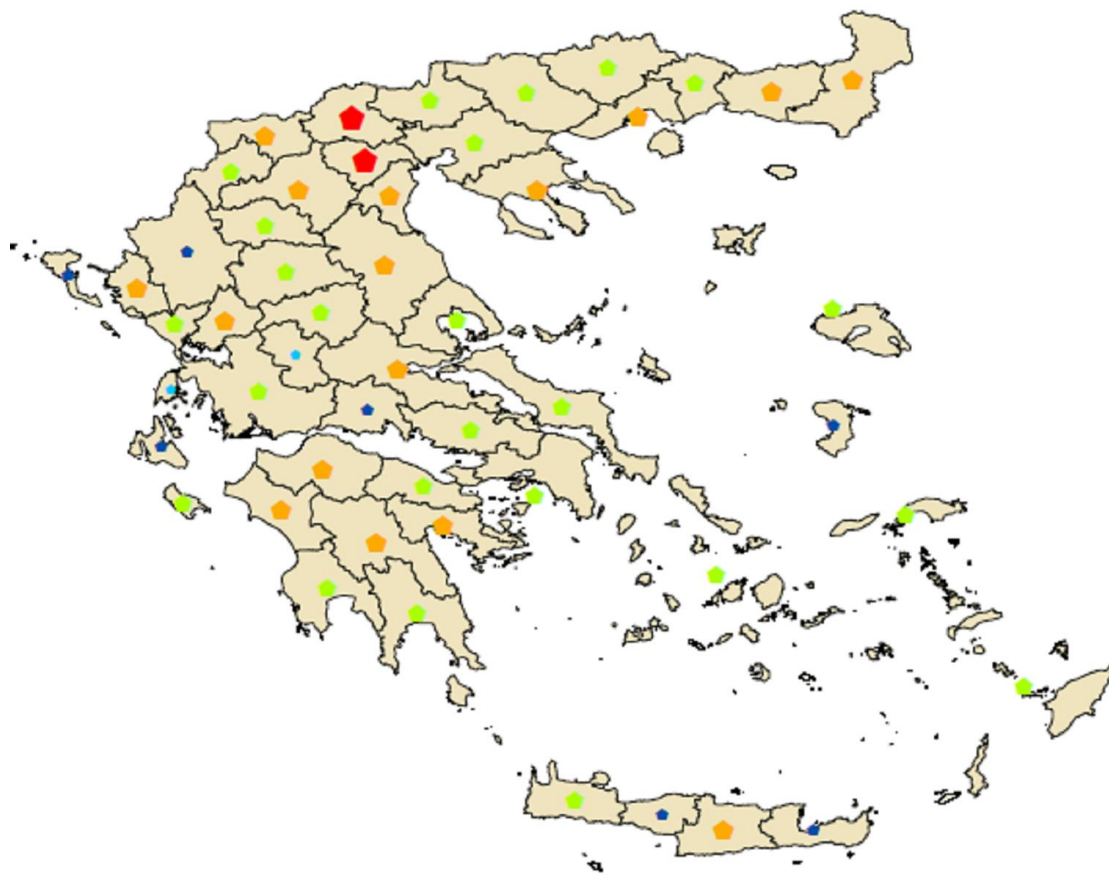

Αποζημιώσεις (σε €)

1:5.000.000

**Αποζημιώσεις ανά Νομό για το έτος 2013
για όλα τα καλυπτόμενα ζημιογόνα αίτια από τον ΕΛ.Γ.Α.**

Αποζημιώσεις (σε €)

- < 10.000
- 10.000 - 72.000
- 109.000 - 977.000
- 1.200.000 - 6.612.000
- 19.612.000 - 23.630.000

1:5.000.000